

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**TÜRK MİMARLIĞINDA 2000 SONRASI MİMARİ
PROJE YARIŞMALARININ FORMSAL ANALİZİ**

Bora ÖRGÜLÜ

Kasım, 2020

İZMİR

TÜRK MİMARLIĞINDA 2000 SONRASI MİMARİ PROJE YARIŞMALARININ FORMSAL ANALİZİ

Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü

Yüksek Lisans Tezi

Mimarlık Anabilim Dalı, Bina Bilgisi Programı

Bora ÖRGÜLÜ

Kasım, 2020

İZMİR

YÜKSEK LİSANS TEZİ SINAV SONUÇ FORMU

BORA ÖRGÜLÜ, tarafından **PROF. DR. TUTKU DİDEM ALTUN** yönetiminde hazırlanan “**TÜRK MİMARLIĞINDA 2000 SONRASI MİMARİ PROJE YARIŞMALARININ FORMSAL ANALİZİ**” başlıklı tez tarafımızdan okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. T. Didem ALTUN

Yönetici

Doç.Dr.Deniz DOKGÖZ

Jüri Üyesi

Doç.Dr.Ebru YILMAZ

Jüri Üyesi

Prof.Dr. Özgür ÖZÇELİK

Müdür

Fen Bilimleri Enstitüsü

TEŞEKKÜR

Gerek lisans, gerekse yüksek lisans eğitim sürecim boyunca her konuda bana destek ve cesaret veren, tanıdığım ilk günden beri ufkumu genişleten, mimarlığa olan ilgimi ve heyecanımı artıran değerli hocam ve tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Tutku Didem AKYOL ALTUN'a teşekkür ederim. Her zaman yapmak istediğim şeyleri gerçekleştirmem konusunda en büyük destekçim ve yardımcılarımla olan, fikirlerime her zaman saygı gösteren, maddi manevi verdikleri karşılıksız sevgi ve destek için eşime ve aileme çok teşekkür ederim.

Bora ÖRGÜLÜ

TÜRK MİMARLIĞINDA 2000 SONRASI MİMARİ PROJE YARIŞMALARININ FORMSAL ANALİZİ

ÖZ

Türkiye'de mimarlık pratiği, tarih boyunca, dönemin sosyo-kültürel, ekonomik, politik dinamikleri çerçevesinde, çeşitli eğilimlerin etkisinde kalmıştır. 2000 yılı öncesi, eleştirmenler tarafından farklı alt dönemlere ayrılan Türk mimarlık sürecinin, temelde belirli akımların ya da kavramların da etkisiyle şekillendiği görülür. Daha çoğulcu bir mimarlık ortamından bahsedebileceğimiz 2000 yılı sonrasında ise, tekil bir akımdan ya da kavramdan öte, -çağın ruhuna da paralel olarak- çok daha kısa süreli görsel / imgesel eğilimlerin mimarlık pratiğini yönlendirdiğini söylemek mümkündür. Yarışmalar bir ülkedeki mimari tasarım ve hizmet kalitesini yansıtan, güncel mimari eğilimlerin de net olarak gözlemlenebildiği ortamlardır. Dolayısıyla mimari proje yarışmalarının incelenmesiyle elde edilecek bulgular, Türk mimarlık ortamının bugünü ve gelecekteki gelişimi açısından değerli bilgiler barındırmaktadır. Tez çalışmasında temel olarak 2000 yılı sonrasında açılmış ve sonuçlandırılmış olan tüm mimari proje yarışmalarının dökümü yapılarak analitik bir bakış açısı geliştirilmeye çalışılacaktır. Hedef, yarışmalarda 2000 yılı sonrasındaki formsal yaklaşımların bir okumasını yapmak; Türk Mimarlık ortamındaki farklı dönemlere ya da farklı yapı tipolojilerine ilişkin benzerlik ve farklılıkların çapraz okumalarıyla çıkarsamalara gidebilmektir.

Anahtar kelimeler: Türk mimarlığı, formsal analiz, mimari proje yarışmaları

FORMAL ANALYSIS OF POST-2000 ARCHITECTURAL PROJECT COMPETITIONS IN TURKISH ARCHITECTURE

ABSTRACT

Throughout the history, architectural practice is impressed by various trends of the era within the frameworks of socio-cultural, economic and political dynamics. It is seen that the Turkish architectural process, which was divided into different sub-periods by critics until 2000, is basically shaped under the effects of certain movements or concepts. However, after 2000s, when a more pluralistic architectural environment is of concern, it is possible to state that shorter visual / imaginary trends have been leading architectural practice –in parallel with the spirit of the era– beyond a single trend or concept. Competitions are important settings where quality of architectural design and service are reflected and contemporary architectural trends are clearly observed. Therefore, the findings acquired by examining architectural design competitions contain valuable information on the contemporary situation and further development of the Turkish architectural environment. Hence, in this study, it is aimed to develop an analytical perspective by itemizing all architectural design competitions held and concluded after 2000. Accordingly, it is expected that this study will contribute to literature by inquiring formal approaches after 2000 and conducting cross-readings on similarities and differences of various periods of the Turkish architectural environment and building typology.

Keywords: Turkish architecture, formal analysis, architectural design competition

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
YÜKSEK LİSANS TEZİ SINAV SONUÇ FORMU	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
ÖZ	iv
ABSTRACT.....	v
ŞEKİLLER LİSTESİ	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xiix
 BOLÜM BİR - GİRİŞ.....	 1
1.1 Problem Tanımı ve Çalışmanın Amacı	1
1.2 Literatür Özeti	2
1.3 Yöntem ve Kapsam	3
 BÖLÜM İKİ - MİMARİ PROJE YARIŞMALARI	 5
2.1 Mimari Proje Yarışmalarının Ortaya Çıkışı ve Mimarlık Ortamıyla İlişkisi	6
2.2 Mimari Proje Yarışmalarının Amacı ve Önemi	7
2.3 Mimarlık Yarışmalarının İşleyiş Süreçleri ve İlgili Yönetmelikler	10
2.4 Yarışma Türleri ve Biçimleri	11
2.5 Mimari Proje Yarışmalarında Aktörler	12
2.5.1 İşveren Kurum veya Kuruluş.....	12
2.5.2 Jüri	13
2.5.2 Katılımcılar	13

BÖLÜM ÜÇ - TÜRKİYE’DE MİMARLIK ORTAMI VE YARIŞMALAR 14

3.1 Cumhuriyet Öncesinde Mimari Proje Yarışmaları, Yerel ve Milli Olanın Arayışı	15
3.2 Cumhuriyet Sonrası Erken Dönem Mimari Proje Yarışmaları, ‘Modern’ Bir Mimarlığa Doğru (1923-1939)	17
3.3 Yeniden Milli; Yerel ve Moderni Uzlaştırma Arayışları (1940-1949)	21
3.4 ‘Enternasyonal’ Etkilerle Yeniden Modern (1950-1979)	24
3.5 Postmodern Çağın Yansımaları (1980-2000).....	30
3.6 2000 Sonrası Dönem	36

BÖLÜM DÖRT - 2000 YILI SONRASI ULUSAL MİMARİ PROJE YARIŞMALARININ GÖRSEL ANALİZİ 39

4.1 Mimari Tasarım Sürecinde Formun Kurgulanması.....	39
4.2 Formun Analizine İlişkin Yöntem.....	41
4.2.1 Formun Temel Geometrisi Kategorisi	45
4.2.2 Formun Alana Yerleşimi	45
4.2.3 Formu Oluşturma Biçimi	46
4.2.4 Formu Organize Etme Biçimi.....	47
4.2.5 Yüzey Kurguları	48
4.3 2000 - 2020 Dönemi Mimari Proje Yarışmalarının Görsel Analizi.....	51
4.3.1 Formun Temel Geometrisine İlişkin Analizler.....	54
4.3.2 Formun Alana Yerleşimine İlişkin Analizler	57
4.3.3 Formu Oluşturma Biçimine İlişkin Analizler	58
4.3.4 Formu Organize Etme Biçimine İlişkin Analizler.....	63

4.3.5 Yüzey Kurgularına İlişkin Analizler	65
4.3.6 Tipolojik Analiz ve Çapraz Okumalar.....	72
BÖLÜM BEŞ - SONUÇLAR	89
KAYNAKLAR	96
EKLER	101
Ek 1 2000-2019 Yılları Arasında Açılan Mimari Proje Yarışmalarının Dökümü	101
Ek 2 2000-2020 Yılları Arasındaki Mimari Proje Yarışmalarının Görsel Analiz	114

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

Şekil 3.1 Türkiye’de 1930-1999 yılları arası açılan mimari proje yarışmaları	15
Şekil 3.2 Abide-i Hürriyet Anıtı	16
Şekil 3.3 Jansen’in hazırladığı birinci olan Ankara İmar Planı	18
Şekil 3.4 Sergi Evi Binası, Ankara	20
Şekil 3.5 İller Bankası Binası, Ankara	20
Şekil 3.6 Kadıköy Halkevi, İstanbul	21
Şekil 3.7 Anıtkabir Uluslararası Yarışması, ödül ve uygulanan proje, Ankara	22
Şekil 3.8 İstanbul Belediye Sarayı, 1.ödül	25
Şekil 3.9 Anadolu Kulübü Büyükkada Oteli, 1.ödül	25
Şekil 3.10 Sakarya Hükümet Konağı, 1.ödül	26
Şekil 3.11 Kocatepe Camii, 1.ödül	26
Şekil 3.12 TC Brüksel Pavyonu, 1.ödül	26
Şekil 3.13 İzmir Türk Ticaret Bankası, 1.ödül	27
Şekil 3.14 Antalya Bölge Müzesi, 1.ödül	28
Şekil 3.15 1964 New York Dünya Fuarı Türkiye Pavyonu, 1.ödül	28
Şekil 3.16 Stad Oteli, 1.ödül	29
Şekil 3.17 ODTÜ Yerleşkesi, 1.ödül	29
Şekil 3.18 Ankara Büyükşehir Belediye Sarayı Yarışması, birincilik ödülü	32
Şekil 3.19 Atatürk Kültür Merkezi, birincilik ödülü, Ankara	32
Şekil 3.20 Gaziosmanpaşa Hükümet Konağı Binası	33
Şekil 3.21 Halkbank Genel Müdürlüğü Binası, 1983	33
Şekil 3.22 Milli Reasürans T.A.Ş. Binası, 1985	33
Şekil 3.23 Hacı Bektaş-ı Veli Kültür Merkezi, birincilik ödülü	34
Şekil 3.24 Expo’92 Sevilla Dünya Sergisi Türkiye Pavyonu, 1989 / Atakule Alışveriş Merkezi, 1989	35
Şekil 3.25 Ted Ankara Koleji Yerleşkesi ve Eğitim Tesisleri Mimari Proje Yarışması, 1997 / Atatürk Kültür Merkezi Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Konser Salonu, 1995	35

Şekil 3.26 TMMOB Mimarlar Odası Antalya Şubesi Yarışması birincilik ödülü, 1992	36
Şekil 3.27 Şema çıkarsamalarından bir örnek.....	38
Şekil 4.1 Formun temel geometrisi kategorisi başlığının açılımı	45
Şekil 4.2 Formun alana yerleşimi başlığının açılımı.....	46
Şekil 4.3 Formun oluşturma biçimi başlığının açılımı.....	47
Şekil 4.4 Formu organize etme biçimi başlığının açılımı	48
Şekil 4.5 Zemin düzlemine ilişkin alt başlıklar.....	49
Şekil 4.6 Çatı düzlemine ilişkin alt başlıklar	50
Şekil 4.7 Cephe düzlemine ilişkin alt başlıklar.....	50
Şekil 4.8 Türkiye’de 2000-2020 yılları arası açılan Mimari Proje Yarışmaları	52
Şekil 4.9 Türkiye’de 2000-2020 yılları arası açılan tüm yarışmalar.....	52
Şekil 4.10 2000-2020 yılları arası incelenen yarışmaların yıllara göre dağılımı	53
Şekil 4.11 Analizler kapsamında incelenen mimari proje yarışmalarının işlevlerine göre sayısal dağılımı	53
Şekil 4.12 Analizler kapsamında incelenen mimari proje yarışmalarının 2000-2010 ve 2011-2020 arasında 10 yıllık olarak işlevlerine göre sayısal dağılımı.....	54
Şekil 4.13 Formun temel kategorisine örnekler	55
Şekil 4.14 2000-2020 arası Formun Temel Geometrisi kategorisinde incelenen projelerin dağılım grafiği	56
Şekil 4.15 2000-2010 ve 2011-2020 arasında 10 yıllık olarak Formun Temel Geometrisi kategorisinde incelenen projelerin dağılım grafiği.....	56
Şekil 4.16 Formun alana yerleşimine örnekler	57
Şekil 4.17 2000-2020 arası Formun Alana Yerleşimi kategorisinde incelenen projelerin dağılım grafiği	57
Şekil 4.18 2000-2010 ve 2011-2020 arasında 10 yıllık olarak Formun Alana Yerleşimi kategorisinde incelenen projelerin dağılım grafiği	58
Şekil 4.19 Formun oluşturma biçimine örnekler	59
Şekil 4.20 2000-2020 arası Formun Oluşturma Biçimi kategorisinde incelenen projelerin dağılım grafiği	60
Şekil 4.21 2000-2010 ve 2011-2020 arasında 10 yıllık olarak Formu Oluşturma Biçimi kategorisinde incelenen projelerin dağılım grafiği	61

Şekil 4.22	Konstrüktif eleman kullanımlarının yıllar bazında değişim oranları	62
Şekil 4.23	Formu organize etme biçimine örnekler	63
Şekil 4.24	2000-2020 arası Formu Organize Etme Biçimi kategorisinde incelenen projelerin dağılım grafiği	64
Şekil 4.25	2000-2010 ve 2011-2020 arasında 10 yıllık olarak Formu Organize Etme Biçimi kategorisinde incelenen projelerin dağılım grafiği	64
Şekil 4.26	Formu organize etme biçiminin yıllar bazında değişim oranları	65
Şekil 4.27	Zemin kurgularına örnekler	66
Şekil 4.28	2000-2020 arası Yüzey Kurguları (ZEMİN) kategorisinde incelenen projelerin dağılım grafiği	66
Şekil 4.29	2000-2010 ve 2011-2020 arasında 10 yıllık olarak Yüzey Kurguları (ZEMİN) kategorisinde incelenen projelerin dağılım grafiği	67
Şekil 4.30	Zemindeki hareketlilik arayışının yıllar bazında değişim oranları	67
Şekil 4.31	Çatı kurgularına örnekler	68
Şekil 4.32	2000-2020 arası Yüzey Kurguları (ÇATI) kategorisinde incelenen projelerin dağılım grafiği	68
Şekil 4.33	2000-2010 ve 2011-2020 arasında 10 yıllık olarak Yüzey Kurguları (ÇATI) kategorisinde incelenen projelerin dağılım grafiği	69
Şekil 4.34	Cephe kurgularına örnekler.....	69
Şekil 4.35	2000-2020 arası Yüzey Kurguları (CEPHE) kategorisinde incelenen projelerin dağılım grafiği	70
Şekil 4.36	2000-2010 ve 2011-2020 arasında 10 yıllık olarak Yüzey Kurguları (CEPHE) kategorisinde incelenen projelerin dağılım grafiği	71
Şekil 4.37	Cephedeki arayışların yıllar bazında değişim oranları.....	71

TABLÖLAR LİSTESİ

	Sayfa
Tablo 4.1 Tezin Yöntem Şeması.....	44
Tablo 4.2 Belediye Yapılarına İlişkin analizler	81
Tablo 4.3 Yönetim Yapılarına İlişkin analizler.....	82
Tablo 4.4 Kültür-Sanat Yapılarına İlişkin analizler.....	83
Tablo 4.5 Ticaret/Yaşam Merkezi Yapılarına İlişkin analizler.....	84
Tablo 4.6 Ulaşım Yapılarına İlişkin analizler	85
Tablo 4.7 Spor Yapılarına İlişkin analizler	86
Tablo 4.8 Eğitim Yapılarına İlişkin analizler.....	87
Tablo 4.9 Dini Yapılara İlişkin analizler.....	88

BOLÜM BİR

GİRİŞ

1.1 Problem Tanımı ve Çalışmanın Amacı

Türkiye'de mimarlık pratiği, tarih boyunca, dönemin sosyo-kültürel, ekonomik, politik dinamikleri çerçevesinde, çeşitli eğilimlerin etkisinde kalmıştır. 2000 yılı öncesi, eleştirmenler tarafından farklı alt dönemlere ayrılan Türk mimarlık sürecinin, temelde belirli akımların ya da kavramların da etkisiyle şekillendiği görülür. Daha çoğulcu bir mimarlık ortamından bahsedebileceğimiz 2000 yılı sonrasında ise, tekil bir akımdan ya da kavramdan öte, -çağın ruhuna da paralel olarak- çok daha kısa süreli görsel / imgesel eğilimlerin mimarlık pratiğini yönlendirdiğini söylemek mümkündür.

Mimari proje yarışmalarına gönderilen ve ödül alan projelerin oluşturduğu yapı stoğu ise, bu eğilimlerin nasıl değiştiğini belgeleyebilmenin araçlarından biri olarak görünmektedir. Mimari proje yarışmaları, her deneyim seviyesindeki mimar için görece özgürleştirilmiş bir tasarım yapma fırsatı sunduğundan, farklı denemelere ve farklı arayışlara olanak sunmaktadır. Uygulama sürecine geçmediği sürece, sadece bir görsel üretim olsalar da, mimarlık ortamında gelişen bir tartışma/paylaşım alanı kurdukları ve dönemsel eğilimlerden etkilendikleri kadar dönemin eğilimlerini yönlendirdiklerini söylemek mümkündür. Yarışma alanındaki hareketlilik kaçınılmaz olarak meslek pratiğine de yansımakta; yarışma ortamında üretilenler, gerek mimarlar arasında gerekse yapı çevrede, eğilimleri yönlendirici bir etken olarak varlık göstermektedir. Mimari yarışma pratiği Türk mimarlık ortamında uzun zamandan beri varlık göstermesine rağmen, bu alandaki hareketliliğin, özellikle son 15 yılda artan bir ivmeye sahip olduğu gözlenmektedir. Bu doğrultuda, 2000 yılı sonrası Türk mimarlık ortamındaki eğilimlerin nasıl değiştiğini saptamak için mimari proje yarışmaları önemli bir veritabanı teşkil etmektedir.

Bu doğrultuda bu tez çalışması 2000-2020 aralığındaki mimari proje yarışmalarında temel formlar eğilimleri belirlemeyi ve bunun Türk mimarlık ortamıyla ilişkilerini tespit etmeyi amaçlamaktadır. Bu kategorizasyon sonucunda erişilmesi

öngörülen temel hedef, yarışmalarda 2000 yılı sonrasındaki formsal yaklaşımların bir okumasını yapmak; Türk Mimarlık ortamındaki farklı dönemlere ya da farklı yapı tipolojilerine ilişkin benzerlik ve farklılıkların çapraz okumalarıyla çıkarsamalara gidebilmektir.

1.2 Literatür Özeti

Yarışmalar bir ülkedeki mimari tasarım ve hizmet kalitesini yansıtan, güncel mimari eğilimlerin de net olarak gözlemlenebildiği ortamlardır. Mimari proje yarışmaları temelde mimarların kendilerini geliştirmelerini, kurumsal ve büyük ölçekli projeleri uygulama olanağı elde edebilmelerini sağlar. Bu doğrultuda demokratik bir yapılaşma sürecini desteklemekte ve kaliteli mimarlık kültürünün gelişmesinde önemli rol oynamaktadırlar. Dolayısıyla mimari proje yarışmalarının incelenmesiyle elde edilecek bulgular, Türk mimarlık ortamının bugünü ve gelecekteki gelişimi açısından değerli bilgiler barındırmaktadır.

Mimarlık literatüründe yarışmalarla ilgili yapılmış çok sayıda çalışma bulunmamaktadır. Yapılmış olan ön literatür taramasında 2020 yılı itibariyle mimarlık yarışmalarını bir şekilde konu edinen 60 adet lisansüstü tez saptanmıştır. Bunların 52 tanesi mimarlık, 6 tanesi şehir ve bölge planlama, 2 tanesi peyzaj mimarlığı alanında yapılmıştır.

Bu yarışmaların içeriğine bakıldığında büyük oranda (%50, 30 tez) bir yapı tipolojisi üzerinden yarışma projelerini irdeleyen ya da tekil bir proje yarışmasını farklı kaygılar üzerinden irdeleyen çalışmalar ağırlıklıdır. Bunların içinde belediye binaları ve kentsel tasarım yarışmalarının bir tipoloji olarak en çok incelendiği görülmektedir. Diğer önemli bir bölümü de (%18, 11 tez) Türk mimarlık ortamındaki ideolojik dönüşümleri yarışmalar üzerinden belgelemeyi hedeflemektedir. Ancak bunların da ağırlıklı 2000 öncesi döneme odaklandığı ya da 2000 sonrası döneme dair detaylı bir dökümantasyon sunmadığı görülmektedir. %17 (10 tez) oranında yarışmaların açılma ve yürütülme süreçleri, değerlendirme kriterleri, jüri ve şartnameye ilişkin sorunsallar, yarışma sonrası uygulama projesi ile ön proje arasındaki uyumsuzluklar, yarışma

ortamının mimarlık ortamına katkısı gibi süreç ve yöntem odaklı çalışmalar bulunmaktadır.

Görsel iletişim araçlarının ve dijital teknolojinin gelişimini yarışmalar üzerinden inceleyen çalışmalar (%6, 4 tez); belirli kavramların (biyopolitika, kamusalılık, sürdürülebilirlik, imaj, enerji vb.) yarışmalarda izini süren (%8, 5 tez) çalışmalar da diğer alt konu başlıklarıdır.

Yapılan tez çalışmalarının dışında yarışmalar konusundaki literatüre, 2 yılda bir Mimarlar Odası tarafından düzenlenen Yarışmalar Sempozyumu (2007, 2009, 2011, 2013, 2014, 2016, 2018) ve “Yarışmayla Yap” organizasyonu tarafından düzenlenen tartışma toplantıları ve yıllık sonuç raporları (2012, 2013, 2014, 2015) yarışmalar üzerinden farklı uzmanların bakış açılarını ortaya koyan dergi dosyaları (Mimarlık Dergisi, sayı 320, dosya: “Her Daim Gündemde:Yarışmalar” / Dosya Dergisi, sayı 31, “Mimari Proje Yarışmaları”) katkı vermektedir.

Özetle, literatürde 2000-2020 yılı aralığını kapsayan ve bu dönemin temel eğilimlerini yarışmalar üzerinden okumayı hedefleyen bir çalışma bulunmamaktadır. Tez çalışmasının bu doğrultuda literatüre katkı vermesi ve sonraki çalışmalar için dökümanter bir altlık oluşturma amaçlanmaktadır.

1.3 Yöntem ve Kapsam

Tez kapsamında nitel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Tezin ikinci bölümünde, mimari proje yarışmalarına ilişkin genel bir açılım getirildikten sonra üçüncü bölümde tarihsel süreçte Türkiye’de yarışma pratiği irdelenmiştir. Tezin dördüncü bölümü 2000 yılı sonrasındaki mimari proje yarışmalarına odaklanarak bu dönemin görsel analizini gerçekleştirmeyi amaçlamaktadır. Çalışma kapsamında 2000 yılı mimari proje yarışmalarının formal analizine odaklanan bir analiz yöntemi geliştirilmiştir. Analizlerdeki temel hedef mimari üretimlerdeki form yaklaşımlarına odaklanmak olduğundan, uygulamaya yönelik mimari proje yarışmalarına odaklanılmış; kentsel tasarım yarışmaları, öğrenci yarışmaları, anıt ve heykel yarışmaları, genel tasarım

yarişmaları, davetli yarişmalar, fikir projesi yarişmaları ve havaalanı, stadyum gibi tipolojik yarişmalar kapsam dışı bırakılmıştır. Toplamda tez kapsamında 104 yarişma, 764 ödöl analiz edilmiştir. Analize ilişkin dökümler üzerinden formsal analiz başlıklarına göre genel ve tipolojik okumalara gidilmiş; analiz döneminin içindeki ilk ve ikinci on yıllık dönem arasında kıyaslamalar yapılmıştır. Tezin beşinci ve sonuç bölümünde, söz konusu analiz doğrultusunda genel bir değerlendirme Türk mimarlık ortamı ve önceki dönem yarişmalarıyla ilişkili çıkarsamalar yapılmıştır.

BÖLÜM İKİ

MİMARİ PROJE YARIŞMALARI

Mimari proje yarışmalarının, mimari proje ürünü elde etmenin en iyi yöntemi olduğu iddia edilebilir. Temel hedef başarı olduğundan, yarışan tasarımlar ‘sıradan, herhangi’ olmayan, ‘özgün, nitelikli, uğraşılmış’ olma iddiası taşırlar. Bu bakımdan yarışma sonuç ürünleri, verilen tasarım problemi için en uygun çözüm önerilerini sunan toplu bir katalog şeklindedir.

Kreiner (2010) yarışmaları fikirlerin keşfi için yapılan yatırımlar olarak değerlendirmektedir. Lipstadt (1989) ise mimari yarışmaları deneysel yaklaşımlar olarak kabul eder. Maruf Önal, mimarlık yarışmalarını mimarlık alanındaki eleştiri ve tartışma ortamlarını canlı tutarak mesleğe katkı sağlayan bir alan olarak nitelendirir (Ötkünç, 2013). Farklı zihinler tarafından üretilmiş, farklı görüş ve eleştirileri içeren özgür üretimlerin bir araya geldiği, rekabete dayalı bir deneyimler - denemeler bütünü sunar (Hacıalibeyoğlu, Dokgöz ve Ersan, 2013). Erten (2013) ise yarışmayı, sınırları zorlayarak yeni olanaklar yakalamak için girişilen bir oyun olarak tanımlar.

Yarışma, yalnızca mimari değil bazen sosyal, kültürel bir problematiğe çoklu gözle bakış ve değerlendirme süreci sunan bir platformdur. Aynı zamanda içerisinde tartışma ortamı yarattığından, sonuç ürünün ötesinde mimari düşüncelerin geliştirilmesine de olanak sağlamaktadır. Eleştiri, rekabet, özgünlük, nitelik gibi kavramların birbiriyle çatışma içerisinde olduğu, objektif kriterlerle ancak kaçınılmaz olarak subjektif düşüncelerle de beslenerek bir problematiğin çözüme kavuşturulmasını içeren bir süreç sunar.

Bu bölümde öncelikle mimarlık alanında yarışma pratiğinin yeri ve önemi ortaya konduktan sonra proje süreçlerine ilişkin genel bir açılım getirilecektir.

2.1 Mimari Proje Yarışmalarının Ortaya Çıkışı ve Mimarlık Ortamıyla İlişkisi

Yaklaşık 2500 yıl öncesinde M.Ö 448 yılında Atina halkının oylayıp seçtiği Akropolis Savaş Anıtı, dünya genelinde bilinen eski yarışma olarak kabul edilmektedir. 1401 yılında Santa Maria del Fiore Manastırı'nın bronz kapısının tasarımı için düzenlenen yarışmayı kazanan L.Ghilberti'nin projesi uygulanmış; bundan bir süre sonra aynı manastırın kubbesi yine yarışma yoluyla Brunelleschi tarafından yapılmıştır. Jüri değerlendirmesiyle elde edilen ve uygulanan olumlu örneklerin yanı sıra yarışmalar tarihinde negatif hikayeler de vardır.

Örneğin 16.yüzyılın ikinci yarısında İspanya'da açılan bir manastır yarışmasında ise, kral tarafından görevlendirilen Barozzi da Vignola, katılan projeleri birleştirilerek yeni bir tasarım oluşturmuş ve bunu krala kabul ettirmiştir. Haan ve Haagsma (1988) bu doğrultuda mimari yarışmalar tarihinde çok sayıda kötü üne sahip hikayenin, kavga ve ihtilafların varlığından söz etmektedir.

Tarih boyunca farklı yarışma modelleri denenmiş olmakla birlikte günümüzdeki mimarlık yarışmalarının kurgusal temelleri Fransız Devrimi sırasında atılmış ve zaman içinde evrilerek gelişimini sürdürmüştür (Haan ve Haagsma, 1988).

17. yüzyılda Louvre Sarayı'nın süregiden inşaatı esnasında XIV.Louis'in talimatıyla dönemin ekonomi bakanı tarafından düzenlenen yarışma önerileri İtalyan mimarların görüşlerine sunulmak üzere Roma'ya gönderilir. Ancak jüri karşılık olarak seçim yapmayıp kendi önerilerini gönderince ve devlet bunu kabul edince Fransız mimarların sert tepkisi etkili olmuş; bu dönemdeki tartışmalar sonraki süreçte yarışma pratiğinin oluşmasında önemli rol oynamıştır.

1792 tarihli Beyaz Saray (James Hoban); 1861 tarihli Paris Opera Binası (Charles Garnier); 1889 yılında Paris'teki Dünya Sergisi'nin sembolü olacak kule ve çevresinin tasarımı için açılan yarışma ile elde edilen Eiffel Kulesi (Gustave Eiffel); 1903 tarihli Avusturya Posta Ofisi Tasarruf Bankası (Otto Wagner); 1957 yılında tasarlanan Sydney Opera Binası (Jorn Utzon); 1970 tarihli Pompidou Kültür Merkezi (Richard

Rogers ve Renzo Piano), 1988 tarihli Berlin Yahudi Müzesi (Daniel Libeskind) gibi, mimarlık tarihinde yarışmayla elde edilen pek çok ünlü mimari yapı bulunmaktadır. Türkiye’de düzenlenen mimari proje yarışmalarının tarihsel sürecine ise 3.Bölüm’de ayrıntılı olarak yer verilmiştir.

2.2 Mimari Proje Yarışmalarının Amacı ve Önemi

Mimari proje elde etme yöntemleri temelde üç kategoride ele alınabilir:

1. Doğrudan iş verme ile proje elde etme
2. İhale yöntemi ile proje elde etme
3. Mimari proje yarışmaları ile proje elde etme

Doğrudan iş verme yönteminde, işveren tarafından belirli kriterler ışığında belirli firmalardan istek ve beklentilere uygun ön projeler hazırlatılarak; aralarından mimarın deneyimi, referansları ve sonuç ürünün niteliği doğrultusunda seçim yapılarak proje elde edilir. Burada da sonuç ürünün niteliği açısından, işverenin tercihleri, öznel yargıları, erişebildiği mimar sayısı ve yetkinliği önemli oranda belirleyicidir.

Günümüzde en çok kullanılan yöntemlerden biri olan ihale yönteminin kesin kuralları ve sonuçları vardır. Kurumun istekleri doğrultusunda firmalardan tekliflerin alınarak en az bedele göre projenin seçilip uygulandığı, projenin niteliği ile ilgili bir fikir vermeyen bir süreç işlemektedir. Bu süreçte nitelikten çok niceliğin ön plana çıktığını söylemek mümkündür.

Mimari proje yarışmaları ise bir jüri tarafından, oluşturulan şartname doğrultusunda, işveren kuruluşa, birçok alternatif proje arasından en nitelikli seçim şansını sağlayan bir proje elde etme yöntemidir. Yarışmalar, işverenin tasarım sürecine müdahale etmediği, tasarımcının tek bağlayıcısının yarışma şartnamesi olduğu -kimi zaman da olmadığı- tamamen özgür bir tasarım ruhuyla proje geliştirdiği bir süreçtir. Mimari proje yarışmalarıyla elde edilen ürünler mimarlık ortamının gelişmesinde, dönüşmesinde de etkileyici bir rol üstlenmektedir. Ancak nitelikten çok niceliksel

talepler, zaman ve maddi kaynak gibi kriterlerden dolayı işverenler tarafından, diğer iki proje elde etme yöntemlerine göre daha az tercih edilmektedir.

Bununla birlikte Can Çinici'nin belirttiği gibi “En küçük bir yapı yapma işinin bile mimarca icra edilebilmesi için olağanüstü cambazlık gerektiren bir ülkede yarışmalar, mesleki özellikleri ile mimarların baştan tanıdığı kurtarılmış bölgelerden birini oluşturmaktadır” (Yakut, 2007).

Mimarlık yarışmaları öncelikle mimarlık kültürünün zenginleşmesi açısından önemlidir. Kamuoyunun katkısına açık ve şeffaf bir ortamda gerçekleştiğinden bilinirlikleri/görünürlükleri de fazladır. Mimarlık ortamında öğretici, özendirici ve iyileştirici rol üstlenirler. Cilento (2010), demokratik bir proje elde etme metodu olan yarışmaların mimarlara şartları değerlendirip özgürce deneyimleyebilecekleri, oynayarak keşfedebilecekleri bir ortam sunduğunu belirtir (Cilento, 2010). Pek çok mimar ve araştırmacı, yarışmaların mimara kendi değerleri doğrultusunda özgür bir süreç sunduğunu desteklemektedir.

Bazen yarışmalara mimarlar ödül kazanmaktan öte yarışma konusu için söz söylemek ve mimarlık alanı için söylem üretmek amacıyla katılırlar (Çağlar, 2013). Bu anlamda yarışmaya katılan her tasarım kendi içinde ve diğerleri ile birlikte değerlidir. Tasarımlar; katılımcıların farklı bakış açıları, yaklaşım çeşitlilikleri, ifade/temsil arayışları vb. gibi özellikleri ve çeşitlilikleri yansıtması bakımından önemlidir. Bu durum yarışmada zengin bir ürün çeşitliliği olmasını sağlar. Aksu (2013) da, mimarın aldığı eğitimi farklı bir alanda değerlendirmesine yönelik yüreklendirici fırsatlar yarattığını belirtir.

Özetle mimarlık yarışmalarının **mimarlık ortamı açısından önemi;**

- Özgürlükçü bir zemin yaratarak özgün, yenilikçi ve alternatif fikir ve yaklaşımların ortaya çıkmasını teşvik etmesi

- Mimarlara, havaalanı, hükümet konağı, ofis, hastane, kültür merkezi gibi farklı işlevlerde ve büyük ölçekli tasarım yapma imkânı ve bunları uygulama şansı vermesi,
- Konvansiyonel üretimlerde kolay bir araya gelemeyen farklı disiplinlerden bireyleri tasarım sürecinde bir araya getirerek disiplinlerarası çalışma olanağı sağlaması,
- Çağa ayak uydurmaya ve geleceğe yönelik hedefler taşıyan bir yöntem olduğundan mimarları kendini yenilemeye ve geliştirmeye teşvik etmesi,
- Gerek süreç gerekse çok sayıda ve farklı bakış açıları taşıyan sonuç ürünleriyle mimarlık eğitimi alan öğrencilerin mesleki gelişimlerini desteklemesi,
- Genç ve yetenekli mimarların isimlerini duyurabilmeleri için uygun bir ortam sağlaması,
- Genç mimarlara deneyimli mimarlarla aynı şartlarda yarışma fırsatı vermesi,
- Ödüle layık görülen mimarlara ekonomik güç ve iş alma imkanı yaratması
- Deneyimli mimarlara mesleki birikim ve kültürlerini aktarma, paylaşma olanağı sunması,
- Mimarlık ortamına dinamizm getirerek, rekabet aracılığıyla çeşitliliği, gelişimi ve değişimi sağlaması
- Mimarların mesleki haklarının korunmasına ve geliştirilmesine olanak tanınması,
- Mevcut düzeni, koşulları, sınırları sorgulayan, yeni öneriler getiren ya da var olanın eksiklerini ortaya koyan mesleki bir tartışma ortamı yaratarak mesleki değerlerin oluşmasına katkı sağlaması

olarak sıralanabilir.

Düzenleyici kurumlar için önemi ise, en temel olarak, üretilecek yapı için, pek çok farklı mimar tarafından üretilmiş fikir, proje ve sunumları eş zamanlı bir arada görme, karşılaştırma ve içlerinden jürinin yardımı ile en iyisini belirleme şansı sunmasıdır. İspanyol mimar İgnasi De Sola-Morales Rubio'nun da belirttiği gibi yarışma, güçlü bir uyarılar bütünüdür.

Bununla birlikte yarışmaların **toplum ve çevre açısından** da yadsınamaz faydaları vardır. Genelde ortak kullanıma yönelik işlevlerle açıldıklarından kamusal alan yaratmayı ve artırmayı teşvik ederler. Yerel yönetim ve idareye bağlı olarak açıldığından yasal yapılaşmayı destekleyerek, çarpık kentleşmeyi önlemeye katkı verirler. İşin verilme usulünde, çok sayıda katılımcı arasından seçime dayalı bir yöntemle sahip olduklarından daha nitelikli ürünlerin çıkmasını sağlayarak nitelikli bir kent dokusunun oluşmasını desteklerler. Kamuya açık olmaları sayesinde halkta mimarlık mesleğine dair farkındalık yaratılmasını, yerel yönetimler ile halk arasında daha etkili bir ilişki kurulmasını sağlayabilirler. Gerçekleşme sürecinde yatırımcıları, politikacıları, tasarımcıları, planlamacıları, araştırmacıları ve halkı kapsayan farklı paydaşların katılımıyla kamuoyu desteği ve tanınırlık için de bir reklam aracı olabilmektedir (Kaya ve Serim, 2016). Kurumların, yöneticilerin ideolojik duruşlarını da ortaya koyduklarından dönemin siyasi, ekonomik ve kültürel yapısını da mimari proje yarışmalarından izlemek mümkündür.

Mimarlık yarışmaları, gerçekleştirildikleri dönemin koşulları doğrultusunda proje yapmanın bir aracı olmalarının yanı sıra toplumsal, düşünsel ve teknolojik açıdan öncü rol oynarlar. Bununla beraber mimarlık yarışmaları, gerçekleştirildikleri dönemdeki sosyal ve siyasi koşullardan, teknolojik verilerden, çevresel faktörlerden ve mimari akımlardan etkilenmektedir. Çünkü, yarışmalar toplumun yapısı ve kültürü ile yakından ilişkilidir.

Yarışmalara proje göndererek bu alanı besleyen ve bu alandan beslenen mimarlar ve üretimlerinin birikimi tümüyle bir yarışma kültürü oluşturmaktadır. Bu, tüm kültürel alanlarda olduğu gibi değişken bir yapıya sahiptir. Yarışmaların özünde bulunan rekabet ortamı alanın sınırlarının zorlanmasına ve dönemin mimarlık kültürüyle de ilişkili olarak dönüşümüne neden olmaktadır.

2.3 Mimarlık Yarışmalarının İşleyiş Süreçleri ve İlgili Yönetmelikler

Yarışmalara ilişkin temel yönetmelik Kamu İhale Kanunu (KİK) kapsamındaki Bayındırlık Bakanlığı Mimarlık, Peyzaj Mimarlığı, Mühendislik, Kentsel Tasarım

Projeleri, Şehir ve Bölge Planlama ve Güzel Sanatlar Eserleri Yarışmaları Yönetmeliği (1970)'dir. Bunun dışında yarışmanın gerçekleştirilme ve jürinin oluşturulma koşullarını belirleyen bir Mimarlar Odası Yarışmalar Yönetmeliği (1988) de mevcuttur.

Yarışma süreci bir problematik belirlenmesiyle başlar. Çoğu zaman bu problemin konusuyla ilgili mimarlar ve gerekli görülen diğer disiplinlerden oluşan bir jüri, Yarışmalar Yönetmeliği çerçevesinde oluşturulur. Şartname ve öngörülen program, jüri tarafından sorumlu idarenin danışmanlığıyla hazırlanır. Şartnameye uymak katılımcının sorumluluğunda olmakla birlikte, yarışmalarda şartnamenin dışına çıkıldığı istisnalar da yer almaktadır. Soru cevap süreci, katılımcılar için şartnameye ilişkin eksik ya da çelişkili yönlerin yakalandığı, konunun daha derinlemesine tartışmaya açılmaya başlandığı süreçtir. Katılan ekiplerin proje tesliminin ardından, jüri değerlendirmesine geçilir ki daha önce bahsedildiği üzere objektif kriterlerin subjektif düşünceler süzgecinden geçtiği bir eleme silsilesidir.

2.4 Yarışma Türleri ve Biçimleri

Bakanlık ve TMMOB Yarışmalar Yönetmeliği'ne göre **yarışmalar türlerine göre**, 1. Fikir, 2. Proje ve 3. Güzel Sanat Eserleri Yarışmaları olmak üzere üçe ayrılmaktadır. Fikir yarışmaları, somut mimari proje elde edilmesinden çok, bir konu hakkında fikir üretme, bir takım kavram ve arayışları ortaya koyma, kamuoyu yaratma amaçlı açılan yarışma türü olup uygulama amacı taşımazlar. Proje yarışmaları, mekânsal ve işlevsel gereksinimlerin bir takım estetiksel yaklaşımlarla, bilimsel, ekonomik ve teknolojik çözümleri buluşturarak mekân üretimini hedefleyen yarışma türüdür. Bunlar sadece mimarlara yönelik olarak açılan mimari proje yarışmaları ve birden çok meslek disiplininin birlikte katılımını gerektiren ortakçıl yarışmalar olmak üzere iki alt kategoride düzenlenmektedir. Güzel sanat eserleri yarışmaları ise yapılarda ve kentsel alanlarda elde edilmek istenen sanat eserlerine yönelik açılan yarışma türüdür.

Yine aynı yönetmeliklere göre **yarışmalar biçimlerine göre**, katılıma açıklığı ve yapılış yöntemi bakımından ikiye ayrılmaktadırlar. Katılıma açıklığı bakımından

Ulusal, Uluslararası ve Bölgesel yarışmalar; yapılış yöntemi bakımından ise Tek aşamalı, İki aşamalı ve Ön seçimli yarışmalar olmak üzere sınıflandırılırlar.

Uluslararası yarışmalar, yabancı ülke mimarlarının da katılabileceği, Uluslararası Mimarlar Birliği'nin (UIA) yarışma yönetmeliğinin geçerli olduğu yarışmalardır. Ulusal mimarlık yarışmaları TMMOB'a kayıtlı ülkenin tüm mimarlarının katılabileceği yarışmalardır. Bunun yanı sıra yarışmayı açan kurumun, proje sürecini hızlandırmak ya da istenenlere en yakın çözümü bulabilmek adına tercih ettiği belirli uzman firmaları/mimarları davet ederek bunların arasından seçim yaptığı davetli ulusal yarışmalar da bulunmaktadır.

2.5 Mimari Proje Yarışmalarında Aktörler

2.5.1 İşveren Kurum veya Kuruluş

Süreç içerisinde ki en önemli aktör işverendir. Yarışmanın açılması ile sonuç elde edildikten sonraki sorumlulukları oldukça büyüktür. İşveren yoksa yarışma da yoktur. Maddi kaynak tamamen işveren tarafından sağlanır. Yarışma sonucunun yalın bir şekilde ilerlemesi adına başta işveren tarafından yarışmayla ilgili girdiler (arazi seçimi, alanın hukuki süreci, imar planları, alanın kadastral durumu vb.), sağlam kaynaklara dayanmalı ve düzgün bir şekilde temininin yapılması gerekmektedir. Başlangıç sürecinin ve süreç içerisinde işverenin kararlarının yanı sıra yarışmayla elde edilecek olan projenin hayata geçirilmesiyle total bir başarı elde edilmiş olacaktır. Yarışmayla bir sonuç elde edildiğinde işverene süreç ve sonuç katkıları kaçınılmazdır. Yarışmayla elde edilen bir projenin işverene sağlayacağı avantajları şu şekilde sıralayabiliriz;

- Proje alanıyla ilgili çeşitli yönleriyle fikirler geliştirmek
- Konuyla ilgili programlar oluşturmak
- Deneyimli insanlarla birlikte çalışmak
- Kamuoyunun dikkatini çekmek
- Proje üretimi açısından en şaibesiz yolla proje elde etmek
- Projenin hızlı ve kontrollü bir şekilde hayata geçirebilmek

2.5.2 Jüri

Jüri, yarışmanın gündeme geldiği andan itibaren işverenle birlikte süreci derinlemesine irdelleyen konusunda uzman kişiler olarak tarif edilebilir. Yarışma konusuyla ilgili ihtiyaç programının oluşturulması, şartname hazırlığı, değerlendirme ve sonuçların açıklanmasının ardından gelişen süreç ve maliyetlerle ilgili açılımlar oluşturması yükümlülükleridir. Özellikle de yarışmanın sonuçlandırılmasıyla müellif ve işveren arasında, elde edilen projeyle ilgili sorunları, eksiklikleri ya da fikirleri koordine etmesi gerekmektedir. Jüri üyelerinin konuyla ilgili bilgi birikim ve görüşleri seçilen projenin birçok yönden kalitesiyle doğru orantılıdır. Jüri, bağımsız olmalı, işveren ya da katılımcılar ile hiçbir maddi manevi ya da hukuki bağı olmamalıdır. Jüri tarafından oluşturulması gereken şartname katılımcılar ile işveren arasında hukuki bir belge niteliğindedir.

2.5.2 Katılımcılar

Mimarların mesleki bilgi birikimlerini, konu hakkındaki düşüncelerini, bakış açılarını ve tarzlarını ortaya koydukları bir platform olan yarışmalar, tasarımcıyı geliştirdiği gibi mesleki ortamı da tek düzelikten kurtarır. Her bir katılımcı, farklı bir söz demektir. Jüri tarafından ödüle layık görülen tasarımcılar -özellikle de genç tasarımcılar- profesyonel alanda ve kamuoyunda bilinirlik kazanmaya başlarlar. Rekabet ortamı her alanda olduğu gibi tasarım yarışmalarında da katılımcıları ve mimarlık ortamını ileriye götürmektedir. Bazı ünlü mimarlar Alvar Aalto, John Utzon gibi birçok tasarımcı bu rekabet ortamından sıyrılarak dünyaca tanınan mimarlar haline gelmişlerdir. Piyasanın katı kurallar dizisinden tasarımcıyı özgür kılması da yarışmaların bir diğer önemli özelliğidir. Tasarımcıların kabuklarından kurtulduğu bir nokta olarak da nitelendirebileceğimiz bu platform bir kazanç kapısının aksine, sonsuz bir bilgi uzamı olarak görülmelidir. Farklı tasarımların yanında farklı akım ve üslupların da ortaya çıkmasını sağlar ve bu dev bilgi kazanından her bir tasarımcının kazancı maddiyatla ölçülemez.

BÖLÜM ÜÇ

TÜRKİYE’DE MİMARLIK ORTAMI VE YARIŞMALAR

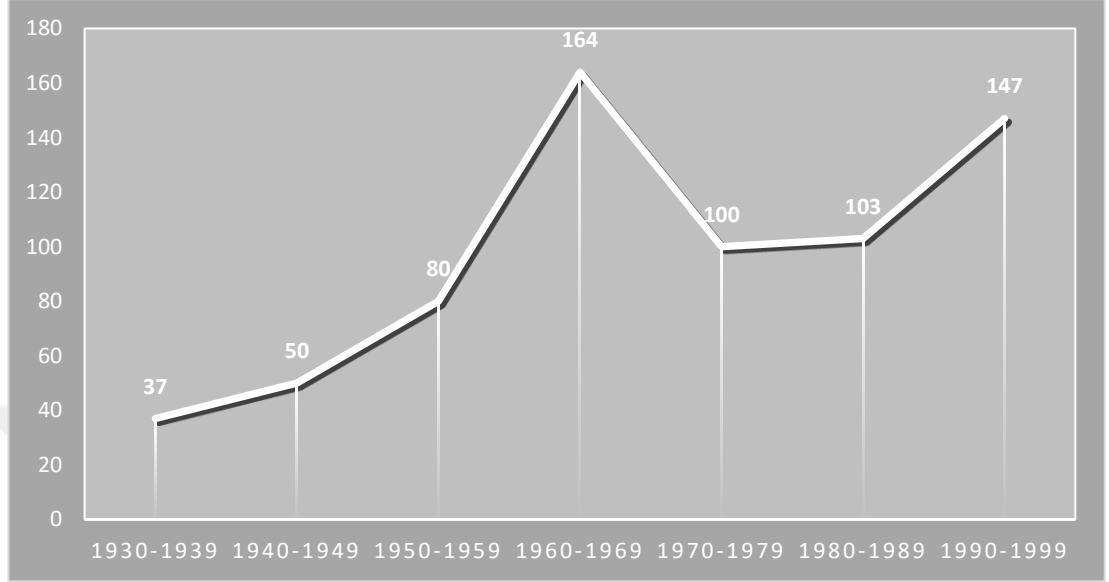
Mimari proje yarışmaları, mimarlara, farklı konular, yerler, ölçekler üzerine deneme yapma imkanı sağlaması; kendilerini geliştirme/sınama/yenileme zemini sunarak özgür bir üretim olanağı sunması doğrultusunda mimarlık disiplini için özel bir yere sahiptirler. Bununla birlikte yarışmalar, düzenlendikleri dönemin ideolojik, toplumsal, sosyo- ekonomik ve kültürel profili paralelinde mimarlık üretiminin genel eğilimini yansıtan bir niteliğe sahiptirler.

Bu doğrultuda bu bölümde Türkiye’de mimarlık yarışmalarını tarihsel süreç içinde değerlendirerek Türk mimarlığındaki farklı dönemsel dönüşümleri tespit edilecektir.

Türk mimarlık tarihi literatürde genel olarak Türk toplumundaki siyasi, ekonomik ve sosyal dinamikler çerçevesinde belirli kırılma noktalarına ve dönemlere göre kritik edilir. Her ne kadar bir dönemleme yapma çabası, belirli sakıncalar barındırıyor olsa da, Cumhuriyet sonrası dönemin yarışmalarını kavramak ve mimarlık tarihi ile ilişkilendirmek adına bu çalışmada, İlhan Tekeli’nin (1998) literatürde kabul gören dönemlemesi esas alınarak şu şekilde bir izlek geliştirilmiştir: 19 yüzyılın ikinci yarısından Cumhuriyet’in kuruluşuna kadar geçen ve 1851-1923 yılları arasında kapsayan süreç – I.Ulusal Mimarlık Dönemi / Cumhuriyet’in ilanından İkinci Dünya Savaşı’na dek tek partili siyasal iktidar içinde köktenci bir modernite projesinin uygulandığı 1923-1939 arası - Modernist Dönem / Atatürk’ün ölümünden 1950’li yıllarda Amerikan etkisinin hissedilmeye başlandığı 1950 yılları arası- II.Ulusal Mimarlık Dönemi / 1950 - 1960 yılları aralığında, Enternasyonal Stil’in etkileri / 1960 - 1980 hümanist arayışlar ve parçalı mimarlık pratikleri, çoğulcu arayışlar / 1980 sonrası Postmodern dönem.

Mimarlar Odası Ankara Şubesi tarafından geliştirilen Yarışmalar Dizini’ne göre 1930-1999 tarihleri arasında toplam 682 yarışma açılmıştır. Bunların 18 tanesi uluslararası yarışmadır. Bu dönem aralığındaki yarışmaların yıllara göre dağılımı

(10ar yıllık periyotlarla) Şekil 3.1 'de sunulmaktadır. Buna göre en yoğun dönem aralığının 1960-1969 olduğu görülmektedir.

Şekil 3.1 Türkiye’de 1930-1999 yılları arası açılan mimari proje yarışmaları

3.1 Cumhuriyet Öncesinde Mimari Proje Yarışmaları, Yerel ve Milli Olanın Arayışı

Türkiye’de mimarlık yarışmalarının tarihi her ne kadar 19.yy’a, Osmanlı İmparatorluğu dönemine uzansa da, mimarlık pratiği için önemli bir üretim ve uygulama aracına dönüşmesi Cumhuriyet sonrasında gerçekleşmiştir. Kaynaklarda bilinen en eski proje yarışması 1867 yılında, Sultan Abdülaziz döneminde, Tarabya’da yapılacak olan İngiliz Sefarethanesi (Elçilik binası) için düzenlenen uluslararası nitelikteki yarışmadır (Cezar, 1991). Mustafa Cezar Türkiye’de düzenlenen ilk mimarlık yarışmasının bu yarışma olduğunu belirtir. Yarışma olumsuz koşullar nedeniyle İngiltere’de düzenlenmiştir ancak kazananın akıbetine dair bir bilgi bulunmamaktadır.

Osmanlı İmparatorluğu’nun son dönemi, Batılılaşma etkilerinin arttığı, bu doğrultuda kültürel alanların ve mimarlığın da bu gelişmelerden etkilendiği bir

süreçtir. Tanzimat Fermanı sonrasında Batı düşünce ve yaşantısı İstanbul’da giderek yayılmış, çevre biçimlenmesi ve sanat, Batı örneklerini referans almaya başlamıştır. Ancak, dönemin mimarlık ortamını etkileyen düşünce yapısında, siyasetçi ve yazar Ziya Gökalp’in görüşleri başta olmak üzere İttihat ve Terakki Cemiyeti’nin görüşlerinin etkili olduğu ve modern düşünce ile gelenekseli sentezleyen yeni bir yaklaşımın hâkim olduğu görülmektedir. (Kuyulu, 1998). Mimarlık tarihçileri tarafından “Birinci Ulusal Mimarlık Akımı”, “Milli Mimarlık Rönesans’ı” ya da “Neo-klasik Üslup” olarak adlandırılan bu yaklaşım Bozdoğan’ın (2002) tariflediği üzere klasik Osmanlı mimarisinden alınan dekoratif unsurları, kubbe biçimleri, geniş çatı konsollar ve sivri kemerler ve yeni inşaat teknikleri olan betonarme, çelik ve demir kullanımını içermektedir.

Şekil 3.2 Abide-i Hürriyet Anıtı (Balamir, 2003)

1909 yılında 31 Mart Olayı’nda yaşamını yitirenler adına yapılacak olan Abide-i Hürriyet Anıt Projesi Yarışması’nda birincilik ödülünü alan mimar Muzaffer Bey’in tasarımı, günümüzde hala İstanbul, Şişli’de varlığını sürdürmektedir. Tamamen mermerden inşa edilen geniş ve merdivenli altıgen bir kaide üzerinde yer alan anıt, dönemin neo-klasik Türk üslubunu yansıtmaktadır (Şekil 3.2) 1916 yılında açılan Türk-Alman Dostluk Vakfı Yarışması’nı kazanan German Bestelmeyer’in projesi ise uygulanmamıştır.

3.2 Cumhuriyet Sonrası Erken Dönem Mimari Proje Yarışmaları, ‘Modern’ Bir Mimarlığa Doğru (1923-1939)

Cumhuriyetin ilk yılları, Türk mimarlar için, yabancı mimarlara karşı mücadelenin Cumhuriyetin ilk yılları, Türk mimarlar için, yabancı mimarlara karşı mücadelenin yoğun olduğu bir dönemi ifade eder. Bu dönemde mimarlık hizmeti talebinde olanlar devlet ya da devlet seçkinleridir. Bunlar da tercihlerini genellikle yabancı mimarlardan yana kullanmışlardır. Dolayısıyla mimarlık üretimini ve meslek sürekliliğini ayakta tutabilecek bir yerli burjuva sınıfı henüz olmadığından, bu dönemde Türk mimarlar kendilerine iş alanı açmak ve toplumsal statülerini geliştirmek için oldukça çaba sarfetmişlerdir (Sayar, 2004). Ancak yine de Türk mimarının neredeyse tek iş sahası konuttur ve bu da kalfa ve ustların elindedir. 1929 Dünya Ekonomik Buhranı sonrasında bozulan ekonomik durumun da etkisiyle, erken Cumhuriyet Dönemi yabancı mimarlar karşı önemli bir tepki gelişmesine neden olmuştur.

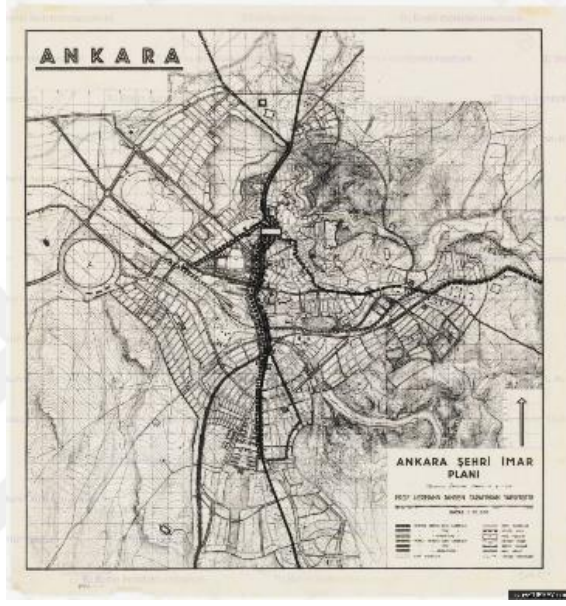
Devletçilik, milliyetçilik ilkelerinin vurgu kazandığı Cumhuriyet ortamında, Türk mimarlar milli bir mimarinin yabancılar tarafından oluşturulamayacağını vurgulamışlar; devletin spariş usulü direkt yabancı mimarlara verdiği kamu yapılarının “müsabaka” yoluyla elde edilmesi gerektiğine dair farklı yayın organları üzerinden seslerini duyurmaya çalışmışlardır (Macaroğlu, 1933):

“Ankara’da inşa edilecek Vekalet binaları projelerinin Türk Mimarlarının da iştirak edebileceği bir müsabaka neticesinde tespitini memleket sanatkarları kuvvetle ve haklı olarak temenni etmektedir.”

Bu çabalar bir süre sonra karşılık görmeye başlamış; ve bu doğrultuda yarışmalar, Türk mimarlarına, yeni devlet rejiminin sembolü olacak kamu yapılarının inşası için çağırılan yabancı mimarlara karşı kendilerini var etme fırsatı sunmuştur.

Cumhuriyet’in yeni yüzü olacak başkent için dönemin ilk mimari proje yarışması 1925 yılında açılan, Ankara Şehremaneti (Belediyesi)’nin düzenlediği “Ankara’da inşa olunacak münferid hane planları” konulu yarışma olmuştur. Mimarlık son sınıf öğrencisi Nazimi Yaver’in tek katlı villa tasarımıyla kazandığı fakat uygulanmayan önerisi, 1927 yılında yine bir yarışma ile elde edilen ve Herman Jansen’in kazanarak

geliştirdiği imar planındaki bahçe şehirler ve tekil konut tipolojisi ile de ilişkilenen modern bir kentsel çehre sunmaktadır. Yabancı mimarlara açık bu davetli yarışmada, ikincilik ödülünü Barcelona kent planlamasını yapmış Fransız mimar Leon Jaussley, üçüncülük ödülünü ise Berlin Yüksek Mühendis Okulu hocalarından Alman mimar Camillo Sitteci almış; birincilik ödülünü alan Alman mimar Jansen'in planı ise 1932 yılında "Ankara İmar Planı" (Şekil 3.3) olarak yürürlüğe girmiştir (Kolcu, 2005).

Şekil 3.3 Jansen'in hazırladığı birinci olan Ankara İmar Planı (Balamir, 2003)

1931 yılında, Arkitekt dergisinin 5. sayısında duyurulan "Elaziz (Elazığ) Belediyesi Sinema Salonu Yarışması" Cumhuriyet döneminin ilk tüm mimarlara açık yarışma projesidir. Birinciliği Mimar Şevki Eşref'in kazandığı yarışmada projeye belediye kendi inisiyatifi doğrultusunda kemer, kubbe, saçak gibi elemanlar ekler. Bu durum projenin mimarı tarafından üzüntüyle karşılanarak dönemin mimarlık dergisinde bir 'serzeniş' yazısı yayınlaması ile sonuçlanır (Arkitekt Dergisi Sayı:1932-10 (22), s.292)

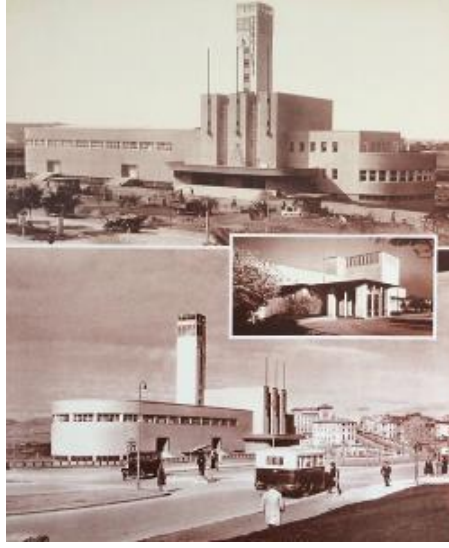
1933 yılında açılan ve bir Türk mimarının kazandığı Milli İktisat ve Tasarruf Cemiyeti tarafından açılan Sergi Evi Yarışması ise, Türk mimarlık tarihi için önemli bir kırılma noktasını temsil eder. Şartnamesinde, 'modern mimari tarzında' olması

yönünde bir taleple açılan yarışmaya 10'u yabancı 26 katılım sağlanmıştır. İtalyan mimar Paolo Vietti ile Şevki Balmumcu'nun projelerini eşdeğer bulunsa da Balmumcu'nun projesi daha ekonomik görülerek birincilik verilmiştir. Kuşkusuz bunda devlet politikasının da etkisi büyüktür. Türk mimarının artık kendini kanıtlayabilecek seviyeye geldiği ve Sergi Evi'nin de bunun bir göstergesi olduğu 1933 yılındaki Arkitekt dergisinde şöyle ifade edilmektedir:

Memleketin imar işinde Türk mimarı vazifelendirilmiyor... Türk mimarı, bundan beş altı sene evveline kadar belki bu ihmale layıktı. Çünkü zamanın seviyesine ayak uyduramamıştı. Fakat bugün vaziyet tamamı ile değişmiş bulunuyor. Artık zamanın teknik ve estetik seviyesine intibak etmiş yeni ve kuvvetli mimarlarımız yetişmiştir. Bunu, Milli İktisat ve Tasarruf Cemiyetinin Ankara'da yaptırdığı 'Sergievi' için açtığı plan müsabakası açıkça ispat etti (Anonim, 1933, s.260).

Şevki Balmumcu'nun birinciliği alan projesi, düz çatısı, yatay ve dikey hacimlerden oluşan kompozisyonel dengesi, yuvarlatılmış köşeleri, yatay şerit pencereleri ve saat kulesi ile Batı modernist estetiğini Türkiye'de en iyi temsil eden örneklerden olmuştur. Sibel Bozdoğan'ın (2002) da belirttiği gibi yapı, 1934'te tamamlanmasının ardından Ankara'nın kültürel ve mimari ikonu haline gelmiştir.

Bununla birlikte yaklaşık 12 yıl sonra, Ankara'ya bir opera binası kazandırılmak istendiğinde mali kısıtlılıklar doğrultusunda Sergi Evi'nin opera binasına dönüştürülmesine karar verilmiş; yapı, değişen politikalar ve mimarlık ortamında yaşanan gelişmeler çerçevesinde ısmen yıkılarak, kısmen eklentiler yapılarak, Bonatz tarafından Selçuklu-Osmanlı mimarisinden öykünen opera binasına dönüştürülerek bugünkü halini almıştır (Şekil 3.4).

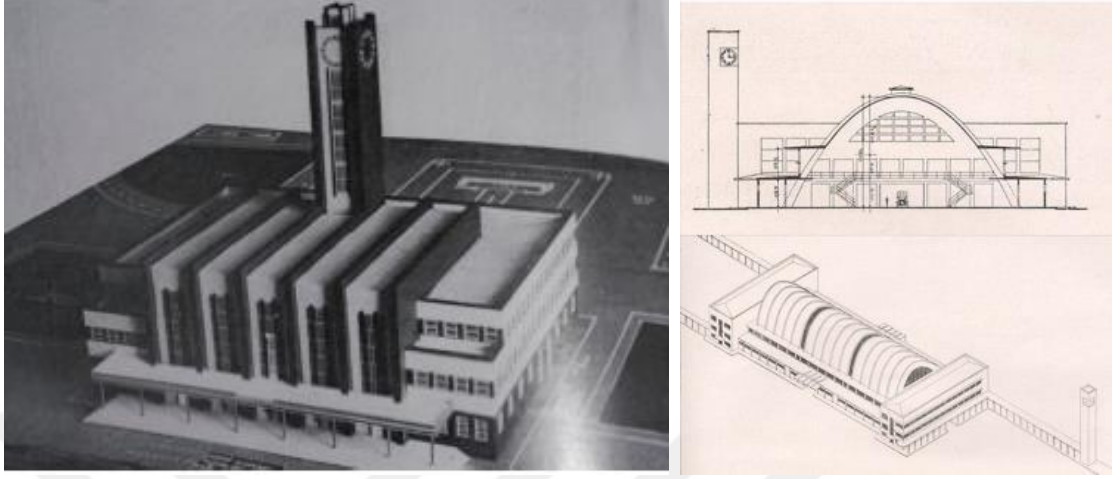
Şekil 3.4 Sergi Evi Binası, Ankara (Balamir, 2003)

Şekil 3.5 İller Bankası Binası, Ankara (Balamir, 2003)

Sonraki süreçte bu yarışmalara Seyfi Arkan'ın birinci olduğu İller Bankası Binası (Şekil 3.5) (1935), Zeki Sayar'ın birincilik aldığı İzmir Hal Santrali (Şekil 3.6) (1935), Rebii Gorbon'un ödül aldığı Karaköy Yolcu Salonu Binası (1936) (Şekil 3.6), Rüknettin Güney'in birinci olduğu Kadıköy Halkevi (1938), Nazif Asaf ve Emin Necip'in kazandığı Sivas Halkevi (1939) yarışmaları eklenmiştir. Bu yarışmalarda

Avrupalı mimarların ağır ve klasik tasarımları içinde Türk mimarlarının belirgin modernist projeleri kolayca ayrılmaktadır (Sayar, 2004).

Şekil 3.6 Kadıköy Halkevi, İstanbul (Meltem, 2010) / İzmir Hal Santrali, İzmir (Balamir, 2003)

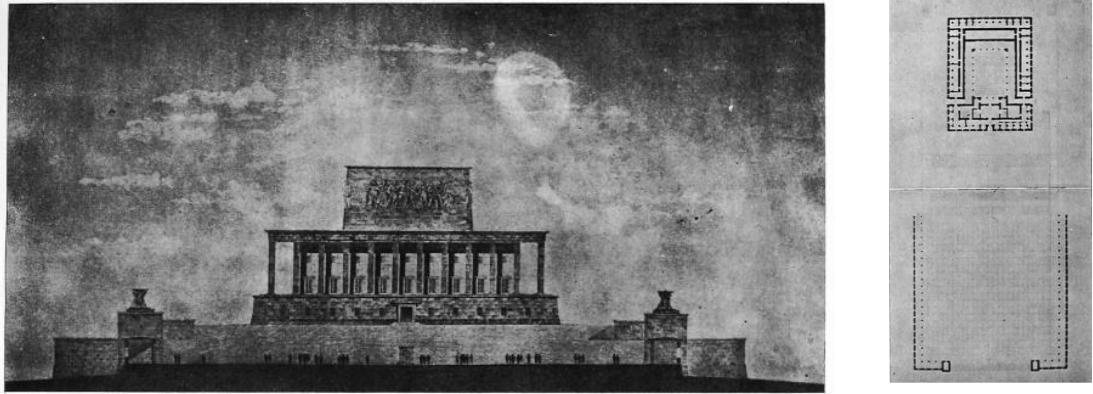
Sayar’a göre (2004), Batı’da yeni ve sıradışı fikirlerin arandığı yarışma modeli yanında, Erken Cumhuriyet döneminde Türkiye’deki yarışmalar, uygulamaya dönük bir hedef içermektedir ve Türk mimarının meslek pratiklerini sürdürebilmesi için gerekli “meşrutiyet zeminini” oluşturmuştur. Bu doğrultuda dönemin yarışmaları, ideolojik yapı ile mimarlık üretimi arasındaki ilişkileri yansıtır. Ve buna rağmen, “modern”in ve “yeni”nin deneyimlendiği bir ortama sahne olmuşlardır. Yarışmalar sonucu elde edilen yapı stoku, her ne kadar derin bir eleştirel zemine sahip değilseler de, sonraki dönemlerde örnek alınan bir özene ve kaliteye sahiptir.

3.3 Yeniden Milli; Yerel ve Moderni Uzlaştırma Arayışları (1940-1949)

Birinci ve İkinci Ulusal Mimarlık Akımları arasındaki ortak nokta geleneğe dair arayışlarıdır. 1940’lı yıllara damgasını vuran İkinci Ulusal Mimarlık Akımı’nın en belirgin farkı ise, referansını Osmanlı mimarlığı yerine Türk geleneksel sivil konut mimarisinden almaya çalışmasıdır. Bu dönemin temel belirleyici karakteri Güzel Sanatlar Akademisi’nde kurguladığı Milli Mimari Seminerleri ve 1940 yılında Arkitekt dergisinde yayımlanan “Yerli Mimariye Doğru” başlıklı yazısı ile Sedad Hakkı Eldem olmuş; “kültürel öz” arayışlarına temellenen bu yaklaşım ulus geneline yayılmıştır. Modern ve milli olanı uzlaştırmak isteyen bu yaklaşım her ne kadar

geleneksel Türk mimarlığına öykünse de, Alman Nazi mimarlığından ve İtalyan Faşist mimarlığından izler de taşımaktadır (Sayar, 2004). Bu dönemin yarışmaları arasında sayılabilecek Adana Belediye Sarayı (1944, Kemali Söylemezoğlu), Adana Adalet Sarayı (1945, Abidin Mortaş, Nizamettin Doğu, Feyyaz Tüzüner), İstanbul Radyoevi (1945, İsmail Utkular, Doğan Erginbaş, Ömer Güney), İstanbul Adalet Sarayı (1948, Sedat Hakkı Eldem ve Emin Onat), İzmir Merkez Bankası (1950, Orhan Bolak) söz konusu mimari dili net olarak yansıtmaktadır.

Bu dönem için kuşkusuz en önemli yarışmalardan biri Atatürk'ün anıt mezarı için 1941 yılında açılan Anıtkabir Uluslararası Yarışması'dır (Şekil 3.7). Yarışmaya, ekonomik buhran yüzünden, dünyaca ünlü mimarlar gibi çoğu askerliğini yapan genç Türk mimarları da katılamamıştır. Gönderilen toplam 47 proje kaliteleri açısından, jüri tarafından mimarlık ortamında tatmin edici bulunmamıştır (Kolcu, 2005). Jüri üç projeyi seçerek uygulama tercihinin hükümete bırakmış; hükümet de Emin Onat ve Orhan Arda tarafından kazanılan projeyi tercih etmiştir. Yapı temelde İkinci Ulusal Mimarlık dilini benimsemekle birlikte, hizmet ettiği işlev yönünde birçok sembol ve imge barındırmaktadır.

Şekil 3.7 Anıtkabir Uluslararası Yarışması, ödül ve uygulanan proje, Ankara (Balamir, 2003)

Yapının mimarı Prof. Emin Onat yapıyı şekillendiren fikirleri dönemin Arkitekt dergisinde şöyle açıklamıştır:

Atatürk'ün başardığı devrimlerin en önemlilerinden biri, şüphe yok, bize geçmişin gerçek değerini göstermek olmuştur. Osmanlı devri şereflerle dolu bir devir

olmakla beraber, itiraf etmek gerekir ki skolastik ruhun hüküm sürdüğü kapalı bir âlemden ibaretti. Gerçekte ise tarihimiz, bir zamanlar Ziya Gökalp'in "ümmet devri" dediği bir içe kapanmış medeniyetten ibared değildi. Akdeniz milletlerinden bir çoğu gibi, tarihimiz binlerce yıl önceye gidiyor. Sümerler'den ve Hititler'den başlıyor ve Orta Asya'dan Avrupa içlerine kadar birçok kavimlerin hayatlarına karışıyor. Akdeniz medeniyetinin klasik geleneğinin en büyük köklerinden birini teşkil ediyordu. Atatürk, bize bu zengin ve verimli tarih zevkini aşılarken, ufuklarımızı genişletti. Bizi Ortaçağ'dan kurtarmak için yapılmış hamlelerden en büyüğünü yaptı. Gerçek geçmişimizin Ortaçağ değil, dünya klasiklerinin ortak kaynaklarında olduğunu gösterdi. Gerçek milliyetçiliğin, içe kapanmış bir Ortaçağ gelenekçiliğinden asla kuvvet alamayacağını, onun yalnız ortak ve eski medeniyet köklerine inmekle canlanabileceğini anlattı. Avrupalılaşmakla, medenileşmekle, millileşmenin aynı şey olduğunu, bundan iyi hangi fikir ifade edebilirdi? (Onat ve Arda, 1955, s.55).

1930-1950 arası dönemin yarışmaları genel olarak, devletleşme sürecine hizmet eden araçlardan biri olarak görülür. Bunda mimarlık örgütlenmesinin gelişmekte oluşu, belirli bir yarışmalar yönetmeliğinin olmaması da etkilidir. Bir yanda devlet bürokrasisi Cumhuriyet ideolojisini yarışmalar aracılığıyla uygular ve uygulatırken; diğer yandan da Türk mimarlar kendilerini yarışmalar yolu ile bürokratik çevreye kabul ettirmişlerdir. Hasan Özbay (1993), 1930 -1950 döneminde yarışma yöntemi ile genç Cumhuriyet'in mimarlık kültürünü tüm yurda yaymak istediğini belirtir.

Karaaslan (1998, 118-122) da, bu dönemin mimarlığını şu şekilde değerlendirir: "Cumhuriyet aydını, uzmanı, bağımsız bir aydın değildir çoğu kez. Genellikle devlet hizmetinde, devlet adına hareket eden bir uzmandır, dolayısıyla mimarisi de öyle olmuştur. Türkiye'de bu dönemde etkili olan 1. ve 2. Ulusal Mimari de devlet ideolojisiyle ilgilidir."

3.4 ‘Enternasyonal’ Etkilerle Yeniden Modern (1950-1979)

1950’li yıllar, öncesinde uluslararası ilişkileri Avrupa ile sınırlı olan Türkiye için, özellikle Amerikan kaynaklı yardımların da etkisiyle, tüm kültürel alanlarda “Amerikanlaşma”yı ifade etmektedir. Bu doğrultuda bu dönemde üretilen yapı stokunun çok yoğun olarak Uluslararası Üslub’un (Enternasyonal Stil) izlerini taşıdığı görülmektedir. Ancak dönüşümün sadece biçimsel değil, daha köklü ve yapısal olduğunu söylemek mümkündür. Bu döneme kadar devlet ve devlet seçkinleri tarafından belirlenen mimarlık ortamına, özel sektör, istekleri, beğenileri ve değer yargılarıyla dahil olmuştur. Yeni dönemin getirdiği çarşı, büro, ofis gibi yapı tipleri kendilerine özgü şemalarıyla yapı tipleri oluşturmuş, öncesinde ağırlıklı kamuya bağlı olan mimarlara ek olarak serbest mimarlık ofisleri artmıştır.

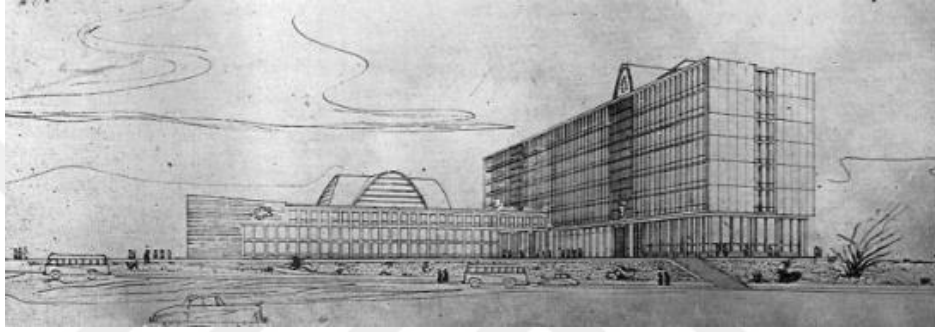
Bu yönetmeliğin özellikleri;

- Şehircilik yarışmalarını da kapsıyor olması,
- Birinci ödülün mutlaka verilmesini zorunlu kılmış olması,
- Jürinin meslek mensuplarından oluşmasını şart koşması,
- Telif haklarının eser sahiplerine ait olması,
- Yarışmaya katılan eserlerin sahiplerinin gizliliği,
- Bir kişinin yalnız bir ödül alabileceğini belirtmesi,
- İşin uygulama projelerinin hazırlanmasıyla mesleki kontrolünün birinciliği kazanana yaptırılacağı

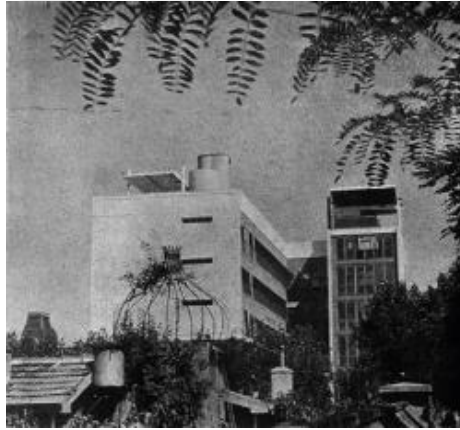
gibi önemli maddeler içermektedir (Yakut, 2007).

Öte yanda İkinci Ulusal Mimarlık anlayışındaki çözümler, İstanbul Adalet Sarayı Proje Yarışması (1948) ile başlar (Batur, 1983). Sedad Hakkı Eldem ve Emin Onat’ın birinciliği kazanan projeleri, bir önceki dönem öncülüğünü yaptıkları ulusalcı izlerden arındırılmış, sade ve işlevsel bir tasarımdır. İstanbul Belediye Sarayı (1953, Nevzat Erol), Anadolu Kulübü Büyükkada Otel (1952, Turgut Cansever, Abdurrahman Hancı), Sakarya Hükümet Konağı (1955, Enis Kortan, Nişan Yaubyan, Avyerinos Andoniadis, Harutyun Vapurciyan), Kocatepe Camisi (1957, Vedat Dalokay) ve TC Brüksel Pavyonu (1957, Utarit İzgi, Muhlis Türkmen, İhsan Türegün, Hamdi Şensoy),

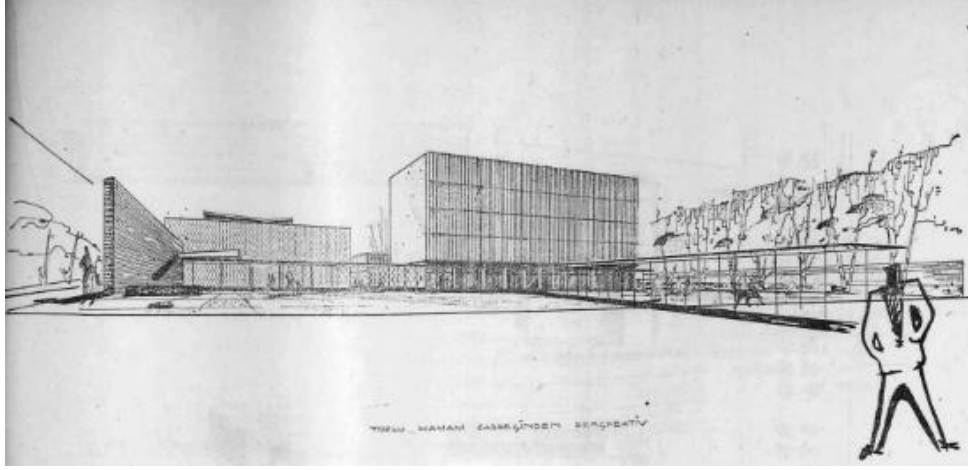
İzmir Türk Ticaret Bankası (1951, Enver Tokay, Ali Kızıltan, Lütfi Zeren) gibi yarışma projeleri dönemin önemli modernist yapılarının üretimine olanak sağlar (Şekil 3.8, Şekil 3.9, Şekil 3.10, Şekil 3.11, Şekil 3.12, Şekil 3.13). Bu tarihten itibaren Türk mimarlık ortamında, Enternasyonal Stil'in modernist dili, çok katlı betonarme iskeletleri ve cam kaplı yüzeyleri, tekil ve yatay blokları giderek yaygınlaşır. Strüktürel arayışları, plan kurguları ve kütle plastikleri ile bu yapılar modernist anlayışlarının içerisindeki yerle duyarlı arayışları ile de dikkat çekmektedirler (Sayar, 2004).

Şekil 3.8 İstanbul Belediye Sarayı, 1.ödül (Balamir, 2003)

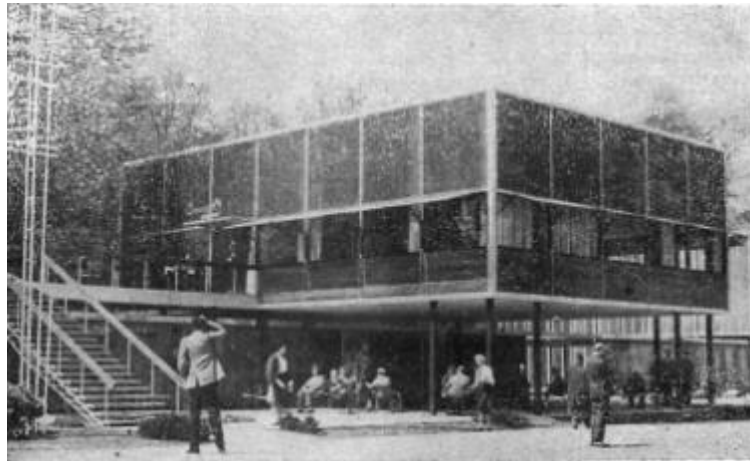
Şekil 3.9 Anadolu Kulübü Büyükada Oteli, 1.ödül (Balamir, 2003)

Şekil 3.10 Sakarya Hükümet Konağı, 1.ödül (Balamir, 2003)

Şekil 3.11 Kocatepe Camii, 1.ödül (Balamir, 2003)

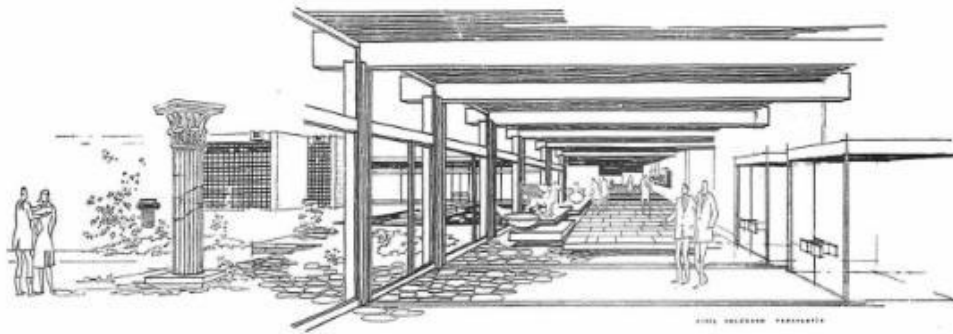
Şekil 3.12 TC Brüksel Pavyonu, 1.ödül (Balamir, 2003)

Şekil 3.13 İzmir Türk Ticaret Bankası, 1.ödül (Balamir, 2003)

60'lı yıllar Uluslararası Üslubu tek yaklaşım biçimi olmaktan çıkararak farklı ve çoğulcu yaklaşımları mimarlık ortamına soksa da Brütalizm, Organik Mimarlık, Rejyonalizm, Organımsı Mimarlık gibi farklı eğilimler hala daha modernizmin farklı çeşitlemelerini sunarlar. Bunlar içinde en belirgin olanı, prizmanın geometrisini koruyan fakat bunu küçük boyutlarda yineleyerek **çok parçalı bir plan tipolojisine** dönüştüren yaklaşımdır. Türkiye'de dönemin mimarlık ortamı tartışmaları çerçevesinde tutunmuş ve yaygınlaşmış; mimarlık yarışmalarında da net olarak yansıma bulmuştur. Dolayısıyla 60'lı yılların proje yarışmalarında en çok önerilen model çok parçalı plan tipolojisi olmuştur. Uygun ölçülerde parçalanarak hafifletilmiş, araziye yayılmış, az katlı kütleler, koridorların yerine avlular önermek, dönemin mimarları arasında giderek yaygınlaşmıştır. Böylece oluşan/oluşturulan belirli şemalar, işlev gruplarından bağımsız, proje yarışmalarında tekrar tekrar kullanılmış ve meşrulaşmıştır. 1960'lı yıllara kadar daha anıtsal ve ideolojik izler taşıyan mimari anlayış yavaş yavaş terkedilerek insan ölçeği kavramı önem kazanmaya başlamıştır. Önceki dönemin jüri raporlarında uygulamaya dönük kaygılar, inşaat maliyetinin düşük tutulması talepleri yerini çevreyle bağlamla ilişki ve tarihi dokuya duyarlılık arayışlarına bırakmıştır. Dönem mimarlığında olduğu gibi, yarışmalarda da seramik rölyefler, heykeller, grafik öğeler sıklıkla gözlemlenmektedir.

Bu doğrultuda tasarlanan Stad Otel (1964, Sami Sisa, Doğan Tekeli, Metin Hepgüler) (Şekil 3.16) ve ODTÜ Yerleşkesi (1961, Altuğ ve Behruz Çinici) (Şekil 3.17) birer yarışma projesidir. Milli Eğitim Bakanlığı (1962, Yılmaz Tuncer, Vedat Özsan, Yılmaz Sanlı, Güner Acar), Gülhane Askeri Tıp Akademisi Hastanesi (1962, Yılmaz Sanlı, Güner Acar, Yılmaz Tuncer), Antalya Bölge Müzesi (1964, Metin Hepgüler, Doğan Tekeli, Sami S. Sisa) (Şekil 3.14), İzmir Devlet Hastanesi (1967, Şaziment ve Neşet Arolat) bu tasarım modelinde üretilen nitelikli örneklerdendir. Bunun en uç örneği ise, 1964 New York Dünya Fuarı Türkiye Pavyonu’dur (1962, Ruşen Dora, Ünal Demiraslan). Açılı geometrilerden oluşan parçalı bir kütle kurgusuna sahip olan tasarım (Şekil 3.15), Dora’nın Türk kültürünü yansıttığını düşündüğü “orta mekân” fikri etrafında örgütlenmiştir (Akyol Altun, 2003). 1953 yılında mimarlık ofislerini Sami Sisa ve Doğan Tekeli dönem yarışmalarını, Türk mimarlarına ikinci bir eğitim olanağı veren “okul ortamları” olarak tanımlamışlardır (Sayar, 2004).

Şekil 3.14 Antalya Bölge Müzesi, 1.ödül (Balamir, 2003)

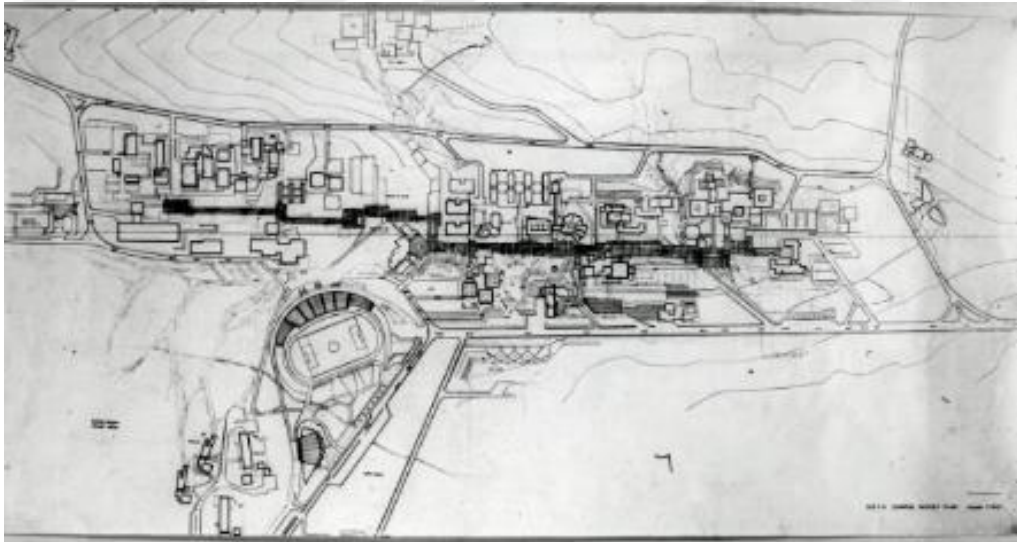

Şekil 3.15 1964 New York Dünya Fuarı Türkiye Pavyonu, 1.ödül (Balamir, 2003)

Dolayısıyla bu dönemde mimari proje yarışmaları, mimarlık meslek ortamını canlandırmış; serbest ofislerin çoğalmasını teşvik etmiştir. Benzer bir hareketlilik planlama disiplini için de söz konusu olmuş; İller Bankası tarafından büyük kentler için açılan planlama yarışmaları, planlama paradigmasının bilimsel anlamda kabul edilerek gelişmesinde etken olmuştur.

Şekil 3.16 Stad Oteli, 1.ödül (Balamir, 2003)

Şekil 3.17 ODTÜ Yerleşkesi, 1.ödül (Balamir, 2003)

Öte yandan, mimari proje yarışmaları, tekrarlayan jüri üyeleri ve dolayısıyla ödüllerde benzer isimlerin sürekliliğine dair eleştirilere de konu olmuştur (Aygün, 2004). 60'ların sonuna gelindiğinde, Bayındırlık Bakanlığı bağımsız yarışmalar

açmaya başlamış, 1969-70 arasında açılan 9 yarışma Mimarlar Odası'nca boykot edilmiş; 1971 yılında ise Bakanlık ve Oda ortak olarak yeni bir yönetmelik oluşturmuştur.

Bu süreç, 'tip proje' kavramının artmasını getirmiş; farklı fonksiyonlar, benzer yapı kütlelerinin içine yerleştirilmiştir. Mimari çeşitliliğe ve tasarımsal zenginliğe olanak tanımayan bu durum, şartnamelerde yer alan kısıtlayıcı faktörler ve yarışmacıların nasıl bir bina yapmaları gerektiğine ilişkin öngörülerle de ilişkilidir. 1970 sonrası Bakanlıkça açılan pek çok hükümet konağı yarışması (Gümüşhane Hükümet Konağı, 1971; Hatay Hükümet Konağı, 1972; Kocaeli Hükümet Konağı, 1972; Sivas Hükümet Konağı, 1972, Sinop Hükümet Konağı, 1973; Bingöl Hükümet Konağı, 1974; Çankırı Hükümet Konağı, 1975) buna örnek olarak verilebilir.

3.5 Postmodern Çağın Yansımaları (1980-2000)

Darbe sonrasında getirilen kısıtlamalar, özellikle sağlık ve yönetim yapıları için optimize edilmiş belli şemaların oluşumuna neden olmuş, özgün tasarımlar yerine uzlaşmacı ya da sıradan tasarımların tercih edildiği bir anlayış yerleşmiştir. Bu dönemde, önceki dönemin birikimi üzerine yerleşen ve adeta şablonlaşan, tipleşen bir yarışma stoğundan söz etmek mümkündür. Balamir'in (2003) de belirttiği gibi, **zemin katlar geçirgenliklerini kaybetmiş; anıtsal kütleler ve imgesel dil neoklasikleşmiş; mimarlık tip projelere indirgenmiştir.**

1983 yılında çıkartılan 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu, yarışma sayısında ciddi bir düşüşe neden olmuştur. Uzun (2004), 1980-1991 yılları arasında Almanya'da düzenlenen yarışma sayısı 4.057 iken, Türkiye'de sadece 97 olduğundan bahseder. Öte yandan aynı aralıkta ulusal-uluslararası ayırım yapılmaksızın, yarışmaların uygulanma oranı %49 civarındadır; kalan %51'lik bölümde ya proje sonuçlanmamış, ya hiç uygulanmamış veya bambaşka bir proje uygulanmıştır. Bir ihale yöntemi olarak kabul edilen yarışmalarda, katılımcılardan teminat mektubu istenerek, jüri yerine ihale komisyonu kurulmuş; yarışma açmanın tek yolu "İhale Kanunu kapsamı dışında" olduğuna dair Bakanlar Kurulu Kararı çıkarılmasına bağlanmıştır (Yakut, 2007).

Yarışmalar düzenindeki tıkanıklığı aşmak için 1988 yılında “Mimarlık Mühendislik Şehircilik ve Kentsel Tasarım Proje Yarışmaları Yönetmeliği” yürürlüğe konulmuştur.

80’lerde başlayan tüketim ve iletişim çağı, ekonomik büyüme ve mekânsal gelişim, döneme damgasını vuran temel konular olmuştur. Büyük sermaye gruplarının inşaat ve gayrimenkul sektörüne yatırım yapmaya başlaması; mimarlık gündemine alışveriş merkezleri, iş merkezleri, banka binaları, turizm yapıları, endüstri yapıları, büyük toplu konut siteleri gibi yapı türleri eklemiştir. Mimari yarışmalarda da özel sektörün söz sahibi olduğu, çok sayıda doğrudan sipariş düzenine dayanan davetli yarışma açıldığı görülmektedir. Bunun yanı sıra hem her alanda pompalanan bireyselleşme ve özgürlük vurgusu, hem de görsel imgeye artan düzeyde verilen önem, mimari yapıları kimliğin dışavurumunun, kurumun / kişinin prestijini yansıtmanın bir aracı haline getirmeye başlamıştır. İmaj değeri yüksek bir nesne olarak görülmesiyle, mimarlık kendi disiplininin kriterleri yerine, pazar ortamının değerleri ile üretilmeye başlamıştır. Bu, yapının formsal arayışlarından, cephe kaplamalarına varan ölçüde bir “gösteriş” arayışını beraberinde getirmiştir. Dolayısıyla **işlevden çok imge ön plandadır**.

80 sonrası dönemin mimarlığında farklılık ve çeşitlilik içeren arayışlar gözlemlenir. Uluslararası üslup ve modern eğilimler büyük oranda terk edilmiş; **Postmodernizm** adı altında **Bağlamsalcılık, Yöreselcilik, Tarihselcilik, Yapıbozumculuk gibi geniş bir yelpazede ürünler** ortaya çıkmıştır. Şevki Vanlı, bu dönem mimarlığını birkaç ana başlık üzerinden tarifler (Vanlı, 2006). Bunlardan biri gelenekselci ve geçmişe bağımlı mimari arayışlardır. Diğerleri tamamen bireysel arayışlar doğrultusunda farklı, irrasyonel, herhangi bir sebepten bağımsız gelecekçi olmaya çalışanlardır. Bunların yanında, söz konusu karmaşık arayışlara karşıt, tepkisel modernistler ve minimalistler olduğundan bahseder. Ayrıca işlevsel problemlerin çözümüne odaklanan, uygulanabilir ve yerel teknolojilerle yetinen, rasyonel, akılcı yaklaşımların da olduğunu belirtir. Ancak öncesinde görsel kümeleme yapılabilecek bir yapı stoğu varken, bunun görsel çeşitlilikten çok kimliksizliğe dönüştüğünü söylemektedir.

Yarışmalarda da izlenen bu çoğulcu eğilimler temelde ki ana başlık üzerinden okunabilir. Bir yanda “tarih, kültür, gelenek” gibi kavramların yapının imajını

kuvvetlendirmek hedefiyle kullanıldığı; Anadolu, Roma, Selçuklu, Osmanlı gibi farklı kültürlerin imgelerini eklektik olarak bir araya getiren arayışlar; diğer yanda, kentsel kimlik ve imge kurgulama hedefiyle geometrik kütle arayışları, ışık, doku, malzeme gibi araziye, yere ve bağlama özgü niteliklerin öne çıkartılmasıyla bir mimari dil kurma çabasıdır. İlkine Ankara Büyükşehir Belediye Sarayı Yarışması (1985, Yüksel Erdemir, Cem Açikkol) birincilik ödülü (Şekil 3.18); ikinci yaklaşıma ise Filiz Erkal ve Coşkun Erkal'ın Ankara Atatürk Kültür Merkezi (1981) (Şekil 3.19) örnek verilebilir.

Şekil 3.18 Ankara Büyükşehir Belediye Sarayı Yarışması, birincilik ödülü (Perçin, 2018)

Şekil 3.19 Atatürk Kültür Merkezi, birincilik ödülü, Ankara (Balamir, 2003)

Milli Reasürans T.A.Ş (1985, Şandor Hadi, Sevinç Hadi) (Şekil 3.22), Halkbank Genel Müdürlüğü Binası (1983, Doğan Tekeli, Sami Sisa) (Şekil 3.21), Gaziosmanpaşa Hükümet Konağı Binası (1984, Tamer Başbuğ, Hasan Özbay) (Şekil

3.20) anafikir, kütle biçimlenişi ve bağlamla bütünleşmeleri doğrultusunda yine ikinci yaklaşımın örnekleri arasındadır.

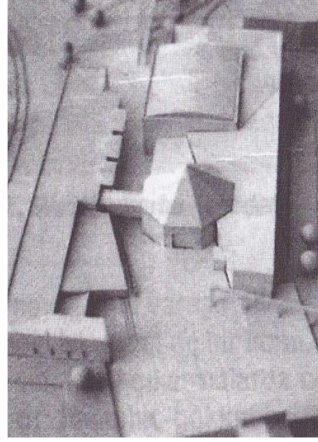
Şekil 3.20 Gaziosmanpaşa Hükümet Konağı Binası, 1984 (Meltem, 2010)

Şekil 3.21 Halkbank Genel Müdürlüğü Binası, 1983 (Saltonline arşivi, 2020)

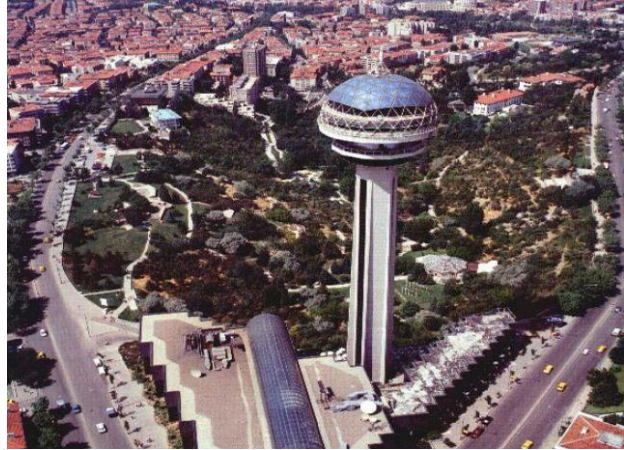

Şekil 3.22 Milli Reasürans T.A.Ş. Binası, 1985 (Arkiv, 2020)

Şekil 3.23 Hacı Bektaş-ı Veli Kültür Merkezi, birincilik  d l  (Balamir, 2003)

1990'lara gelindiğinde ise, 80'lerden gelen postmodernist ve tarihselci yaklaşımlar sürmekle birlikte yavaş yavaş sadeleşmeye doğru bir yönelim başlar. Hacıbektaş-ı Veli Kültür Merkezi Yarışması (1992, Merih Karaaslan, Mürşit Günday) tarihselci arayışların sürdüğü örneklerden biridir (Şekil 3.23). Öte yandan giderek, serbestleşme olarak genellenebilecek ve tarih, teknoloji, uluslararası akımlar gibi farklı ortamlara referans veren, dışavurumcu ve eklektik bir tutumla yapı dilini kurmaya çalışan bir yaklaşımlar geçerlilik kazanmıştır. Belirli mimar profilleri doğrultusunda çeşitlenen bu arayışlar, yeni ve farklı olanı bulma çabası olarak yorumlanabilir ve bu çaba da dönemin imge ve prestij odaklı beklentileriyle ilişkilendirilebilir. Buna dönem yarışmalarından Expo'92 Sevilla Dünya Sergisi Türkiye Pavyonu Yarışması (1989,  ner Tokcan, Hulusi Gönül, İlder Tokcan) (Şekil 3.24); Atakule Alışveriş Merkezi Mimari Proje Yarışması (1989, Ragıp Bulu ); Ted Ankara Koleji Yerleşkesi ve Eğitim Tesisleri Mimari Proje Yarışması (1997, Neşet Arolat, şaziment Arolat); Atatürk Kültür Merkezi Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Konser Salonu Yarışması (1995,  zcan Uygur, Semra Uygur) (Şekil 3.25) formsal çeşitlemelerin denendiği örnekler olarak gösterilebilir.

Şekil 3.24 Expo'92 Sevilla Dünya Sergisi Türkiye Pavyonu, 1989 (Gelişim mimarlık, 2020) / Atakule Alışveriş Merkezi, 1989 (Mimdap, 2020)

Şekil 3.25 Ted Ankara Koleji Yerleşkesi ve Eğitim Tesisleri Mimari Proje Yarışması, 1997 (Mimdap, 2020/) / Atatürk Kültür Merkezi Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Konser Salonu, 1995 (Arkiv, 2020)

Bu noktada dönem mimarlığında öne çıkan Dekonstrüktivizm akımının ülkedeki etkisinden de bahsetmek gerekir. Bunun yarışmalardaki yansımalarından biri, 1992 tarihli TMMOB Mimarlar Odası Antalya Şubesi Yarışması birincilik ödülü (Birol Gültekin, Aytekin Gültekin) (Şekil 3.26)'dür.

Bir yandan da sürdürülebilirlik kavramının 90'larla birlikte yarışma terminolojisine giren bir kavram olduğunu söylemek mümkündür. Ancak bunun proje yaklaşımlarında görünür hale gelişi 2000'li yılları bulacaktır.

Şekil 3.26 TMMOB Mimarlar Odası Antalya Şubesi Yarışması birincilik ödülü, 1992 (Bizimülke online gazetesi, 2020)

3.6 2000 Sonrası Dönem

2000’li yıllar küresel ölçekteki değişimler paralelinde, yapı elde etme süreçlerinde sivil insiyatifin daha etkin rol oynamasının gerekliliğine inançla, mimari proje yarışmalarının öne çıktığı bir süreci de getirmiştir. Dönemin tartışmalarında, meslek pratiğinin tartışıldığı, yeniden üretildiği, evrensel değerlerin sorgulandığı bir düşünce pratiği olması, meslek alanının tüm dinamiklerinin katılımını teşvik eden bir platforma dönüşmesi gerektiği vurgulanmaktadır (Aygün, 2004).

2003 yılında, günümüzde de hala yürürlükte olan, Kamu İhale Kurumu tarafından 4743 sayılı Kamu İhale Kanunu’na göre “Mimarlık, Peyzaj Mimarlığı, Mühendislik, Kentsel Tasarım Projeleri, Şehir ve Bölge Planlama ve Güzel Sanat Eserleri Yarışmaları Yönetmeliği” çıkarılmıştır. Bu doğrultuda kentsel tasarım ölçeğindeki yarışma projelerinin sayıca önemli oranda arttığı görülmektedir. Ayrıca kamu kurumları kadar özel sektörün de çok sayıda ulusal ölçekli yarışma ve öğrenci yarışması açtığı bir döneme geçilmiştir. Bu süreçte, kamu sektörünün yanısıra özel sektörün de mimari proje yarışmaları açmasının ve mimar sayısındaki artışın, mimari proje yarışmalarına duyulan ilgi ve katılımı artırdığı görülmektedir (Uysal, 2010). Özellikle 2012-2018 yılları arasında faaliyetini sürdüren “Yarışmayla Yap” oluşumunun, yarışma sayısında önemli bir artışa neden olduğu görülmektedir. Ancak bununla birlikte bu dönemde gerek Mimarlar Odası tarafından periyodik olarak

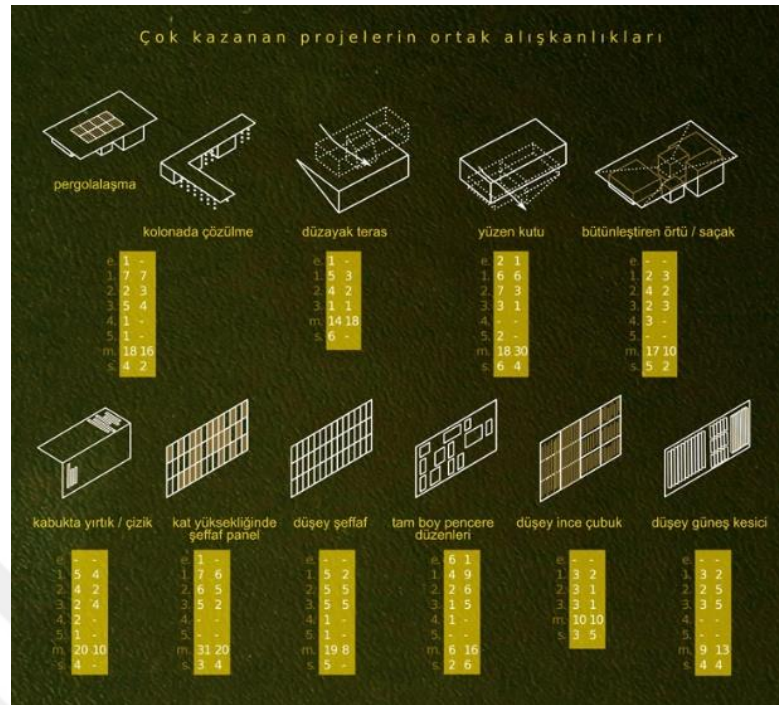
düzenlenen Yarışmalar Sempozyumları, gerekse Yarışmayla Yap Toplantıları'nda görülebileceği üzere, açılan yarışma sayısına oranla, kazananların uygulanma oranı oldukça düşüktür (Şahin, 2014) .

Sayar (2004), 90'ların ikinci yarısı ve 2000'lerde yarışmalarda modernizmin yalın geometrik diline dönüşün varlığından, teknolojinin, yeni yapı malzemelerinin ve sembolik unsurların varlığından bahseder. Bu dönem yarışma projelerinin, gerek teknoloji gerekse mimari tasarım-ifade açısından yenilikçi yaklaşımlar içerdiğini söylemek mümkündür. Bu yalınlık arayışları, sonraki yıllarda bilgisayar destekli çizim ve tasarım pratiklerinin mimarlık ortamına girmesiyle pekişecek ve çeşitlenecektir. Yine bu dönem yarışmalarının katılımcı profilinin daha çok genç mimarlardan oluştuğu bilinmektedir (Avcı, 2013; Zahra, 2009).

Dönem mimarlığında da yalın geometrik dile yeniden dönüldüğünü görmek mümkündür. Modernizmin katı kurallarını taşımayan ancak abartılı arayışlar taşımadan özgün bir tavır ortaya koyabilen projelerin ödüllendirildiği görülmektedir.

Öte yandan, Nizam Onur Sönmez ve Onur Keskin (2017), “Yarışmalara Katılacaklar İçin Şema Rehberi” başlıklı yazılarında belirli yaklaşımların sürekli tekrar ettiği, moda yaklaşımlar çereçevesinde döndüğü iddiasındadırlar. 2009-2011 ve 2014-2015 aralıklarını kapsayan bir aralık için mimarlık ölçeğindeki tüm yarışmalarda ödül kazanan projeleri incelemiş ve sıklıkla tekrarlayan, ödül alan, ya da rağbet görmeyen kütle kompozisyonlarını ve cephe elemanlarını şemalaştırmışlardır (Şekil 3.27).

Onlara göre dönem yarışmaları üzerinde uzlaşılan, jenerik bileşenler ve tanıdık şemaların seçimiyle sonuçlanma eğilimindedir ve yarışma süreci benzer alternatifler arasından en iyisinin seçildiği bir optimizasyon problemine dönüşmüştür.

Şekil 3.27 Şema çıkarsamalarından bir örnek (Sönmez ve Keskin, 2017)

Yazarlar, belirli bir mimarlık ortamından yarışmalar ortamına ithal edilen yeni bir motif ya da şemanın kabul görürse kendi modasını yarattığı, tümünden yeni olanın şansının düşük olduğu ve benimsen, ödül alan projelerin aslında denene denene kabul görmüş, geliştirilmiş şemalara dayandığını öne sürmektedirler. Ve sonuçta yeninin arandığı ya da üretildiği bir ortamdan ziyade, dışa ve güncel mimarlık pratiğimize kapalı, bağımsız bir “yarışma mimarlığı ortamı”ndan bahsederler.

Ancak Alexander Pfanzelt’in (2013) de belirttiği gibi birçok yarışma hala mimarlık adına önemli teorik tartışmalar barındırır ve etkilidir. Bize kendi yorumumuz, görsellerimiz ve fikirlerimizle önerilerini çakıştırma fırsatı vererek, sonuç projeden çok sürecin önemini göstermekte ve kavramsal olarak okunabilir olan bir vizyon geliştirmektedirler.

BÖLÜM DÖRT

2000 YILI SONRASI ULUSAL MİMARİ PROJE YARIŞMALARININ GÖRSEL ANALİZİ

4.1. Mimari Tasarım Sürecinde Formun Kurgulanması

“Form” kavramıyla çoğu kez eşdeğer kullanılan “Biçim” yapının şeklini belirleyen bir kavramdır. Türkçe sözlük form kavramını “1. biçim, şekil 2. birşeyin istenilen ve olması gereken durumu” şeklinde açıklamaktadır (TDK, 2020). Mimari biçim kavramı ise kütlenin veya boşluğun sahip olduğu biçimin bütünsel genel düzeni olarak tanımlanabilir (Onat, 1995; Şamlıoğlu, 2010).

Wrong plastik sanatlarda formu; “somut sanatlarda belli bir temanın plastik ve grafik olarak dile getirilişi” şeklinde ifade eder (Wrong, 1972). Pythagorasçılar’da madde yerine form ön plandadır, yani gerçekliğin farklı görünümünü anlamının sayı, oran ve matematiğe dayandığını söylemektedirler (Hançerlioğlu, 2018).

Mimarlık sözlüğünde biçim “somut sanatlarda belli bir temanın plastik veya grafik açıdan dile getirilişi” olarak açıklanmıştır (Hasol, 1998). Biçim daha çok üç boyutlu bir kütle veya hacime referans verirken, şekil bu biçimin iki boyutlu görünümünü, biçimin hatlarını, dış konturlarını ifade eder, bu doğrultuda da mimari cepheye karşılık geldiği düşünülebilir.

“Design and Form” adlı kitapta Itten; forma dair, parçalanma, kombinasyon ve değiştirmenin, form açısından oldukça önemli olduğunu söylerken, bununla birlikte özgünlüğün; formun karakteri, büyüklüğü, kontrastlığı, çizgileri, dokusu, renkleri ve sanatsal bir ifadeyle bir araya getirişinde yattığını söylemektedir (Itten, 1987).

Onat ise; form ile çoğu kez aynı tutulan biçim kavramının; binanın kurulum ya da şeklini belirleyen bir kavram ve aynı zamanda boşluğun sahip olduğu biçimin bütünsel, genel düzeni olduğunu söyler (Onat, 1995). Onat, geometrik asal formların

Ching, biçimi “bir şeyin maddesinden veya malzemesinden ayırt edilen şekli veya yapısı, bir kompozisyonun elemanlarını ve parçalarını tutarlı bir imge üretmek amacıyla koordine etme ve kurgulama tarzı ve sanat eserinin biçimsel yapısı” olarak tanımlamaktadır (Ching, 2004). Ayrıca mimari formun algılanmasını sağlayan görsel özelliklerin de; Şekil, Ebat, Renk, Doku, Konum, Yönelim, Görsel Sürdürüm olduğunu da belirtmektedir.

Mimari formun tasarlanma sürecinde farklı dönemlerde formun kütsel var oluşunun değışkenlik gösterdiği ve buna bağı olarak mimari temsiliyetin değıştiğı izlenmektedir. Örneğın Modern Dönm; genel anlamda basit, asal, yalın, kübik formları esas alırken, mimari temsilin oldukça sade bir ifade edindiğı, fonksiyon ve malzeme bütünlüğünün önemsendiğı görölmektedir. Postmodern Dönm’de ise yalınlığın aksine karmaşı, eklektik anlayış, tarihi ve kültürel referanslı, çeşitli ya da çok parçalı formlar gözlenir (Usta, 1994).

- Geometrik Çözümlemeler
- Estetik Çözümlemeler
- Mekansal ve İşlevsel Çözümlemeler
- Tipolojik Çözümlemeler
- Stilistik Çözümlemeler
- Konstrüksiyona Dayalı Çözümlemeler

- Göstergebilim Kaynaklı Çözümlemeler

4.2 Formun Analizine İlişkin Yöntem

Esen Onat, “Mimarlık, Form ve Geometri” (1995) başlıklı kitabında asal formların saf veya işlenerek kullanıldığını belirtir. Asal formların işlenmesini boşaltmalar (yanal, üstten, kapsamlı); eklemeler (yanal, üste, yanal ve üste); parçalanmalar, deformasyon, bütünleştirme (bitiştirme, bağlama, girişirme) olarak kategorize eder. Bunun yanı sıra asal formların düzenlenmesinde noktasal düzenlemeler, kümesel düzenlemeler, çizgisel düzenlemeler, sarmal düzenlemeler, ışınsal düzenlemeler, salkımsal düzenlemeler, ızgarasal düzenlemeler şeklinde yedi yaklaşım sıralar.

Benzer bir çözümleme F.Ching’in “Biçim, Mekân ve Düzen” (2004) kitabında da görülür. Biçimsel transformasyonlar, eksiltmeli biçimler, eklemeli biçimler, eklemeli ve eksiltmeli biçimler olarak ayrıştırılır; mekânsal ilişkiler iç içe geçmiş mekânlar, bitişik mekânlar, ortak bir mekân aracılığıyla birbirine bağlanan mekânlar olarak belirtilir. Biçim ve mekân organizasyonları, merkezi, çizgisel, ışınsal, kümeli, gridal organizasyonlar olarak sıralanır. Ayrıca biçim ve mekân ilişkisinde taban düzlemi, başüstü düzlemi ve cephe düzleminin kurgulanma şekilleri açıklanır.

Mimari formun anlamsal ve işlevsel nitelikleri bir yana bırakıldığında formu tanımlamaktaki ilk koşulun, mantıksal bir düzene bağlı olarak geometrik kuruluşun nasıl olduğu ile ilgili olduğunu söylemek mümkündür. Oranlar ve ölçüler, iç ve dış mekânın biçimlendirilmesi ve bunlar arasındaki ilişkilerin saptanması formun biçimlendirilmesine bağlı olarak ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla Usta (1994)’nın da belirttiği gibi mimari bir formun çözümlenmesi; formu oluşturan elemanlar, elemanlara uygulanan işlemler, elemanlar arasındaki ilişkiler, elemanların organizasyonu başlıklarının belirlenmesine ilişkindir.

Bu doğrultuda bu çalışma kapsamında 2000 yılı mimari proje yarışmalarının formal analizi yapılırken, form ve onu oluşturan elemanlar arasındaki ilişkilerin geometrik ve dizimsel açıdan kuruluşu farklı boyutlarda ele alınmıştır. Geliştirilen yöntemin temelini, her bir mimari ürün için,

- formun temel kategorisi (formun tanımı)
- formun alana yerleşimi
- formu oluşturma biçimi (formu oluşturan elemanlar arasındaki dizilim ilişkileri)
- formun organize edilme biçimi
- yüzey kurguları

nın sorgulandığı matrisler oluşturmaktadır. Söz konusu başlıklar ve alt parametreler Ching'in, Onat'ın, Usta'nın çözümlmeleri esas alınarak mimari proje yarışmalarına uygun olacak şekilde dönüştürülerek kurgulanmıştır. Söz konusu başlıklar ve alt parametreleri Tablo 4.1'deki gibidir.

Analizlerdeki temel hedef mimari üretimlerdeki form yaklaşımlarına odaklanmak olduğundan, uygulamaya yönelik mimari proje yarışmalarına odaklanılmış, bu doğrultuda kentsel tasarım ölçeğindeki yarışmalar (53 adet) kapsam dışı bırakılmıştır. Benzer şekilde genel nitelikteki tasarım yarışmaları, anıt odaklı yarışmalar ve fikir projesi yarışmaları (76 adet) da analizlere alınmamıştır. Öte yandan isminde kentsel tasarım yarışması geçmekle birlikte içeriği mimari ölçekte kalan birkaç yarışma analizlere dahil edilmiştir. Bunun yanı sıra yine hedeflerden biri serbest yaklaşımları okumak olduğundan, daha kısıtlı sonuçlara erişildiği düşünülen davetli yarışmalar (11 adet) da kapsam dışındadır. Son olarak belirli bir formu şartlayan tipolojilere dair yarışmalar (stadyum, havaalanı, kule) (2 adet) farklı eğilimlerin gözlenmesine olanak sağlamaması doğrultusunda analizlere dahil edilmemiştir.

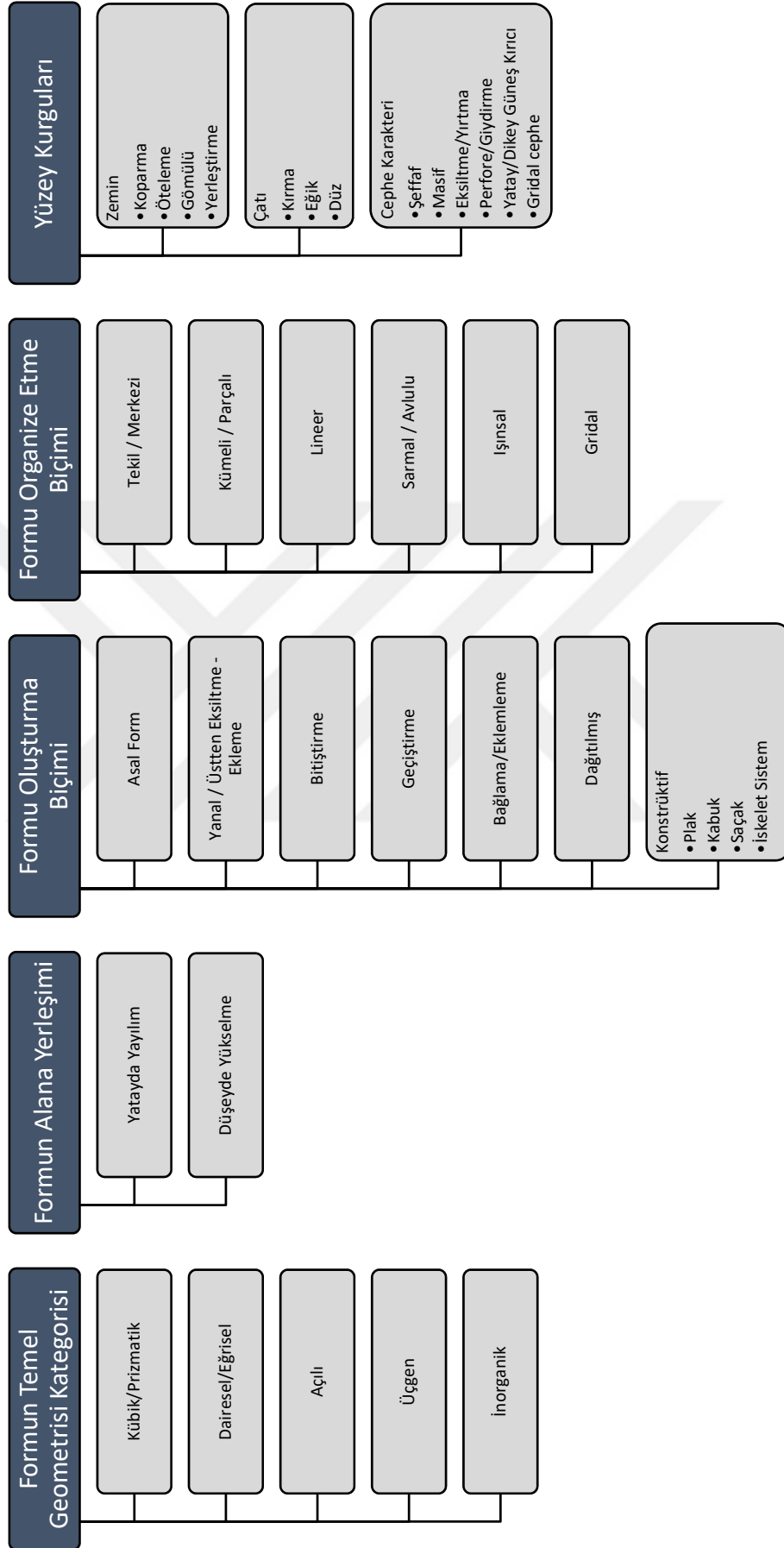
Geriye kalan 114 adet "Mimari Proje Yarışması" bu çalışma kapsamında ele alınan proje stoğunu oluşturmaktadır. Bunların verilerine **erişilebilen** tüm ödülleri (10 yarışmanın verisine erişilememiştir¹), yöntemde kurgulanan parametreler çerçevesinde kategorize edilerek analiz edilmiştir (Ek-2). Toplamda 104 adet yarışma, 764 adet ödül analiz edilmiştir. Yarışmalardan 41 tanesi (302 ödül) 2000-2010 yılları arasında, 63 tanesi (462 ödül) 2011-2020 yılları arasındadır. Öncelikle yöntemdeki

¹ Analizlerin gerçekleştirildiği görsellere erişim için, Arkitera Mimarlık Platformu, (www.arkitera.com) ve <https://v3.arkitera.com/>), Arkiv (www.arkiv.com.tr), Mimarlık Dergisi, Ege Mimarlık Dergisi ve ödül alan ofislerin internet siteleri kullanılmıştır.

tüm başlıklar üzerinden incelemeler yapılmış, sonrasında yapı tiplerine göre çapraz okumalara geçilmiştir. Tüm okumalarda ilk ve ikinci on yıllık dönem arasında kıyaslamalara gidilmiştir.

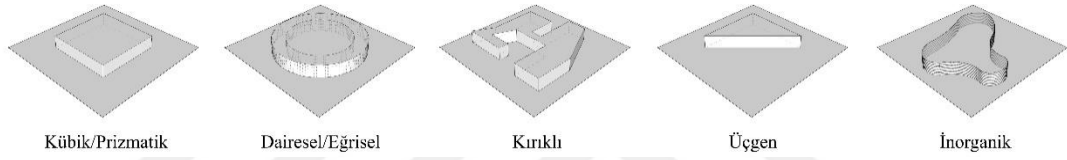

Tablo 4.1. Tezin yöntem şeması

4.2.1 Formun Temel Geometrisi Kategorisi

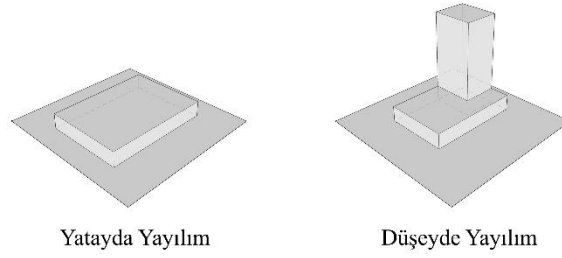
“Formun Temel Geometrisi Kategorisi”nden kastedilen, formu oluşturan temel geometrik biçimdir. Asal geometrik biçimler temelde küp, prizma, piramit, silindir, koni, küre olarak (Onat, 1995; Ching, 2004) sıralanabilir. Farklı oluşturma ve organize etme biçimleri doğrultusunda form çok çeşitli müdahaleler görebilir. Ancak hedef, görsel olarak algılanan baskın geometrinin ne olduğunu tespit etmektir. Bu doğrultuda analizlerde mimari ürünlerdeki baskın geometrinin asal geometrik biçimlerden hangisi olduğu 5 temel kategori üzerinden (kübik/prizmatik, dairesel/eğrisel, açılı, üçgen, inorganik) tespit edilmiş (Şekil 4.1); farklı geometrileri aynı anda içeren örneklerde, birden çok işaretleme yapılmıştır.

Şekil 4.1 Formun temel geometrisi kategorisi başlığının açılımı

4.2.2 Formun Alana Yerleşimi

Mimari tasarım yarışmalarında “Formun Alana Yerleşimi”nin yatayda yayılım, düşeyde yükselme, ya da her ikisinin aynı anda bir arada olduğu durumlardan hangisi olduğunun, sonuç biçimi belirleyici parametrelerden biri olduğu düşünülmektedir. Temelde yatayda yayılım az katlı yapılaşmayı, düşeyde yayılım ise çok katlı yapılaşmayı kapsamaktadır (Şekil 4.2). Ancak analizlerde düşey yükselme, özellikle geniş arazilerde, belirli bir bölgeye toplanan ve kuleleşme hissi veren çok katlı yığılmalar bağlamında kullanılmıştır.

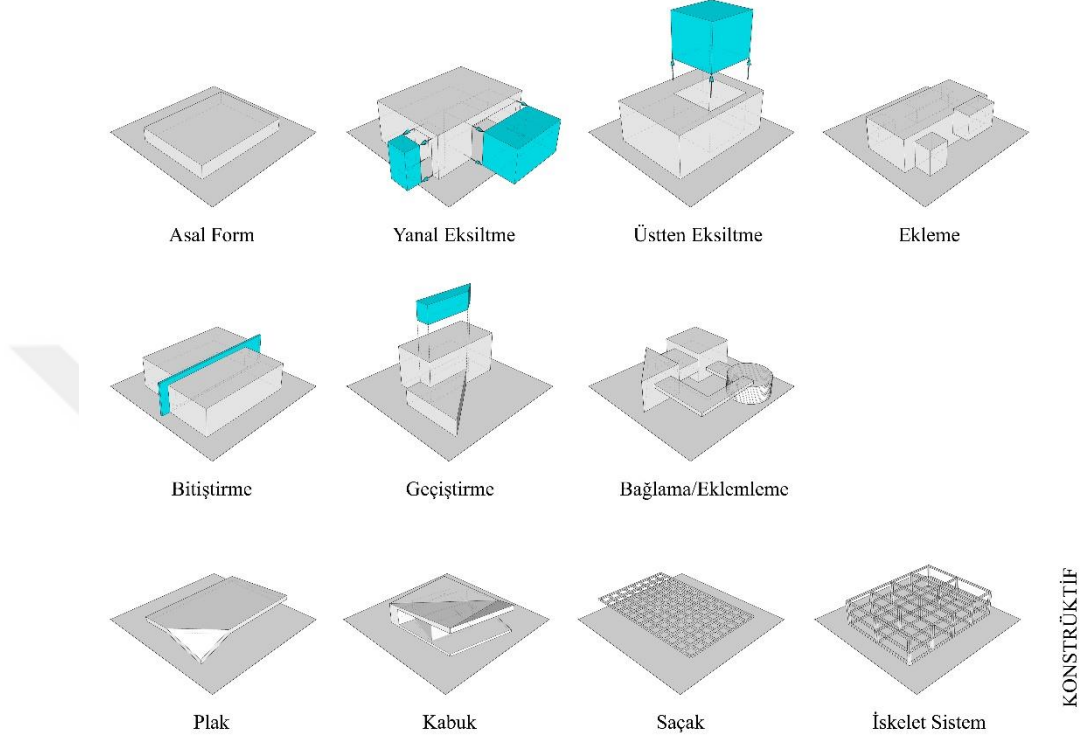
Şekil 4.2 Formun alana yerleşimi başlığının açılımı

4.2.3 Formu Oluşturma Biçimi

Analizlerde formu oluşturma biçimi, temelde F.Ching'in ve E.Onat'ın ana başlıkları doğrultusunda şekillendirilmiş, ancak günümüz mimari proje yarışmaların dinamikleri çerçevesinde yorumlanmış ve şu şekilde alt başlıklara ayrılmıştır (Şekil 4.3):

- “Asal Form” başlığı, temel geometrik formun belirgin bir müdahaleye tabi tutulmadan saf olarak kullanıldığı örnekleri
- “Yanal / Üstten Eksiltme-Ekleme” başlığı, formun yan yüzeylerinden ya da üstten yapılan eksiltme, boşaltmalar ya da asal geometrik forma, farklı form/kütlelerin eklendiği örnekleri (ekleme olarak adlandırılabilmesi için eklenen formların, ana kütleyle kurduğu oransal ilişki açısından daha küçük olmasına dikkat edilmiştir)
- “Bitiştirme” başlığı, farklı geometrik biçimlerin yüzeysel temas esas olmak kaydıyla yan yana getirildiği ya da dizildiği örnekleri,
- “Geçişirme” başlığı, farklı geometrik biçimlerin iç içe geçirildiği örnekleri,
- “Bağlama/Ekleme” başlığı, farklı geometrik biçimlerin birbiriyle entegre edilmek hedefiyle, köprü, saçak vb. gibi bir ikincil mimari eleman aracılığıyla bağlandığı örnekleri
- “Dağıtılmış” başlığı, geometrik biçimlerin birbirinden uzakta konumlandırıldığı ve herhangi bir biçimsel entegrasyon içermediği örnekleri
- “Konstrüktif” başlığı, biçimin kurgulanmasında baskın bir şekilde belirginleşen Plak / Kabuk / Saçak / İskelet Sistem gibi konstrüktif öğelerin kullanıldığı örnekleri kapsamaktadır.

Bu ana grupların içinde konstrüktif başlığı, diğer kategorilere ek olarak yer alan kendi içinde ayrı bir başlık olarak değerlendirilmiştir. Bununla birlikte, yapılan analizlerde ekleme ve eksiltmeler, genelde asal formlar üzerinden gerçekleştirildiğinden iki kategori birlikte ele alınmış ve yorumlanmıştır.

Şekil 4.3 Formun oluşturma biçimi başlığının açılımı

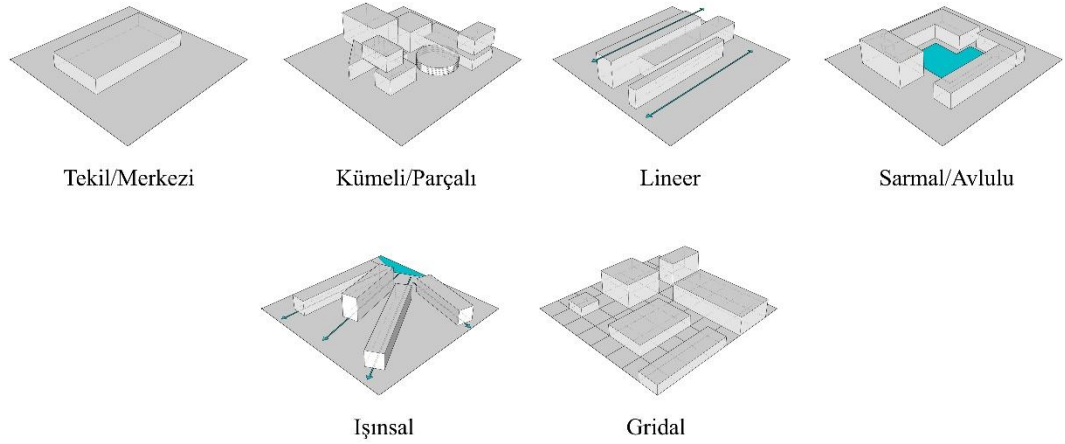
4.2.4 Formu Organize Etme Biçimi

Bu başlık altında yer alan parametreler, her ne kadar öncelikle plan şeması ile ilişkili gibi görünse de F.Ching'in ve E.Onat'ın da belirttiği gibi formu organize eden temel ilkelerdir. Bu ana parametrelere, simetrik ve merkezi kurguda çözülmeyen ancak tekil ve bütüncül bir mekan kurgusu içeren tekil kütle organizasyonları eklenmiş; kümeli organizasyonların çoğunlukla parçalı biçimlerden organize edilmesi doğrultusunda başlık parçalı/kümeli olacak şekilde; sarmal organizasyonların ise çoğunlukla avlulu plan şemaları şeklinde organize edilmeleri doğrultusunda başlık sarmal/avlulu olacak şekilde düzenlenmiştir.

Özetle;

- “Tekil / Merkezi” başlığı, tekil ve bütüncül ya da merkezi bir mekan kurgusu içerecek şekilde biçimlendirilmiş kütle formlarını,
- “Kümeli / Parçalı” başlığı, parçalı veya kümelenmiş formlardan oluşturulmuş kütle organizasyonlarını,
- “Lineer” başlığı, ince uzun bir form ve mekânsal örgütlenme yaratan kütle organizasyonlarını,
- “Sarmal / Avlulu” başlığı, bir avlu etrafında örgütlenmiş form ya da formlardan oluşan kütle organizasyonlarını,
- “Işınsal” başlığı, radyal bir kurguda örgütlenmiş formlardan oluşan kütle organizasyonlarını,
- “Gridal” başlığı, bir grid üzerinden örgütlenmiş formlar içeren kütle organizasyonlarını

kapsamaktadır (Şekil 4.4).

Şekil 4.4 Formu organize etme biçimi başlığının açılımı

4.2.5 Yüzey Kurguları

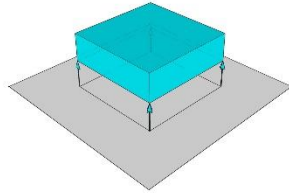
Zemin, çatı ve cephe gibi yapının temel yüzeylerinde yapılan hareketler biçimin ve formun şekillenmesinde belirleyicidir. Bu doğrultuda aşağıdaki başlıklar, yüzeylerde baskın bir karakter gösterdikleri ölçüde değerlendirilerek analiz edilmiştir. Bu

doğrultuda özellikle cephe karakteri değerlendirilirken, formda baskın olan cephe kurgusu değerlendirilmiş, gerekli görüldüğünde birden çok parametre aynı anda işaretlenmiştir. Ancak temel olan, forma genel karakterini veren baskın niteliğin ne olduğunu tespit edebilmektir.

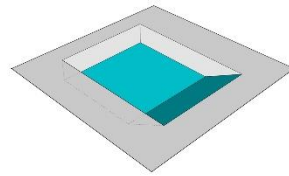
Zemin düzleminde;

- “Zeminden Koparma” başlığı, kısmen ya da bütünde formun yer düzleminden kopartılarak boşaltıldığı örnekleri,
- “Öteleme” başlığı, formun şekillendirilmesine etki edecek düzeyde eksi kota ötelenen yüzeylerin, üst kota yönlendiren amfilerin var olduğu ya da farklı kotların kullanılarak, arazi yüzeyinin, topografyanın ötelenmesi yoluyla formun şekillendirildiği örnekleri,
- “Gömülü” başlığı, formun ve mekânsal örgütlenmenin büyük ölçüde arazinin eksi kotunda şekillendirildiği örnekleri,
- “Yerleştirme” başlığı, araziye yukarıdakilerden herhangi biri olmadan formun direkt olarak yerleştirildiği örnekleri

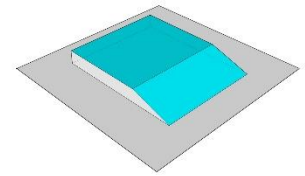
kapsamaktadır (Şekil 4.5).

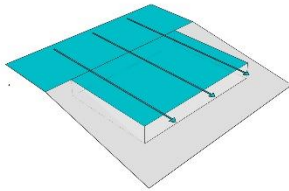
Zeminden Koparma

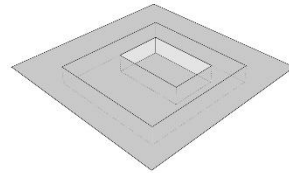
Eksi Kota Öteleme

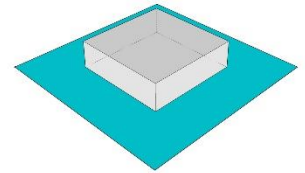
Üst Kota Öteleme

Topoğrafik Ötelemeler

Gömülü

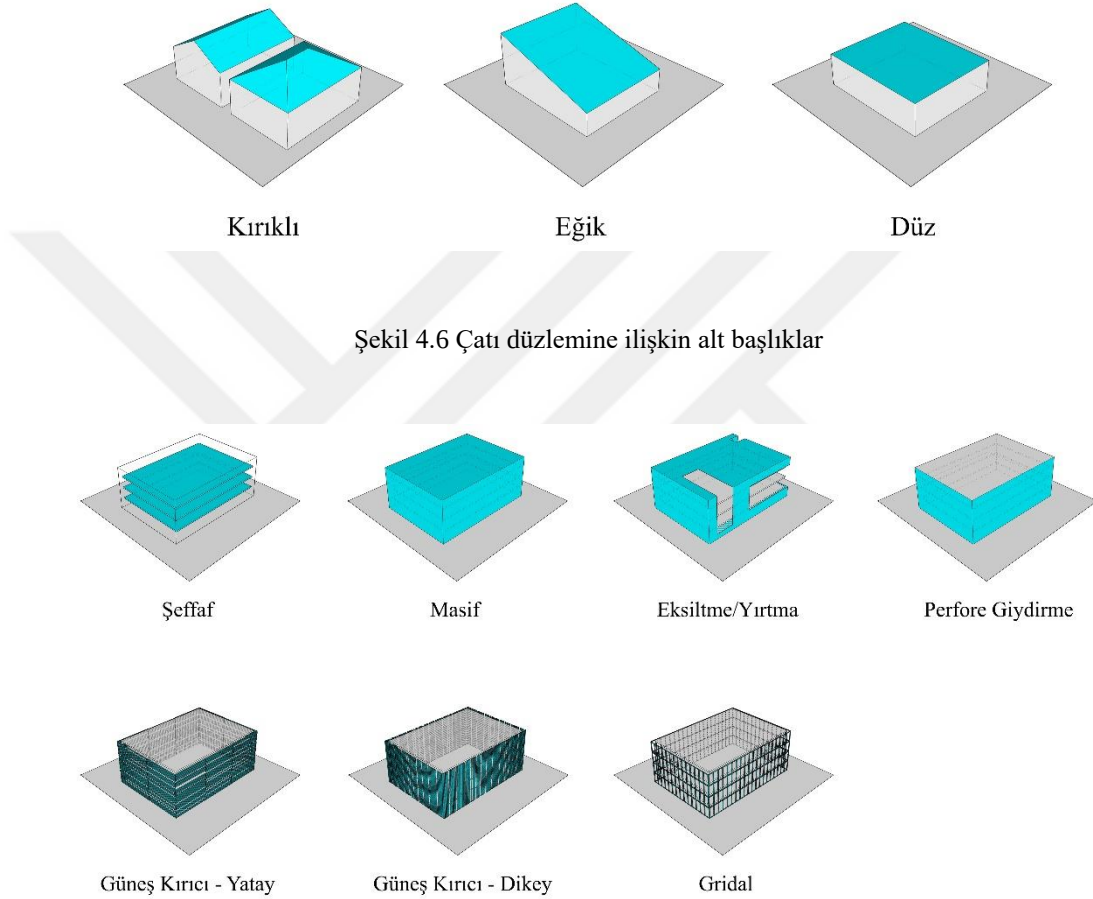

Yerleştirme

Şekil 4.5 Zemin düzlemine ilişkin alt başlıklar

Çatı düzleminde;

- “Kırma” başlığı, beşik, topuz, vb. birden çok kırıklığa sahip çatı kurgularını,
 - “Eğik” başlığı, tek yöne eğimin var olduğu çatı kurgularını,
 - “Düz” başlığı, düz çatı kurgularını,
- kapsamaktadır (Şekil 4.6).

Şekil 4.7 Cephe düzleminde ilişkili alt başlıklar

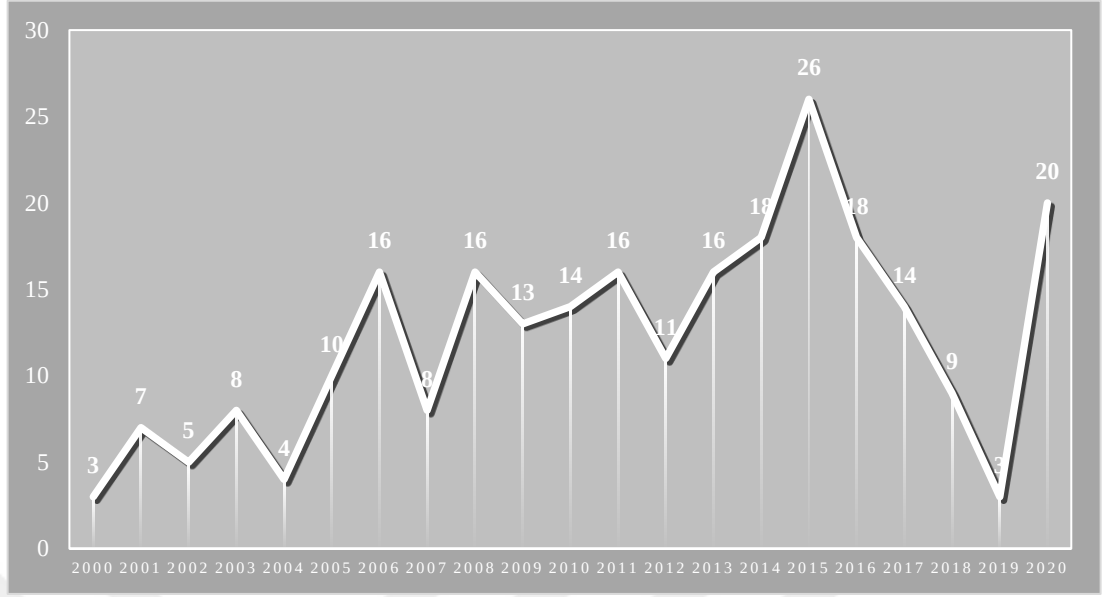
Cephe düzleminde ise;

- “Şeffaf” başlığı ağırlıklı cam ve transparan cephe kurgularının baskın olduğu örnekleri,
- “Masif” başlığı, ağırlıklı sağır yüzeylerin baskın olduğu örnekleri,
- “Eksiltme/Yırtma” başlığı, ağırlıklı masif yüzeylerde eksiltme, soyma yoluyla kurgulanan cephe örneklerini,

- “Perfore/Giydirme” başlığı, perfore (delikli) ya da benzeri bir giydirme cephenin baskın olduğu örnekleri,
 - “Yatay / Dikey Güneş Kırıcı” başlığı, yatay ya da dikey elemanlar, güneş kırıcıların baskın olduğu örnekleri,
 - “Gridal” başlığı, belirli bir grid ya da kafes üzerinden kurgulanmış cephe örneklerini,
- kapsamaktadır (Şekil 4.7).

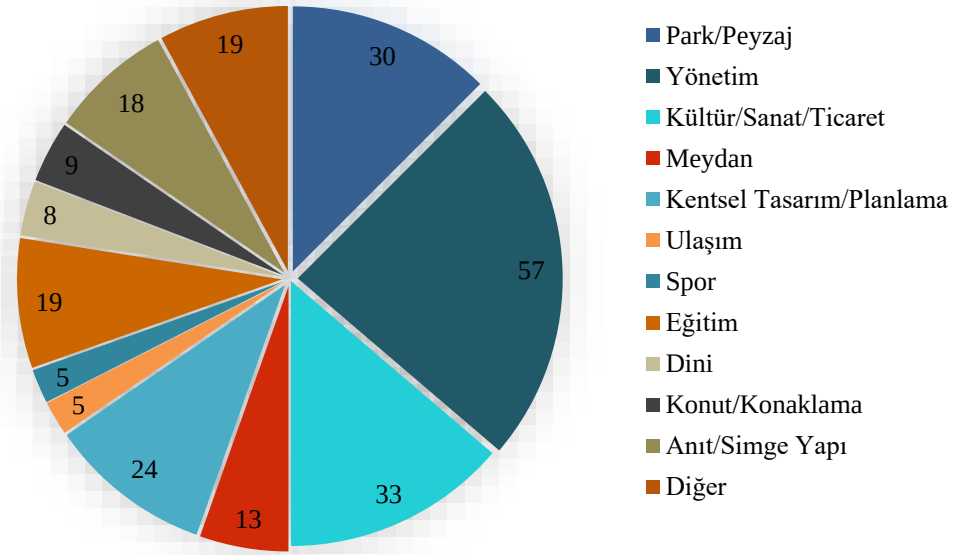
4.3 2000-20020 Dönemi Mimari Proje Yarışmalarının Görsel Analizi

Çalışma kapsamında öncelikle, 2000 yılından günümüze dek düzenlenen tüm profesyonel yarışmaların dökümü (öğrenci yarışmaları kapsam dışıdır) yapılmıştır. 2000-2020 yılları arasında açılmış olan Mimari/Planlama/Kentsel Tasarım/Peyzaj yarışması toplam 255 adettir (Ayrıntılı döküm için bakınız Ek-1). Yarışmaların yıllara göre dağılımı Şekil 4.8’de sunulmuş olup, buradan da görüldüğü üzere 2005 yılı sonrasında açılan yarışma sayısında başlayan artış 2015’de en üst seviyeye ulaşmış, sonrasında ise kademeli olarak düşmüştür. 2020 yılında açılan yarışma sayısının yeniden ivmelendiği görülmektedir. 2012’de kurulan Yarışmayla Yap oluşumunun faaliyetlerini sona erdirdiği tarih olan 2018’e kadar açılan yarışma sayısının diğer yıllara oranla üstünlüğü görülmektedir. Bu doğrultuda tez kapsamında incelenen 764 ödülün 389 adeti (%50,92) de bu yıllar arasında yer almaktadır.

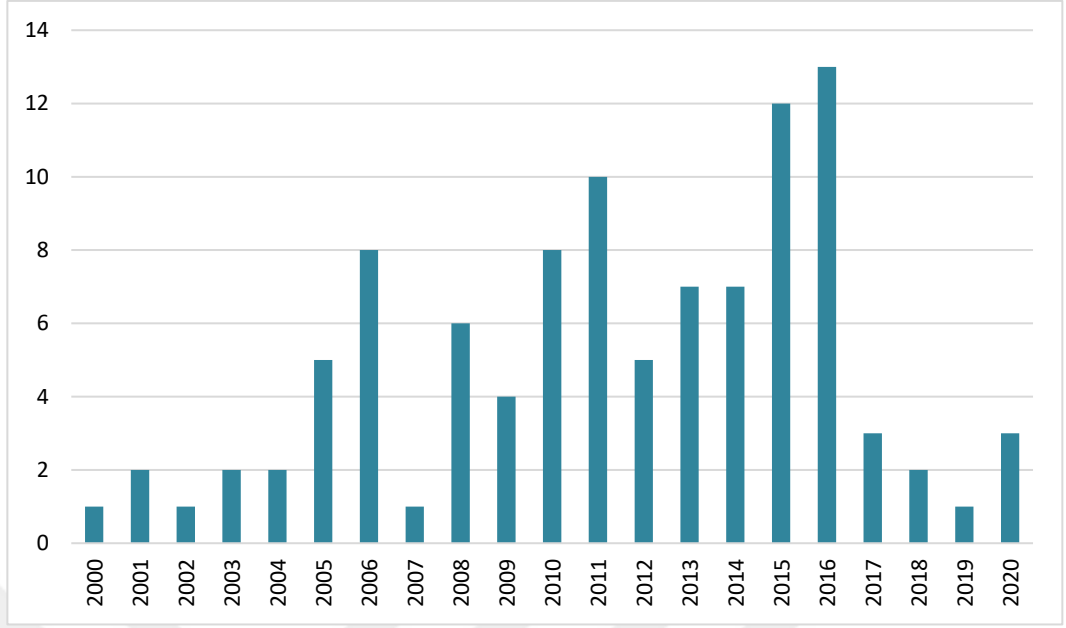
Şekil 4.8 Türkiye’de 2000-2020 yılları arası açılan Mimari Proje Yarışmaları

Açılan tüm yarışma projelerinin işlevsel dağılımına bakıldığında (Şekil 4.9) en sık açılan yarışma tipolojisinin yönetim binaları olduğu görülmektedir.

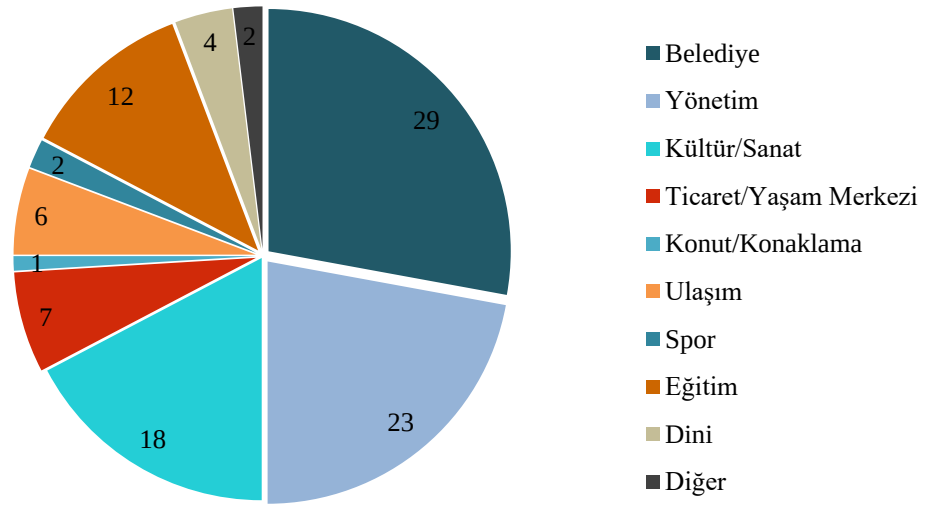

Şekil 4.9 Türkiye’de 2000-2020 yılları arası açılan tüm yarışmalar

Tez kapsamında ele alınan ve analiz edilen örneklemin yıllara göre sayısal dağılımı Şekil 4.10’da sunulmuştur.

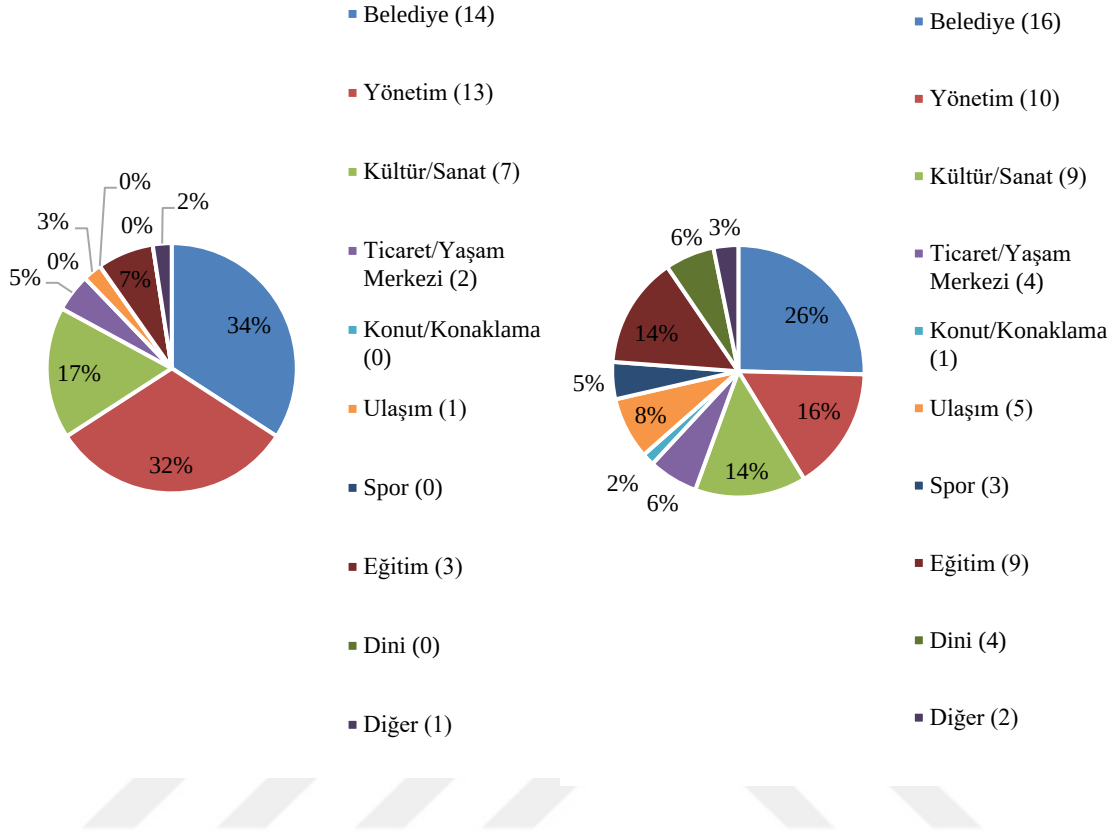
Şekil 4.10 2000-2020 yılları arası incelenen yarışmaların yıllara göre dağılımı

Şekil 4.11 Analizler kapsamında incelenen mimari proje yarışmalarının işlevlerine göre sayısal dağılımı

2000-2010 yılları arası

2011-2020 yılları arası

Şekil 4.12 Analizler kapsamında incelenen mimari proje yarışmalarının 2000-2010 ve 2011-2020 arasında 10 yıllık olarak işlevlerine göre sayısal dağılımı

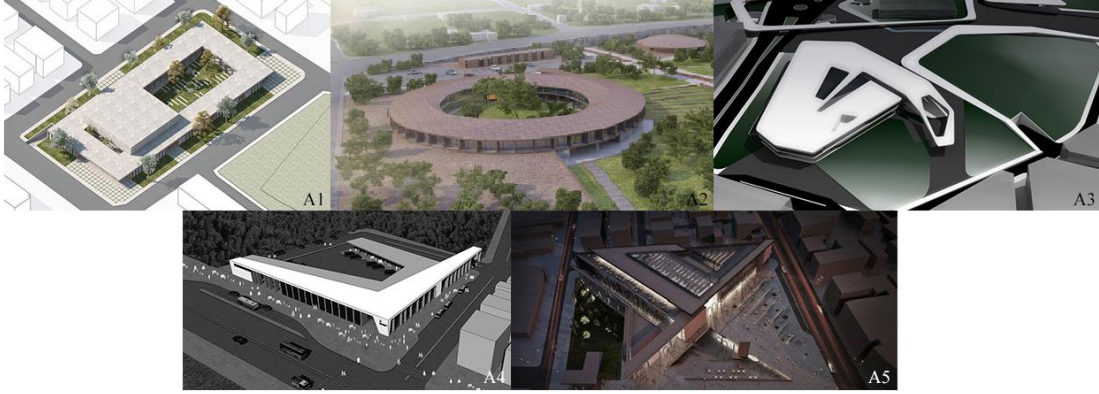
İncelenen yarışmaların işlevsel dağılımı Şekil 4.11 ve Şekil 4.12’de sunulmaktadır. Örneklemenin yaklaşık yarısı belediye ve benzeri idari yapıları içermektedir. 2000-2010 aralığına oranla 2010-2020 yılları arasında idari yapılar dışındaki ticari, kültürel, sanatsal işlevli projelerin oransal olarak arttığı görülmektedir.

4.3.1 Formun Temel Geometrisine İlişkin Analizler

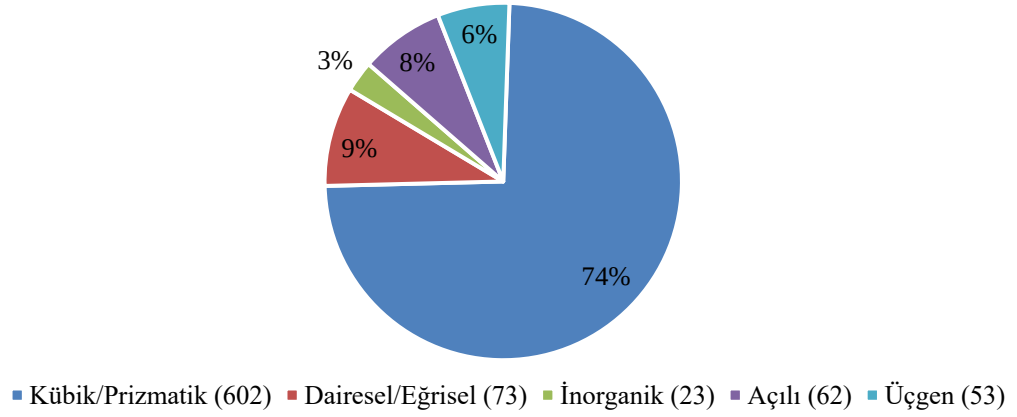
Formun temel geometrisi analiz kategorilerine ait birer örnek Şekil 4.13’de sunulmaktadır. Formun temel geometrisine dair sayılara bakıldığında, kübik ve prizmatik formlar incelenen dönemin yarışmalarında en sık tercih edilen geometri olmuştur. Kübik/Prizmatik geometriyi kullanan proje sayısı 602, Dairesel/Eğrisel geometriyi kullanan proje sayısı 73, İnorganik geometriyi kullanan proje sayısı 23,

Açılı geometriyi kullanan proje sayısı 62, Üçgen geometriyi kullanan proje sayısı 53'tür (Şekil 4.14).

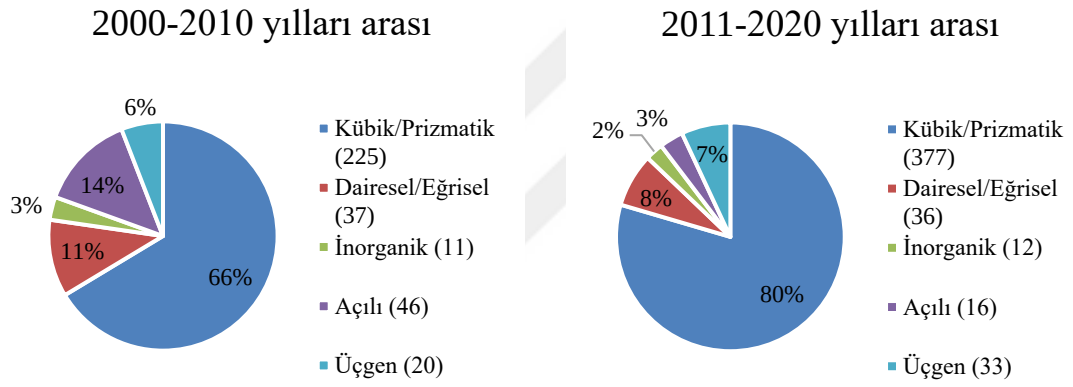
Öte yandan bu tercihlerin yıllara göre dağılımları incelendiğinde (Şekil 4.15), ikinci on yıllık dönemde, ilk on yıllık döneme oranla açılı geometrilerin çok daha az, kübik/prizmatik geometrilerin daha fazla tercih edildiği görülmektedir. Bu, asal geometrik formlara dair artan bir eğilim olarak yorumlanabilir. Eğrisel ve inorganik formlar her iki dönem için de, az sayıda ancak farklı denemelerin varlığını ortaya koymaktadır ve bunların genellikle mansiyon ve satın alma ödülleriyle tekrarlandığını söylemek mümkündür. Dairesel form tercihi ikinci on yıllık dönemde görece daha azdır.

Şekil 4.13 **Kübik/Prizmatik(A1)**, İzmir Selçuk Belediyesi Kültür ve Gençlik Merkezi Mimari Proje Yarışması,1.Ödül / **Dairesel/Eğrisel(A2)**, Ahlat Gençlik Kampı Mimari Proje Yarışması, 4.mansiyon / **İnorganik(A3)**, Denizli Hükümet Konağı Mimari Projesi ve Yakın Çevresi Kentsel Tasarım Yarışması , Satın alma / **Açılı(A4)**, Lüleburgaz Belediyesi Şehirlerarası Otobüs Terminali Mimari Proje Yarışması , 3.Mansiyon / **Üçgen(A5)**, Çanakkale Belediyesi “Yeşil” Yerel Yönetim ve Kültür Merkezi Binası ile Yakın Çevresinin Düzenlenmesi Ulusal Mimari Proje Yarışması, 1.Ödül (Arkitera, 2020; Arkiv, 2020)

Şekil 4.14 2000-2020 arası Formun Temel Geometrisi kategorisinde incelenen projelerin dağılım grafiği

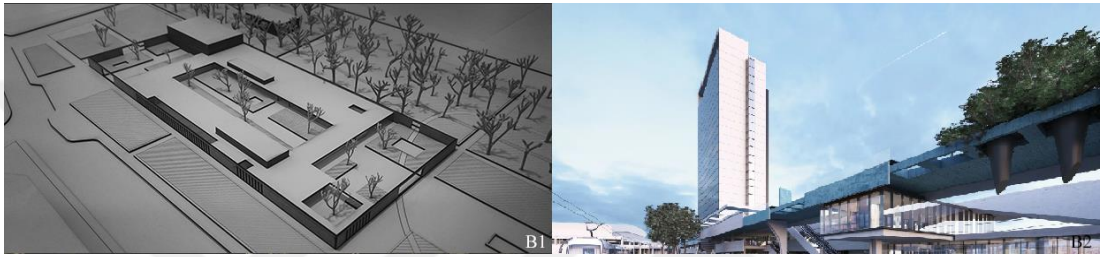
Şekil 4.15 2000-2010 ve 2011-2020 arasında 10 yıllık olarak Formun Temel Geometrisi kategorisinde incelenen projelerin dağılım grafiği

Bunun yanı sıra, aynı anda birden fazla geometri içeren proje sayısı 49 olarak saptanmıştır. Temel geometrik formlardan birden fazlasını kullanan projelerin 36 tanesi 2000-2010 aralığında olup, 13 tanesi 2011-2020 aralığındadır.

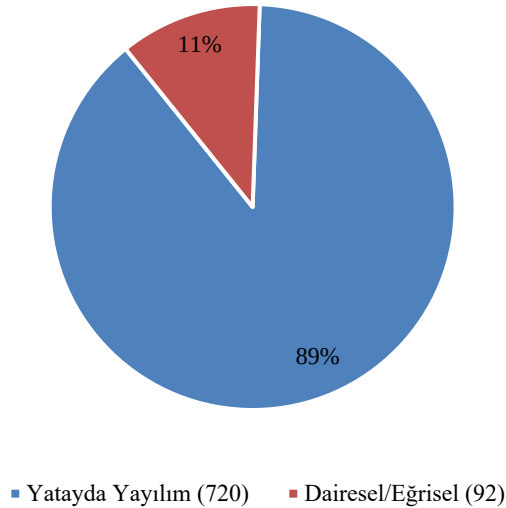
Dolayısıyla tüm bu verileri giderek sadeleşen ve rafineleşen bir eğilim olarak okumak mümkündür.

4.3.2 Formun Alana Yerleşimine İlişkin Analizler

Formun alana yerleşimi analiz kategorilerine ait birer örnek Şekil 4.16'da sunulmaktadır. Formun alana yerleşimine dair sayısal verilerine bakıldığında incelenen aralıktaki projeler ağırlıklı yatay bir yerleşimi tercih etmiştir. Yatayda Yayılım yerleşimini kullanan proje sayısı 720, Düşeyde Yükselme içeren proje sayısı 92'dir (Şekil 4.17). Bunların yıllara göre dağılımları ise Şekil 4.18'de sunulmaktadır. İkinci on yıllık dönemde tercihlerin yatayda yayılımdan yana arttığı görülmektedir.

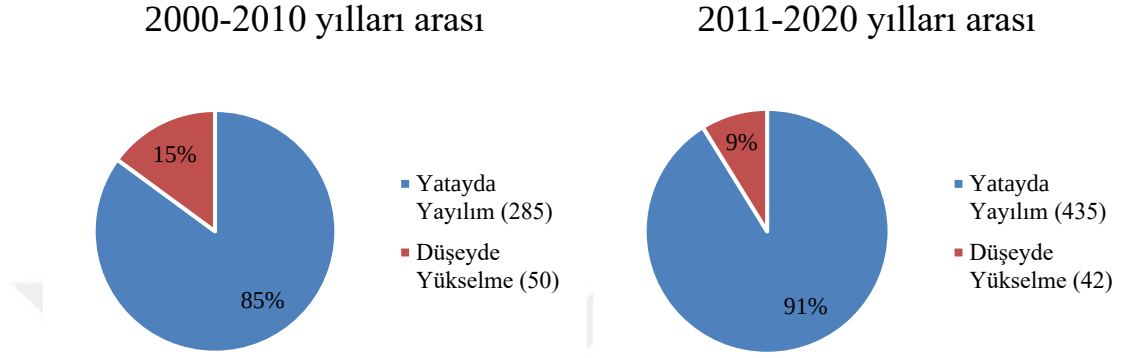
Şekil 4.16 **Yatayda Yayılım(B1)**, Çanakkale Savaşı Araştırma Merkezi Mimari Proje Yarışması,4.Mansiyon / **Düşeyde Yayılım(B2)**, İzmir Büyükşehir Belediyesi Ulaşım Entegrasyon Merkezi ve Yakın Çevresinin Düzenlenmesi Ulusal Mimari Proje Yarışması 3.ödü (Arkitera, 2020; Arkiv, 2020)

Şekil 4.17 2000-2020 arası Formun Alana Yerleşimi kategorisinde incelenen projelerin dağılım grafiği

Düşey yükselme genellikle dar parsellerde ve 7-8 katlı bloklar şeklindedir. Geniş arazilerde olmasına rağmen düşey bir yükselme ya da kuleleşme içeren az sayıda örnek

bulunmaktadır. Bununla birlikte hem düşeyde yükselme arayışında olan hem de yatayda yayılan 51 proje saptanmıştır. Bunların 35 tanesinin 2000-2010 aralığında, 16 tanesinin 2011-2020 aralığında olması da yatayda yayılıma doğru değişen eğilim bulgusunu destekler niteliktedir.

Şekil 4.18 2000-2010 ve 2011-2020 arasında 10 yıllık olarak Formun Alana Yerleşimi kategorisinde incelenen projelerin dağılım grafiği

Dolayısıyla tüm bu verilere dayanarak, kuleleşmeye yönelik eğilimlerin son on yılda yerini yatay bir mimari arayışına bıraktığı göze çarpmaktadır. Dikeyliği yataylıkla, yataylığı dikeylikle dengelenme 2000-2010 senesinde 302 projeden 38'inde; 2011-2020 yılları arasında 462 projeden sadece 15'inde görülmesi son on yılda gerek küresel gerekse ulusal ölçekte yatay mimarinin gündemde olmasıyla da ilişkilidir. Özellikle ülke ölçeğinde ve mimarlık pratiklerinde önemli bir yeri olan gökdelenlerin aksine, yarışmalarda yatay bir yayılım arzusu, bunun toplumsal ve doğal çevre için olumlu yanlarına yapılan vurgu baskındır.

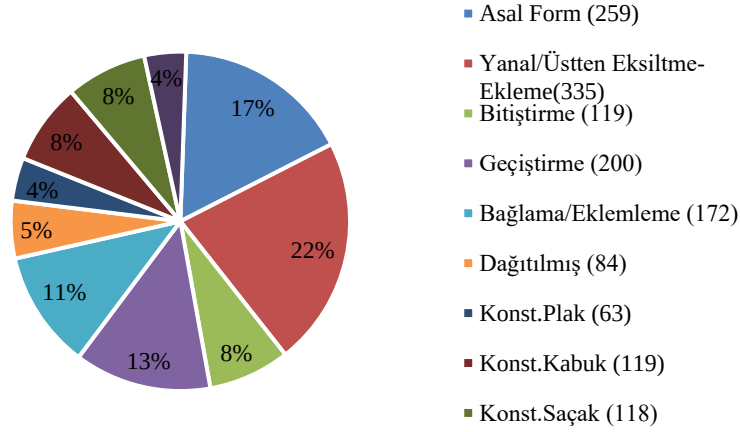
4.3.3 Formu Oluşturma Biçimine İlişkin Analizler

Formun oluşturma biçimi analiz kategorilerine ait birer örnek Şekil 4.19'da sunulmaktadır. Formu oluşturma biçimine dair sayısal verilerine bakıldığında Asal Form kullanımı içeren proje sayısı 259, Yanal/Üstten Eksiltme –Ekleme kullanımı içeren proje sayısı 335, Bitiştirme içeren proje sayısı 119, Geçişirme içeren proje

sayısı 200, Bağlama/Ekleme içeren proje sayısı 172, Dağıtılmış formların oluşturduğu proje sayısı 84, Konstrüktif elemanlar ile oluşturulmuş -Plak ile 62, Kabuk ile 119, Saçak ile 118, İskelet sistem ile 61 adet olmak üzere- 360 proje tespit edilmiştir (Şekil 4.20).

Şekil 4.19 **Asal Form(C1)**, Pamukkale Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi ve Yakın Çevresi Mimari Proje Yarışması,1.Ödül / **Yanal/Üstten Eksiltme(C2)**, Lüleburgaz Yıldızları Kadın Akademisi Mimari Proje Yarışması,1.Ödül / **Bitiştirme(C3)**, İnegöl Belediyesi Hizmet Binası Mimari Proje Yarışması,3.Ödül / **Geçistirme(C4)**, Konak Belediyesi Hizmet Binası Mimari Proje Yarışması,3.Ödül / **Bağlama-Ekleme(C5)**, Çaycuma Bilim Merkezi Mimari Proje Yarışması,5.Mansiyon / **Dağıtılmış(C6)**, Lüleburgaz Yıldızları Yüzme Akademisi Yarışması,2.Ödül / **Konsrükatif-Plak(C7)**, Lüleburgaz Belediyesi Şehirlerarası Otobüs Terminali Mimari Proje Yarışması,1.Satın Alma / **Konstrüktif-Kabuk(C8)**, İzmir Büyükşehir Belediyesi Opera Binası Mimari Proje Yarışması,1.Ödül / **Konstrüktif-Saçak(C9)**, Evka 3 Sosyal Merkez ve Aktarma İstasyonu Yarışması,1.Ödül / **Konstrüktif-İskelet Sistem(C10)**, İzmir Büyükşehir Belediyesi Ana Transfer Merkezi Mimari Proje Yarışması,2.Ödül (Arkitera, 2020; Arkiv, 2020)

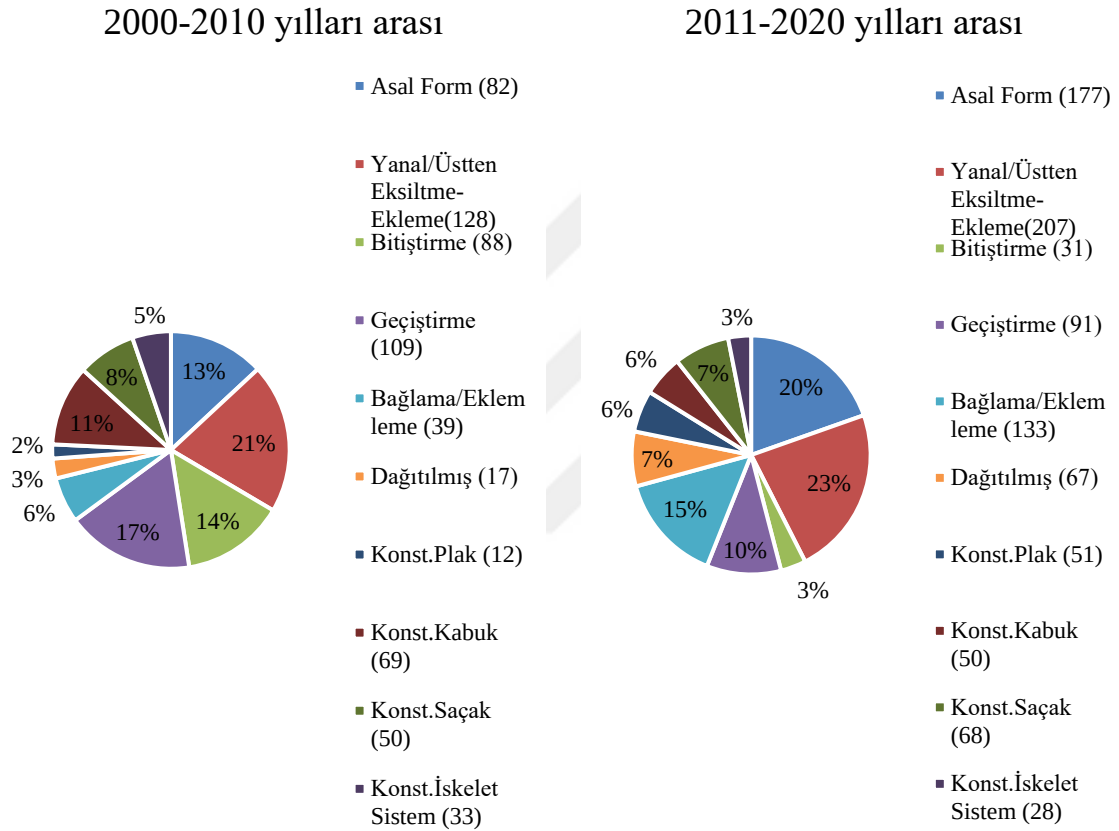
Şekil 4.20 2000-2020 arası Formun Oluşturma Biçimi kategorisinde incelenen projelerin dağılım grafiği

Genel olarak bakıldığında, en sık tercih edilen yöntem asal formun saf olarak kullanımı ya da ekleme-eksiltme aracılığıyla yorumlanmasıdır. Bunu farklı formların geçirilmesi ya da eklenmesi izlemektedir. Öte yandan konstrüktif ifadenin bunlarla aynı anda kullanımının çok sık tercih edildiği görülmektedir. Bu örneklerde genelde, diğer yöntemlere ek olarak kabuk, saçak, plak ya da iskelet sistem bileşenleri güçlü bir şekilde vurgulanmıştır.

Formu oluştururken söz konusu yöntemlerden sadece birini kullanarak ödül alan proje sayısı 2000-2010 yılları arasında 77 iken, 2011-2020 arasında 145'dir. Bu da yukarıda değinildiği gibi, sadeleşme ve rafineleşme yönündeki eğilimin varlığını destekler niteliktedir.

Bitiştirme şeklinde ifade edilen, farklı formların yan yana dizilmesiyle oluşturulan mekânsal kurgular ikinci on yıllık dönemde çok daha az tercih edilmiştir. Bunun yerine birbiriyle geçirirme ya da bağlama-eklemeleme yoluyla ilişkilenen daha entegre kurgulara yönelinmiştir. Bu, formu organize etme biçimi olarak aynı dönemde avlulu plan tipolojilerinin yaygınlaşmasıyla da ilişkilidir. Bir avlu etrafında organize edilen kümeli yapı kütlelerinde iç-dış mekan ilişkisinin korunaklı bir şekilde sağlanabilmesi için mekanları birbirine ya başka bir ara mekanla, ya bir saçakla, ya da bir plakla bağlanmıştır. Plak ve saçak kullanımının ikinci on yıllık dönemde artması da bunu destekler niteliktedir.

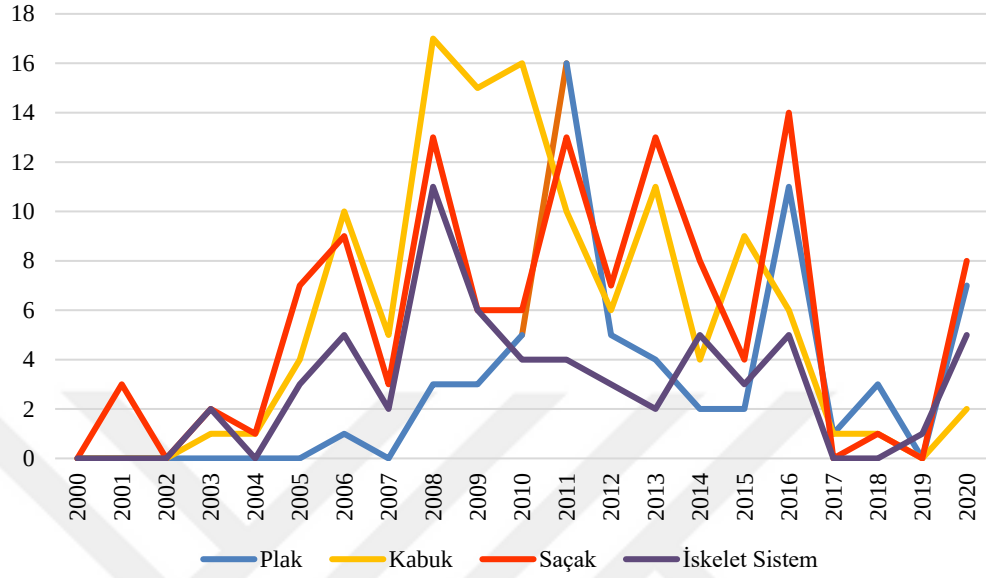
Bununla birlikte asal form kullanımı, ikinci on yılda, ilk on yıllık döneme oranla önemli oranda artmıştır. Asal formun yanal ya da üstten eksiltilmesi yoluyla, ya da oranlı eklemeler ile çeşitlenen arayışlar sıklıkla gözlemlenmektedir. Dağıtılmış mekânsal kurgular, az sayıda tercih edilmekle birlikte, mansiyon ve satın alma ödüllerinde rastlanan tercihler olmuştur (Şekil 4.21).

Şekil 4.21 2000-2010 ve 2011-2020 arasında 10 yıllık olarak Formu Oluşturma Biçimi kategorisinde incelenen projelerin dağılım grafiği

Konstrüktif ifade tercihleri özelinde bakıldığında ise, plak kullanımı ikinci on yıllık dönemde artarken, kabuk ve saçak kurguları ile iskelet sistem vurgusunun önemli oranda azaldığı görülmektedir. Kütle ifadesinde baskın “kabuk” kullanımı, özellikle 2008-2010 aralığında yaygın bir eğilim olmuş; kalın döşemeler şeklinde vurgulanan, dönen, kıvrılan, bazı durumlarda zeminle, toporafyayla bütünleşen, bazı durumlarda cephe ifadesini oluşturan çeşitlemeleri üretilmiştir. Benzer şekilde “plak” ve “saçak”

kullanımlarının da belirli aralıklarla adeta “moda” olan bir eğilim olduğu görülmektedir (Şekil 4.22).

Şekil 4.22 Konstrüktif eleman kullanımlarının yıllar bazında değişim oranları

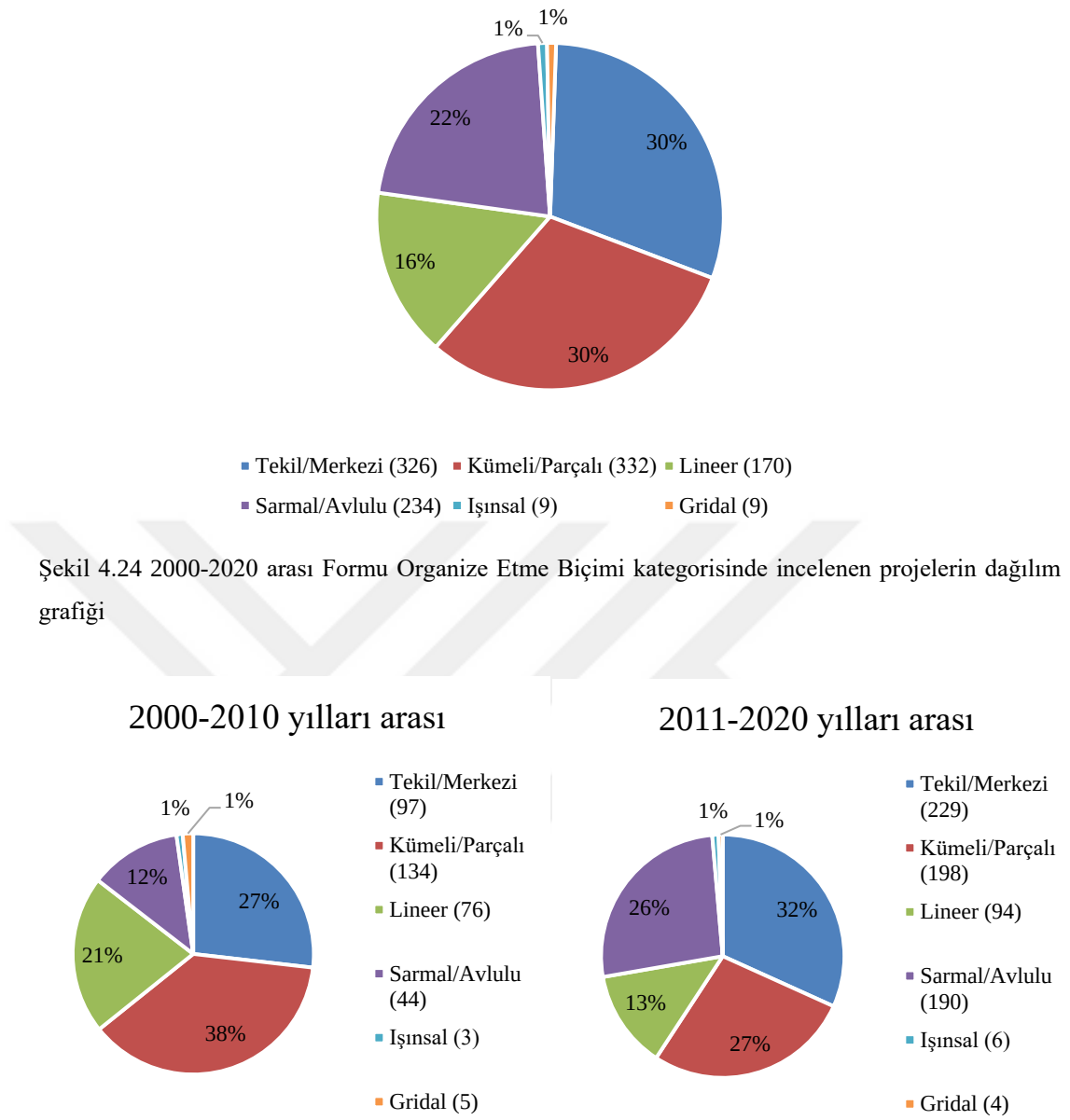
4.3.4 Formu Organize Etme Biçimine İlişkin Analizler

Formun organize etme biçimi analiz kategorilerine ait birer örnek Şekil 4.23’de sunulmaktadır.

Şekil 4.23 **Tekil-Merkezi(D1)**, Kore Savaşı Anma Alanı ve Ziyaretçi Merkezi Mimari Proje Yarışması,2.Ödül / **Kümelî-Parçalı(D2)**, Beylikdüzü Belediyesi Cemevi ve Kültür Merkezi Yarışması,1.Ödül / **Lineer(D3)**, TESKİ Hizmet Binası Mimari Proje Yarışması,1.Mansiyon / **Sarmal-Avlulu(D4)**, İzmir Büyükşehir Belediyesi Ana Transfer Merkezi Mimari Proje Yarışması,1.Ödül / **Işınsal(D5)**, Dışişleri Bakanlığı Yerleşkesi Mimari Proje Yarışması, 3.Mansiyon / **Gridal(D6)**, Annemin İşi Benim Geleceğim: “Borusan Neşe Fabrikası” Mimari Proje Yarışması,3.ödül (Arkitera, 2020; Arkiv, 2020)

Formu oluşturma biçimine dair sayısal verilerine bakıldığında Tekil/Merkezi organizasyonlu 326 proje, Kümeli/Parçalı 332 proje, Lineer 170 proje, Sarmal/Avlulu 234 proje, Işınsal 9 proje, Gridal 9 proje saptanmıştır. Tekil kütle kullanımı ile parçalı ya da kümeli form kurguları sıklıkla tercih edilmektedir. Avlulu kütle kurguları ya da lineer kütleler de çokça gözlenmektedir. Ancak ışınsal ya da gridal kurguların çok az tercih edildiği görülmektedir (Şekil 4.24 ve Şekil 4.25).

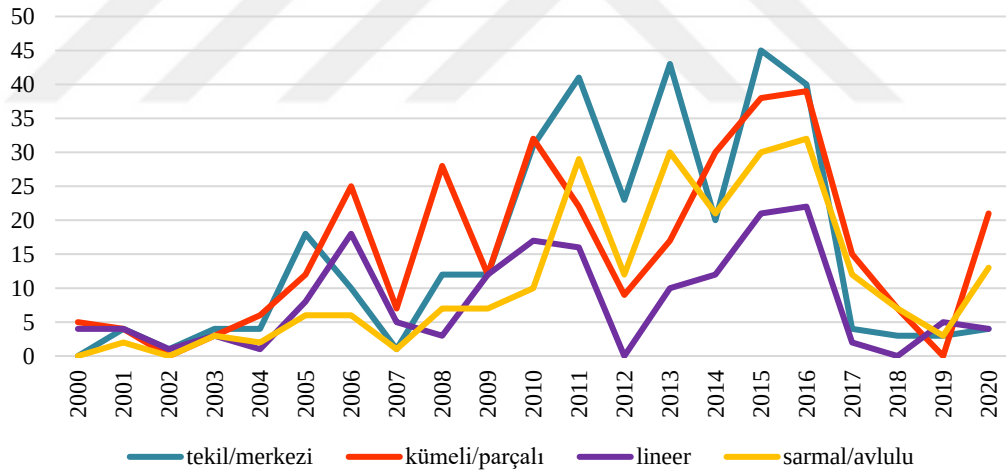

Şekil 4.25 2000-2010 ve 2011-2020 arasında 10 yıllık olarak Formu Organize Etme Biçimi kategorisinde incelenen projelerin dağılım grafiği

Tekil ya da merkezi kurgular her iki on yıllık dönemde sıklıkla tercih edilse de, ikinci on yıllık dönemde daha fazla örnek bulunduğunu söylemek mümkündür. Öte yandan, parçalı ya da kümeli kütle ve mekan organizasyonları özellikle ilk on yıllık dönemde oransal olarak daha fazladır. Bu, dönemin çok sayıda açılan idari hizmet binalarının büyük ölçekli programlarıyla ilişkilendirilebilir. Öte yandan sarmal/avlulu organizasyonlar giderek daha çok tercih edilen bir eğilim olmuştur. Tekil/merkezi

yapıların da ağırlıkla bir iç boşluk etrafında organize edildiği görülmektedir. Bunun ikinci on yıllık dönemde daha sık gözlemlenmesi, bu dönemin güncel kavramlarından olan “birliktelik, kamusalılık, ortak yaşam” arayışları ile paraleldir. Bir ön alan ve arka alan kuran lineer mekânsal kurguların oransal olarak ikinci on yıllık dönemde azalması da bu bulguyu destekler niteliktedir (Şekil 4.26).

Buna ek olarak tekil/merkezi organizasyonlar ile kümeli/parçalı organizasyonlar arasında dönemsel olarak gidip gelen bir eğilim olduğunu söylemek mümkündür. Belirli dönemlerde tekil/merkezi formlar daha çok tercih edilmiş ve ödüllendirilmiş; bunun ardından kümeli/parçalı formlara artan bir eğilim gelmiştir. Şekil 4.26’dan da görülebileceği gibi, ilk on yıllık dönemde kümeli/parçalı organizasyonların yoğun olduğu 2006-2010 aralığında tekil/merkezi formlar daha az iken; 2011-2015 yılında tekil/merkezi formlar artmış, 2016’da yerini tekrar kümeli/parçalı formlara bırakmıştır.

Şekil 4.26 Formu organize etme biçiminin yıllar bazında değişim oranları

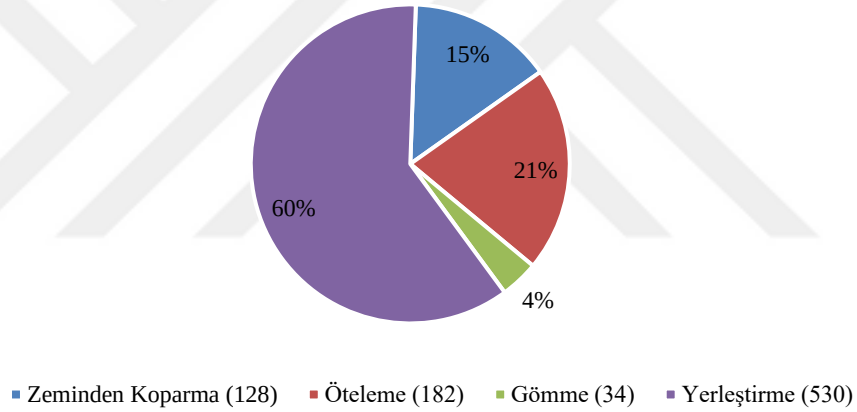
4.3.5 Yüzey Kurgularına İlişkin Analizler

Yüzey kurguları alt kategorisinde Zemin, Çatı ve Baskın Cephe Karakteri analiz edilmiştir. Zemine ilişkin analiz kategorilerine ait birer örnek Şekil 4.27’de sunulmaktadır. Projelerin zemin kurgularının sayısal verilerine bakıldığında Zeminden

Kopartma yapan proje 128 adet, Öteleme yapan 182 adet, Gömme yapan 34 adet, Yerleştirme yapan 530 adet proje tespit edilmiştir (Şekil 4.28).

Şekil 4.27 **Zeminden Kopartma (E1)**, Manisa Belediyesi Hizmet Binası ve Çevresi Ulusal Mimari Proje Yarışması, 2.Ödül / **Öteleme (E2)**, Çaycuma Spor Merkezi Mimari Proje Yarışması, 1.Ödül / **Gömme (E3)**, İzmir Selçuk Belediyesi Kültür ve Gençlik Merkezi Yarışması, 2.Ödül / **Yerleştirme(E4)**, Varsak Belediyesi Belediye Hizmet Binası Mimari Proje Yarışması, 1.Ödül (Arkitera, 2020; Arkiv, 2020)

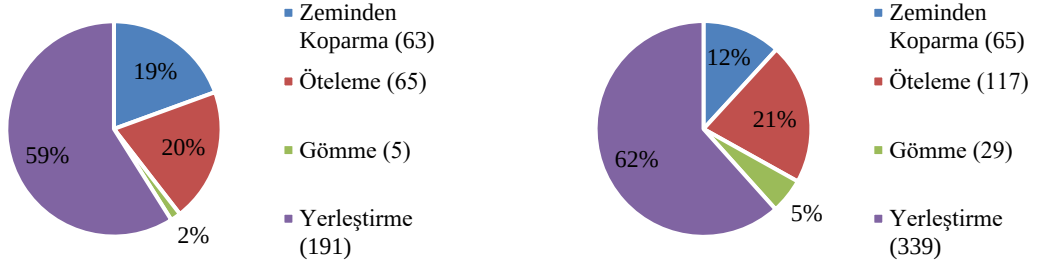

Şekil 4.28 2000-2020 arası Yüzey Kurguları (ZEMİN) kategorisinde incelenen projelerin dağılım grafiği

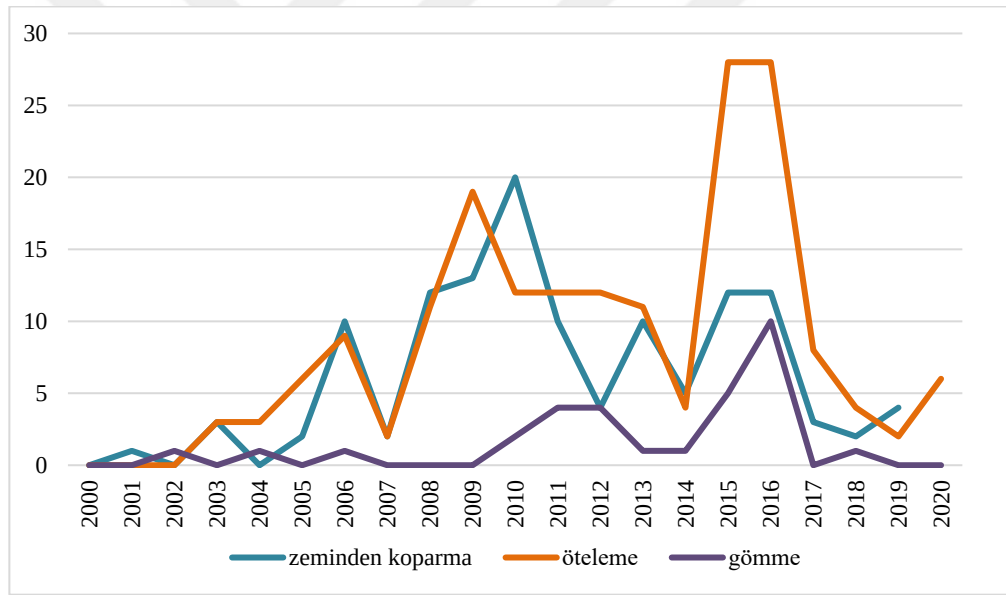
Buradan görülen, toplamda zemin hareketine dair arayışların düşük oranda olduğudur. Ancak yıllara göre detaylı dağılıma bakıldığında gömme ve zemindeki artı-eksi kota ötelemelerin ya da topografik hareket denemelerinin ikinci on yıllık dönemde arttığını söylemek mümkündür (Şekil 4.29, Şekil 4.30). Bu, sadece yatayda değil, düşeyde de mekânsal ilişki ve üç boyutlu hacimsel etki arayışlarının varlığını göstermektedir. Söz konusu eğilimlerin belirli yıllarda (2006, 2009, 2011, 2015, 2016 gibi) daha yoğunlaştığı görülmektedir. Örneğin gömme eğiliminin 2016 yılında oldukça popüler olduğunu söylemek mümkündür.

2000-2010 yılları arası

2011-2020 yılları arası

Şekil 4.29 2000-2010 ve 2011-2020 arasında 10 yıllık olarak Yüzey Kurguları (ZEMİN) kategorisinde incelenen projelerin dağılım grafiği

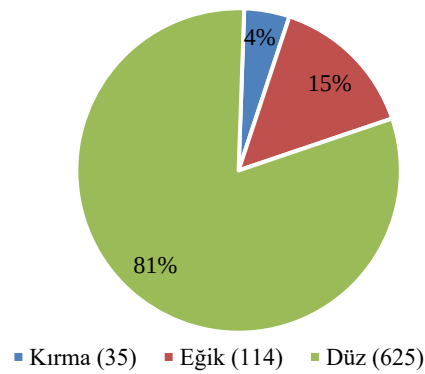
Şekil 4.30 Zemindeki hareketlilik arayışının yıllar bazında değişim oranları

Çatıya ilişkin analiz kategorilerine ait birer örnek Şekil 4.31’de sunulmaktadır. Projelerin Çatı kurgularının sayısal verilerine bakıldığında ise Kırma çatı kullanan proje 35 adet, Eğik çatı kullanan proje 114, Düz çatı kullanan proje sayısı 625 adet olarak tespit edilmiştir (Şekil 4.32).

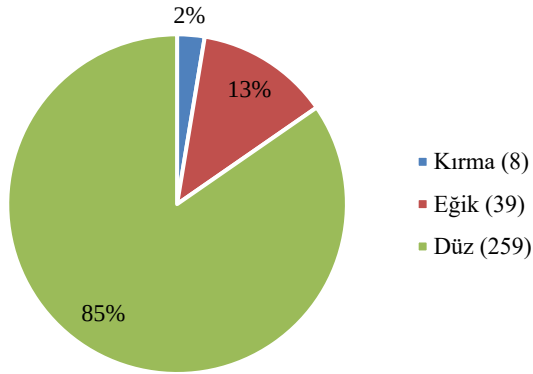
Şekil 4.31 **Kırma (F1)**, Bornova Belediyesi Yeşilova Höyüğü Ziyaretçi Merkezi Mimari Proje Yarışması, 1.Ödül / **Eğik (F2)**, Lapseki Hükümet Konağı ve Çevresi Mimari Proje Yarışması, 1.Ödül / **Düz(F3)**, Danıştay Başkanlığı Hizmet Binası Mimari Proje Yarışması, 2.Ödül (Arkitera, 2020; Arkiv, 2020)

Düz çatı tercihi önemli ölçüde öndedir. İklimsel ya da yerel özelliklerden bağımsız, düz çatı imgesine yönelik bu yığılma, sadece görsel arayış kaygılarına dayandırılabilir. Zira üçüncü boyut kaygılarıyla farklı formlar denemeler sonrasında, sadece iklimsel gereklilik nedeniyle kırma çatı kullanımı mimarların uzak durduğu bir şey olmaktadır. Öte yandan kırma çatının yetkin ve soyut geometrik yorumlamalarını içeren örnekler de bulunmakta ve daha çok ikinci on yıllık dönemde yer almaktadır (Şekil 4.33). Bunlar genellikle kırma çatının kabuk etkisiyle daha soyut geometrilerle elde edildiği arayışlar barındırmaktadır. Eğik ve kırma çatı arayışlarına kendi içinde bakıldığında 2008-2011 aralığında, 2015-2016 aralığında ardıl tekrarlar göze çarpmaktadır.

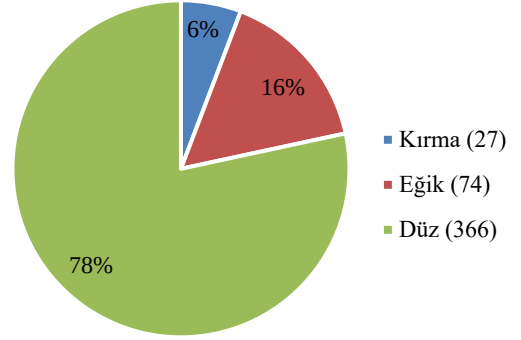

Şekil 4.32 2000-2020 arası Yüzey Kurguları (ÇATI) kategorisinde incelenen projelerin dağılım grafiği

2000-2010 yılları arası

2011-2020 yılları arası

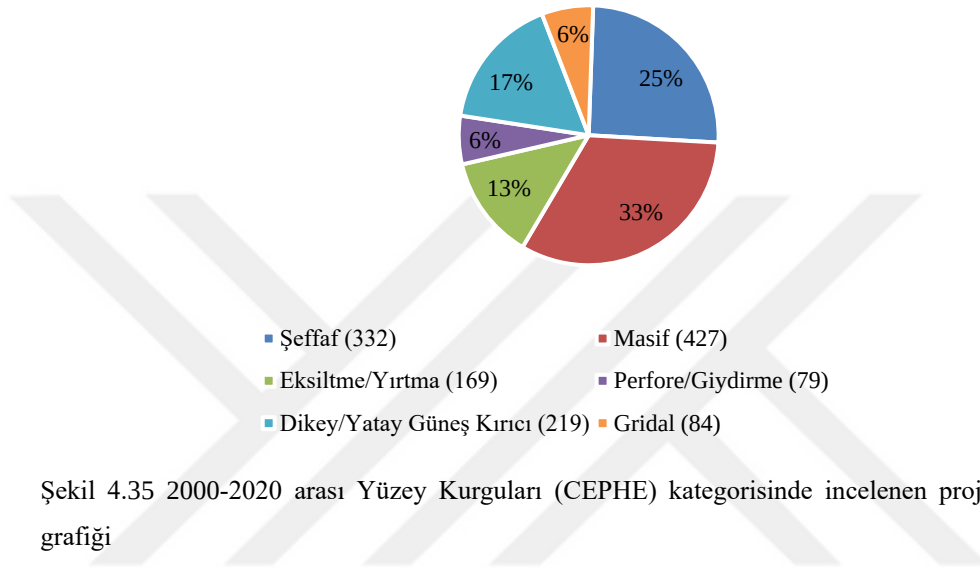
Şekil 4.33 2000-2010 ve 2011-2020 arasında 10 yıllık olarak Yüzey Kurguları (ÇATI) kategorisinde incelenen projelerin dağılım grafiği

Cepheye ilişkin analiz kategorilerine ait birer örnek Şekil 4.34’de sunulmaktadır.

Şekil 4.34 **Şeffaf(G1)**, Bornova Belediye Binası ve Çevresi Mimari Proje Yarışması,4.Mansiyon / **Masif(G2)**, Rauf Denктаş Anıt Mezarı ve Müzesi Uluslararası Proje Yarışması,1.Ödül / **Eksiltme/Yırtma(G3)**, Eskişehir Ticaret Odası Hizmet Binası, Fuar - Sergi ve Kongre Merkezi, Sosyal Tesisleri Ulusal Mimari Proje Yarışması,1.Ödül / **Perfore-Giydirme(G4)**, Adana Ticaret Odası Hizmet Binası Mimari Proje Yarışması,2.Ödül / **Güneş Kırıcı Yatay-Dikey(G5)**, Konak Belediyesi Hizmet Binası ve Yakın Çevresinin Düzenlenmesi Mimari Proje Yarışması,Eşdeğer Mansiyon / **Gridal(G6)**, Trabzon Eski Tekel Binası Yeniden Canlandırma Mimari Proje Yarışması,2.Ödül (Arkitera, 2020; Arkiv, 2020)

Projelerin Baskın Cephe Karakteri verilerine bakıldığında Şeffaf cephe ağırlıklı 332 proje, Masif cephe ağırlıklı 427 proje, Eksiltme/Yırtma ile cephe kurgulayan 169 proje, Perfore Giydirme cephe kullanan 79 proje, Yatay/Dikey Güneş Kırıcı kullanımının baskın olduğu 219 proje ve Gridal cephe karakteri içeren 84 proje bulunmaktadır (Şekil 4.35).

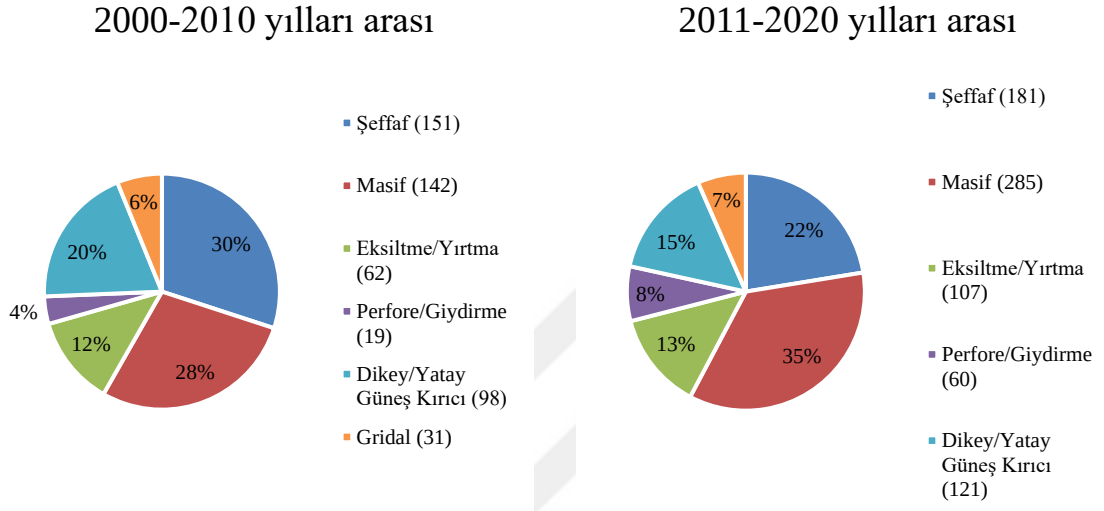

Şekil 4.35 2000-2020 arası Yüzey Kurguları (CEPHE) kategorisinde incelenen projelerin dağılım grafiği

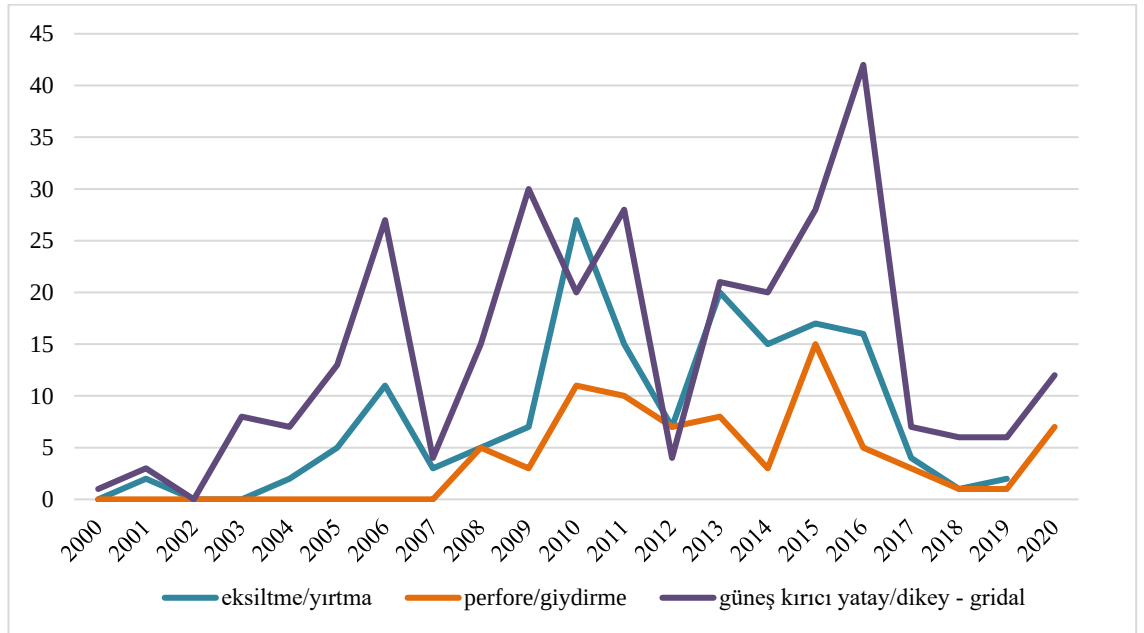
Cephe dilinde en çok tercih edilenin baskın bir masif karakter arayışı olması ve bunun ardından şeffaflık kurgusunun gelmesi, temelde mimarların cephede denge arayışlarına bağlıdır. Ancak bunun 2000’li yılların başında daha çok iki boyutlu dolu-boş etkisi ile çözümlenirken; 2020’lere doğru gidildiğinde kütle kurgularıyla ilişkilenen ve hacimleşen doluluklar-boşluklar ile kurulduğu görülmektedir (Şekil 4.36).

İkinci on yıllık dönemde şeffaflığın yoğun olduğu cephe dillerine daha az rastlanmaktadır. Bu, dönem mimarlık pratiğinde sıklıkla uygulanan şeffaf cephelerin, temizleme, bakım ve klimatizasyon sorunları doğurması doğrultusunda gelişen bir eleştiri olarak yorumlanabilir. Belirli dönem aralıklarında (2006, 2009-2011, 2015-2016) sıklıkla tercih edilen yatay-dikey güneş kırıcılar ya da gridal kafesvari cephe elemanları buna bir çözüm bulma çabası olmuştur (Şekil 4.37).

Perfore ya da giydirme cepheler ise daha çok metal CNC kesim teknolojisinin gelişerek Türk mimarlık ortamında yaygınlaştığı 2010-2015 aralığında sıklıkla kullanılmıştır. Ancak bunların ağırlıkla metal malzemeden üretilmesi ve ısınma-soğuma problemlerine neden olması, kısa süre içinde bu yöndeki eğilimi azaltmıştır.

Şekil 4.36 2000-2010 ve 2011-2020 arasında 10 yıllık olarak Yüzey Kurguları (CEPHE) kategorisinde incelenen projelerin dağılım grafiği

Şekil 4.37 Cephedeki arayışların yıllar bazında değişim oranları

4.3.6 Tipolojik Analiz ve Çapraz Okumalar

Yapılan döküm (Ek-2), belediye binaları, yönetim yapıları, kültür-sanat işlevli yapılar, ticari işlevli yapılar ve yaşam merkezleri, konut/konaklama yapıları, ulaşım yapıları, spor yapıları, eğitim yapıları ve dini yapılar olmak üzere 9 farklı tipoloji üzerinden incelendiğinde, yapı tiplerine göre eğilimler ortaya çıkmaktadır.

Belediye Yapıları kapsamında toplam 209 proje [2000-2010 arası 14 yarışma (110 proje), 2011-2020 arasında 15 yarışma (99 proje)] incelenmiştir (Tablo 4.2).

Belediye yapılarında **formun temel kategorisi** kapsamında kübik/prizmatik formun en sık tercih edilen geometrik yaklaşım olduğu ve bunun özellikle ikinci on yıllık dönemde daha önde gelen bir tercih haline geldiği görülmektedir. İlk on yıllık dönemde daha sık tercih edilen dairesel/eğrisel ve açılı geometrilerin zaman içinde terk edildiği de anlaşılmaktadır.

Belediye yapılarında **formun alana yerleşiminde** yatay yayılım hakimdir, ancak düşeyde yükselen ofis bloklarının ilk on yıllık dönemde daha sık görülürken, ikinci on yıllık dönemde tercih edilmemeye başladığı görülmektedir. Bu eğilim diğer tipolojilere oranla daha fazladır.

Belediye yapılarında **formu oluşturma biçiminde** çok farklı yaklaşımların zaman içinde denenmiş olduğu görülmektedir. Ancak idari birimlerin işlevsel ilişkilerinin gerektirdiği doğrultuda dağıtılmış formsal organizasyonların az sayıda olduğu gözlenmektedir. Yan yana dizimlenen formsal kurgular ilk on yıllık dönemde daha çok tercih edilmiş, ikinci on yılda bağlama, ekleme, geçiştirme gibi mekânsal ilişkiyi güçlendiren arayışlar artmıştır. Konstrüktif kullanımlara bakıldığında, belediye yapılarında kabuk kullanımının daha çok ilk on yıllık dönemde, ağırlıklı olduğu, plak ve saçak kullanımının ise ikinci on yıllık dönemde arttığı gözlenmektedir.

Belediye yapılarında **formu organize etme biçiminde** ışınsal ya da gridal örneklere rastlanmamıştır. Diğer organizasyon biçimlerinin tamamı yaklaşık aynı düzeyde denenmiştir. Ancak kümeli/parçalı organizasyonlar ve lineer organizasyonlar ilk on yıllık dönemde daha yoğun iken, ikinci on yıllık dönemde sarmal/avlulu organizasyonlar ile tekil/merkezi organizasyonlar daha çok kullanılmıştır.

Belediye yapılarında **zemin kurgularına** bakıldığında, her iki dönemde ağırlıklı zemine direkt oturtmanın tercih edildiği görülmektedir. Ancak zeminden koparma, topografik öteleme ya da amfileşme eğilimi tüm tipolojiler içinde en çok belediye binalarında görülmektedir. Bu da kamusal arayışları çerçevesinde açıklanabilir. **Çatılarda** ise düz çatının yüksek oranda tercih edildiği görülmektedir. **Cephe tercihlerinde** gridal, eksiltme/yırtma, perfore/gyidirme az tercih edilmiştir. Şeffaflık, masiflik ve güneş kırıcılar yaklaşık eşit oranda kullanılmıştır.

Yönetim Yapıları yarışma projeleri kapsamında toplam 161 proje [2000-2010 arası 13 yarışma (110 proje), 2011-2020 arasında 10 yarışma (51 proje)] incelenmiştir (Tablo 4.3).

Yönetim yapılarında **formun temel kategorisi** kapsamında yine kübik/prizmatik formun en sık tercih edilen geometrik yaklaşım olduğu, ve bunun özellikle ikinci on yıllık dönemde daha önde gelen bir tercih olduğu görülmektedir. İlk on yıllık dönemde ise özellikle dairesel/eğrisel ve açılı geometriler yönetim yapılarına ilişkin formsal tercihlerde önemli oranda yer almaktadır.

Yönetim yapılarında **formun alana yerleşiminde** yatayda yayılım ağırlıklı olmakla birlikte, özellikle ikinci on yıllık dönemde kuleleşme eğiliminin yüksek olduğu görülmektedir ve bu eğilim diğer tipolojilere oranla daha fazladır.

Yönetim yapılarında **formu oluşturma biçimine** bakıldığında ise yine farklı yaklaşımların denenmiş olduğu görülmektedir. Geçişirme ilk on yıllık dönemde daha çok tercih edilmiş, ikinci on yılda asal forma ilişkin arayışlar artmıştır. Konstrüktif

kullanımlara bakıldığında, yine ilk on yıllık dönemde kabuk kullanımının daha çok olduğu gözlenmektedir.

Yönetim yapılarında **formu organize etme biçiminde** kümeli/parçalı organizasyonlar ile tekil/merkezi kurgular ön plandadır ancak ilk on yıllık dönemden ikinci on yıllık döneme doğru parçalı organizasyonlardan tekil organizasyonlara doğru bir dönüşüm olduğu söylenebilir. Bununla birlikte sarmal/avlulu ve lineer kurgular da tercih edilmiştir. İkinci on yıllık dönemde lineer kurgulara olan eğilim azalmıştır.

Yönetim yapılarında **zemin kurgularına** bakıldığında direkt ağırlıklı tercihtir. Öteleme ve amfileşmenin diğer tipolojilere oranla daha düşük olduğu görülmektedir. **Çatılarda** büyük oranda düz çatı kullanılmıştır. Eğik ve kırma çatının ilk on yıllık dönemde ikinci on yıllık döneme oranla daha fazla kullanıldığı görülmektedir. **Cephelerde** ise şeffaf ve masif kullanımı ağırlıklı olmakla birlikte, güneş kırıcılar ve eksiltme/yırtma konusunda ikinci on yıllık dönemde artan bir eğilimin varlığından söz edilebilir.

Kültür/Sanat Yapıları yarışma projeleri kapsamında toplam 121 proje [2000-2010 arası 8 yarışma (54 proje) , 2011-2020 arasında 10 yarışma (67 proje)] incelenmiştir (Tablo 4.4). Kültür/Sanat yapılarında **formun temel kategorisi** kapsamında kübik/prizmatik formlar ağırlıklı olmakla birlikte, bunun diğer tipolojilere oranla çok daha düşük oranda olduğu ve diğer geometrilere ilişkin denemelerin çeşitli ve fazla olduğu görülmektedir. Bu denemeler iki on yıllık dönemde de neredeyse aynı oranlarda seyretmiştir.

Kültür/Sanat yapılarında **formun alana yerleşiminde** yatayda yayılım oldukça ağırlıklı olmakla birlikte, özellikle ilk on yıllık dönemde kuleleşme eğiliminin görece yüksek olduğu görülmektedir.

Kültür/Sanat yapılarında **formu oluşturma biçimine** bakıldığında, yine denemelerin tüm alanlara dağılan bir çeşitlilik içerdiği gözlenmektedir. Ancak asal

form denemelerinin ikinci on yıllık dönemde önemli ölçüde arttığı gözlenmektedir. Öte yandan konstrüktif denemeler diğer yapı tipolojilerinde olduğundan daha fazladır. Özellikle ilk on yıllık dönemde yoğunlaşan kabuk denemeleri ve ikinci on yıllık dönemde yoğunlaşan plak denemeleri göze çarpmaktadır.

Kültür/Sanat yapılarında **formu organize etme biçiminde** tekil/merkezi formlar ağırlıklıdır. Bunun yanında ikinci on yıllık dönemde kümeli/parçalı ve lineer kurguların azaldığı, sarmal/avlulu organizasyonların arttığı görülmektedir. Bu da yine dönemin değişen kamusalılık anlayışı ile ilişkilendirilebilir.

Kültür/Sanat yapılarında **zemin kurgularına** bakıldığında diğer yapı tipolojilerinden farklı olarak gömme, öteleme ve zeminden koparma denemelerinin fazlalığı göze çarpmaktadır. Bunlar her iki on yıllık dönemde de yaygındır ancak ikinci on yıllık dönemde önemli ölçüde arttığı görülmektedir. Özellikle müze, anma alanı ve benzeri yapılarda gömmenin ön planda olduğunu söylemek mümkündür. Yine diğer yapı tipolojilerinden farklı olarak kültür sanat yapılarında eğik ve düz **çatı** denemelerinin daha fazla olduğu görülmektedir. Cephelere gelindiğinde, masifliğin en belirgin tercih olduğu, bunun ikinci on yıllık dönemde daha da arttığı, şeffaflığın azaldığı görülmektedir. Öte yandan güneş kırıcı ya da perfore giydirmelerin oldukça az tercih edildiği gözlenmektedir.

Ticaret / Yaşam Merkezi Yapıları yarışma projeleri kapsamında toplam 57 proje [2000-2010 arası 2 yarışma (18 proje) , 2011-2020 arasında 5 yarışma (39 proje)] incelenmiştir (Tablo 4.5).

Ticaret/Yaşam Merkezi yapılarında **formun temel kategorisi** kapsamında kübik/prizmatik dışındaki alternatif arayışlar oldukça azdır. Ancak var olanların ilk on yıllık dönemde olduğu ve açılı kurgulara yoğunlaştığı görülmektedir.

Ticaret/Yaşam Merkezi yapılarında **formun alana yerleşiminde** düşeyde yükselme hiç tercih edilmemiştir.

Ticaret/Yaşam Merkezi yapılarında **formu oluşturma biçiminde** yine çok çeşitlilik olduğu, herhangi bir tercihte yoğunlaşma olmadığı göze çarpmaktadır. Bununla birlikte ilk on yıllık dönemde yaygın olan bitişirmenin sonrasında yerini bağlama/ekleme ve dağıtılmış kurgulara bıraktığını söylemek mümkündür. Konstrüktif denemelerde ise ilk on yıllık dönemde saçak kullanımı ve iskelet sistem vurgusu daha yoğundur.

Ticaret/Yaşam Merkezi yapılarında **formu organize etme biçiminde** kümeli/parçalı organizasyonların daha ağırlıklı olduğu, lineer kurguların ise pek tercih edilmediği görülmektedir. Bununla birlikte ilk on yıllık dönemde daha yoğun olan kümeli/parçalı kurgular, ikinci on yıllık dönemde sarmal/avlulu organizasyonlara ya da tekil/merkezi kurgulara yerini bırakmıştır.

Ticaret/Yaşam Merkezi yapılarında **zemin kurgularına** bakıldığında zeminden koparma ve ötelemenin özellikle ilk on yıllık dönemde daha çok tercih edildiği ancak, gömmenin hiç kullanılmadığı görülmektedir. Kıрма **çatının** en büyük oranda denendiği tipoloji ticaret/yaşam merkezleridir. Cephede masiflik yaygın eğilimdir; şeffaflık özellikle ilk on yıllık dönemde baskındır ve güneş kırıcılarla dengelenmiştir.

Ulaşım Yapıları yarışma projeleri kapsamında toplam 52 proje [2000-2010 arası 1 yarışma (6 proje) , 2011-2020 arasında 5 yarışma (46 proje)] incelenmiştir (Tablo 4.6).

Ulaşım yapılarında **formun temel kategorisi** kapsamında yine kübik/prizmatik formlar ağırlıklıdır ancak diğer tipolojilere oranla daha çok açılı denemeler görülmektedir. **Formun alana yerleşiminde** işlevsel kurguyla da paralel olarak yatayda yayılım tercih edilmiştir. **Formu oluşturma biçiminde** asal formun özellikle ikinci on yıllık dönemde artarak kullanıldığı, bunun yanı sıra yine çeşitlilik içeren denemeler olduğu görülmektedir. Konstrüktif olarak da saçak kullanımının –ikinci on yıllık dönemde artarak- yoğun olduğu göze çarpmaktadır. İlk on yıllık dönemde iskelet sistem vurgusu güçlü olsa da bu ikinci on yıllık dönemde terk edilmiştir.

Ulaşım yapılarında **formu organize etme biçiminde** ikinci on yıllık dönemde daha çok tekil/merkezi kurgular seçilmiş, kümeli/parçalı organizasyonlar daha az tercih edilmiştir. Lineer ve sarmal/avlulu kurguların da ikinci on yıllık dönemde arttığı görülmektedir.

Ulaşım yapılarında **zemin kurgularına** bakıldığında diğer yapı tipolojilerine göre oldukça yüksek oranla ötelemelerin varlığı göze çarpmaktadır. Ancak bunlar ilk on yıllık dönemde yoğunlaşmıştır. **Çatıda** eğik denemelerin diğer yapı tipolojilerine oranla daha yoğun olduğu göze çarpmaktadır. **Cephede** şeffaflığın yoğun olduğu, buna güneş kırıcı kullanımının eşlik ettiği görülmektedir. Ancak ikinci on yıllık dönemde, ilkinde oranla büyük şeffaf yüzeyler azalarak giydirmce cephe, güneş kırıcı, gridal yüzey gibi elemanların daha çok kullanılmaya başladığını söylemek mümkündür.

Spor Yapıları yarışma projeleri kapsamında 2000-2010 arası yarışma yoktur, 2011-2020 arasında 2 yarışma (14 proje) incelenmiştir (Tablo 4.7). İncelenen proje sayısı az olmakla birlikte **formun temel kategorisi** kapsamında kübik prizmatik tercihlerin yoğun olduğu, ve bunun diğer tipolojilere oranla çok daha büyük bir orana sahip olduğu görülmektedir. Bu, spor yapılarındaki programla da ilişkilidir. **Formun alana yerleşiminde** yatayda yayılımın tercih edildiği, **formu organize etme biçiminde** ağırlıklı tekil/merkezi kurgular geliştirildiği, **zemin kurgularında** ötelemenin, **çatıda** düz çatının, **cephede** ise şeffaf ve masif kullanımının yaygın olduğunu söylemek mümkündür.

Eğitim Yapıları projeleri kapsamında toplam 94 proje [2000-2010 arası 2 yarışma (9 proje) , 2011-2020 arasında 10 yarışma (85 proje)] incelenmiştir (Tablo 4.8).

Eğitim yapılarında **formun temel kategorisi** kapsamında kübik/prizmatik formlar ağırlıklı olmakla birlikte dairesel/eğrisel denemelerin çok olduğu söylenebilir. **Formun alana yerleşiminde** yatayda yayılım tercih edilmiştir.

Eğitim yapılarında **formu oluşturma biçiminde** ilk on yıllık dönemin yaygın eğilimi bitleştirme ve geçiştirme iken, ikinci on yıllık dönemde bağlama/ekleme daha çok kullanılmıştır.

Eğitim yapılarında **formu organize etme biçiminde** ilk on yıllık dönemde sadece lineer ya da parçalı organizasyonlar kullanılırken; ikinci on yıllık dönemde avlulu şemaların arttığı görülmektedir.

Zemin kurgularında öteleme ve zeminden koparmanın yaygın kullanılmıştır. **Çatıda** ise ilk on yıllık dönemde sadece düz çatılar kurgulanırken, ikinci on yıllık dönemde büyük oranda azalmış, eğik ve kırma çatılar büyük oranda kullanılmıştır. Tüm tipolojiler arasında eğik ve kırma çatıların en çok tercih edildiği tipoloji eğitim yapılarıdır. Cephede, masif yüzeylerden eksiltme/yırtma, gridal kurgular

Dini Yapılar yarışma projeleri kapsamında 2000-2010 arası yarışma yoktur, 2011-2020 arasında 4 yarışma (32 proje) incelenmiştir (Tablo 4.9). **Formun temel kategorisi** kapsamında büyük oranda kübik/prizmatik ve diğer tipolojilere oranla daha çok olan dairesel /eğrisel denemeler öne çıkmaktadır. **Formun alana yerleşiminde** yatayda yayılım baskındır. **Formu oluşturma biçiminde** diğer tipolojilere oranla geçiştirmenin çok daha fazla kullanıldığı görülmektedir. Dini yapılarda **formu organize etme biçiminde** tekil/merkezi, kümeli/parçalı ve sarmal/avlulu kurgular yaklaşık eşit oranda kullanılmıştır. Yapıların **zemin kurgularına** bakıldığında öteleme ve gömmenin yaygın tercihler olduğu, **çatıların** ağırlıklı düz kullanıldığı, **cephede** ise masifliğin çok baskın oranda tercih edildiği görülmektedir.

Formun temel geometrisine bütünde bakıldığında, kübik prizmatik tercihlerin en çok spor yapılarında, belediyelerde ve ticaret/yaşam merkezlerinde tercih edildiği görülmektedir. Dairesel/eğrisel geometriler en çok dini yapılarda, açılı geometriler ulaşım yapılarında, üçgen geometriler kültür/sanat merkezlerinde, inorganik geomteriler ise eğitim yapılarında yoğunlaşmaktadır.

Formun alana yerleşimi konusunda düşeyde yükselmenin en yoğun olduğu tipoloji belediyeler ve yönetim yapılarıdır. **Formu oluşturma biçimine bütünde bakıldığında** asal form ve onunla ilişkilenen ekleme-eksiltmelerin en yoğun yönetim yapılarında ve belediyelerde kullanıldığı görülmektedir. Geçişirme en çok dini yapılarda, bağlama-eklemlene ise en çok eğitim yapılarında tercih edilmiştir. Dağıtılmış formlar az tercih edilen bir kategori olmakla birlikte en çok ticaret/yaşam merkezlerinde kullanılmıştır.

Konstrüktif denemelerde kabuk, en çok dini yapılarda, kültür/sanat ve spor yapılarında denenmiştir. Saçağın ise en yoğun kullanımı ulaşım yapılarında gözlenmektedir. İskelet sistem vurgusu en çok ticaret/yaşam merkezlerinde yoğundur. Plak ise kültür sanat yapılarında daha çok tercih edilmiştir.

Formu organize etme biçimine bütünde bakıldığında, tekil/merkezi formların en çok spor ve kültür/sanat yapılarında kullanıldığı, kümeli/parçalı formların en çok ticaret/yaşam merkezlerinde, lineer formların ulaşım yapılarında, belediye ve yönetim yapılarında, sarmal/avlulu formların ise dini yapılarda ve ticaret/yaşam merkezlerinde yoğun olarak kullanıldığı görülmektedir. Çok az tercih edilen gridal ve ırsal formların ise eğitim merkezlerinde diğer tipolojilere oranla daha çok denendiği görülmektedir.

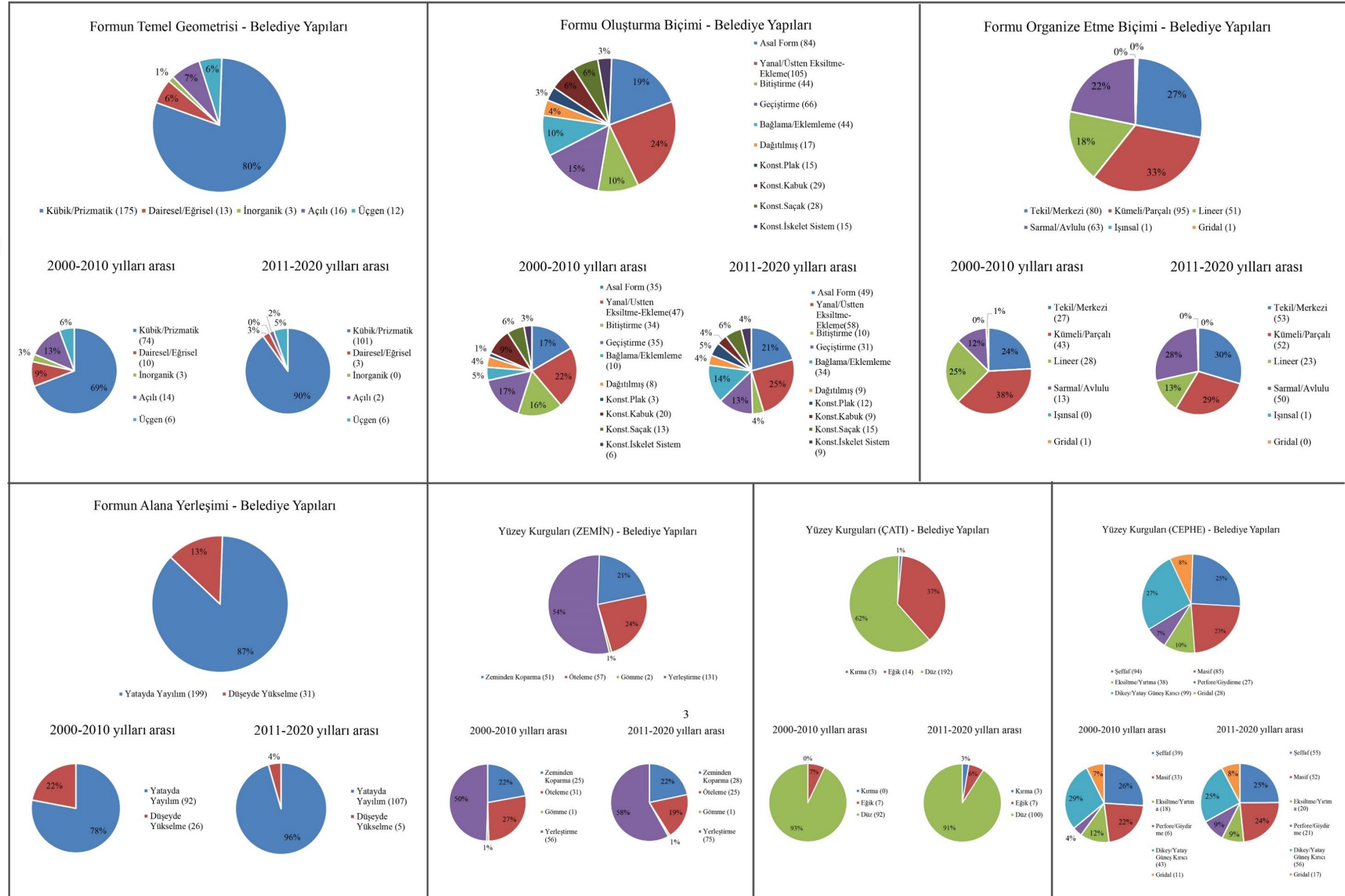
Zemin kurgularına bakıldığında gömme eğiliminin en çok kültür-sanat yapılarında olduğu, zemindeki topografik ötelemelerin ya da amfileşmenin kültür/sanat yapılarında ve spor yapılarında yoğun olduğu görülmektedir. Zemin boşaltmaları ise en çok belediye yapılarında, en az spor yapılarında tercih edilmiştir.

Çatı kurgularında, düz çatı tercihin en çok olduğu grup yönetim yapıları iken, en az eğitim yapılarında kullanılmıştır. Kırmı çatılar belediye ve yönetim yapılarında neredeyse hiç tercih edilmezken, eğitim yapılarında ve dini yapılarda sıklıkla kullanılmıştır. Eğik çatılar ise yine en çok eğitim yapılarında gözlenmektedir.

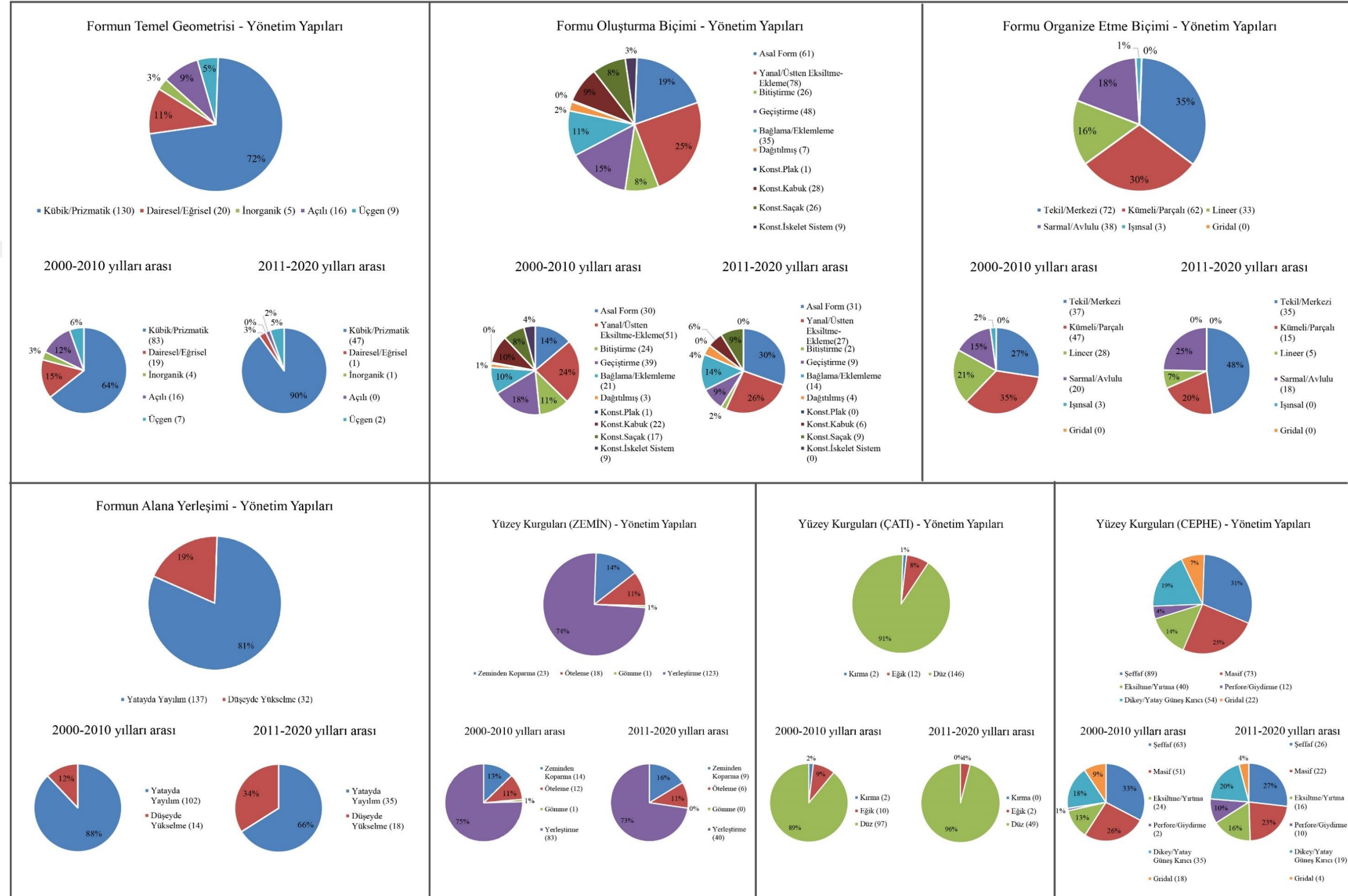
Cephe kurgularına bakıldığında, şeffaflığın en yoğun ulaşım yapılarında, masifliğin ise en çok dini yapılarda ve kültür sanat yapılarında tercih edildiği görülmektedir. Güneş kırıcılar en yoğun belediye yapılarında, eksiltme/yırtma kültür/sanat yapıları, yönetim yapıları, eğitim yapıları, ticaret/yaşam merkezlerinde, perfore giydirme en çok dini yapılarda, gridal cepheler ise spor yapılarında kullanılmıştır.

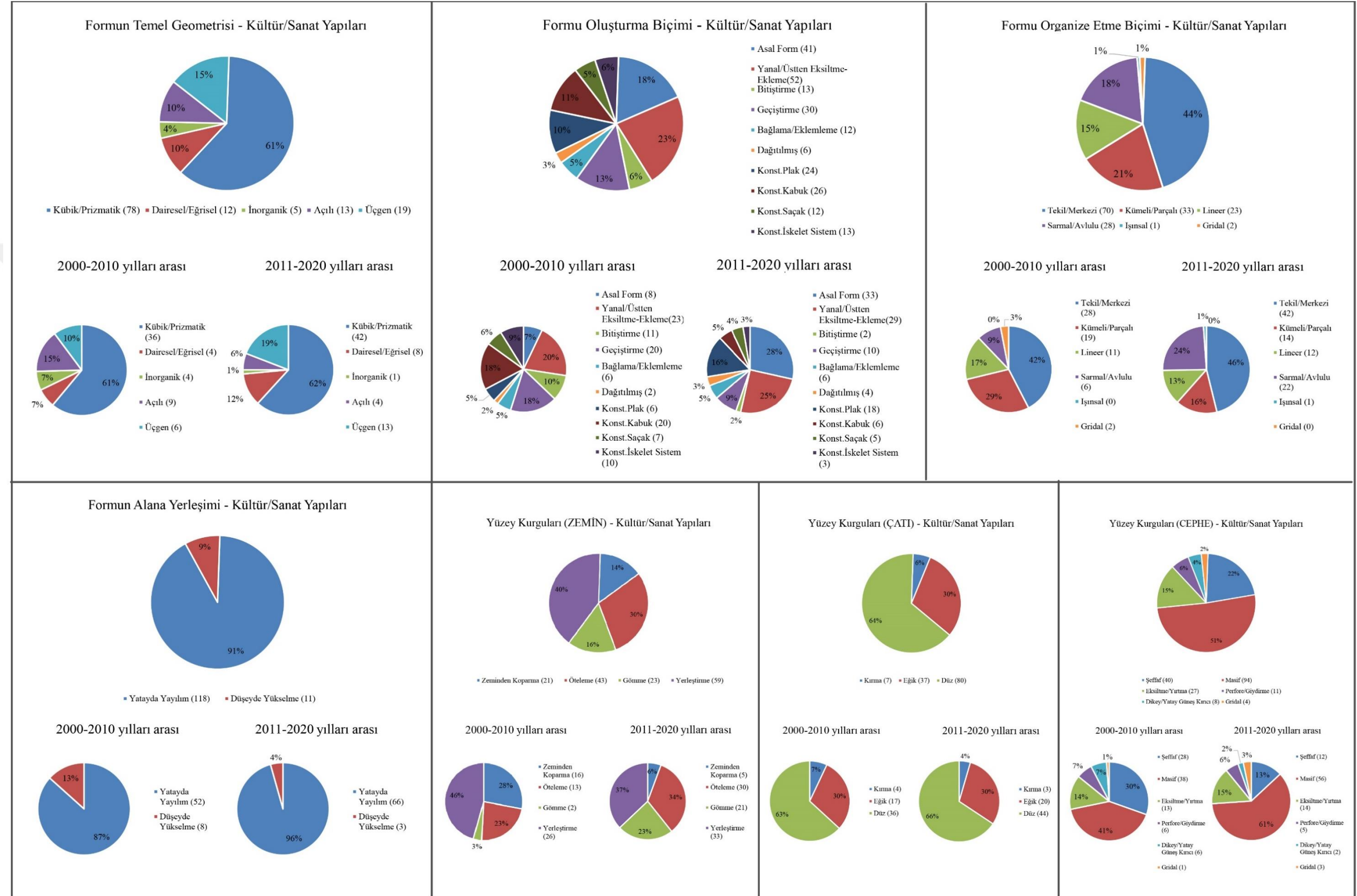
Tablo 4.2 Belediye binalarına ilişkin analizler

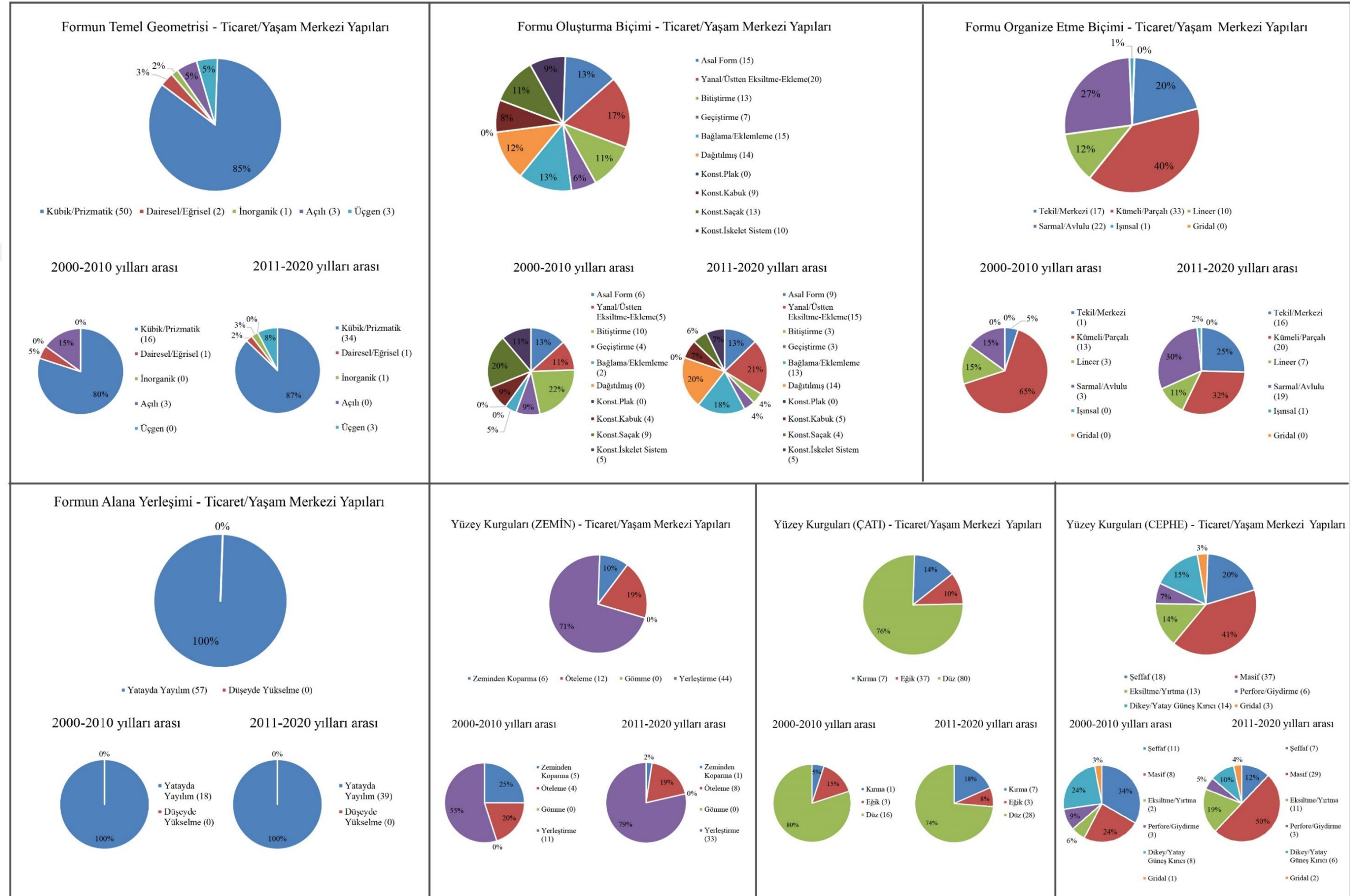
Tablo 4.3 Yönetim yapılarına ilişkin analizler

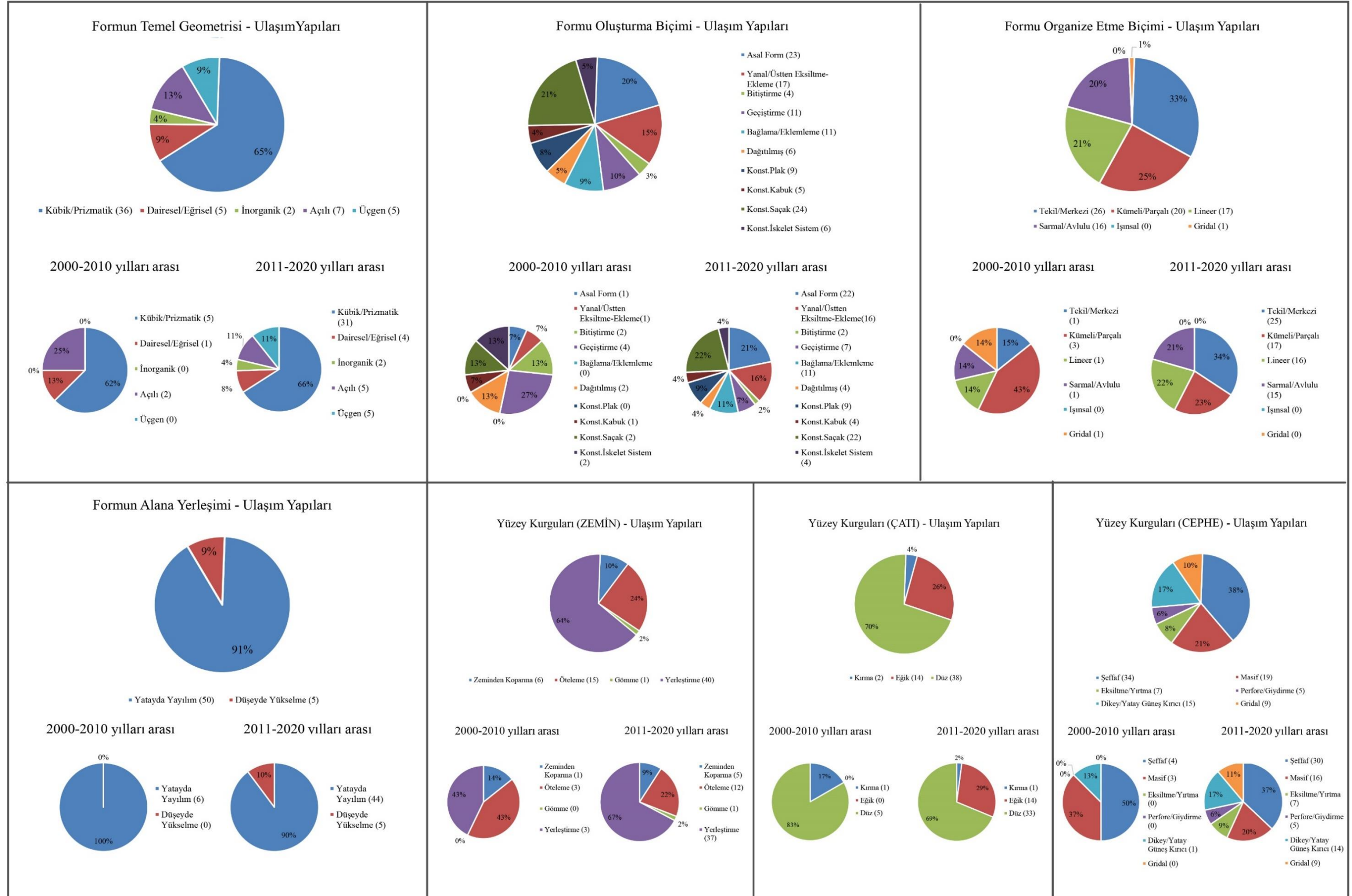
Tablo 4.4 Kültür-sanat yapılarına ilişkin analizler

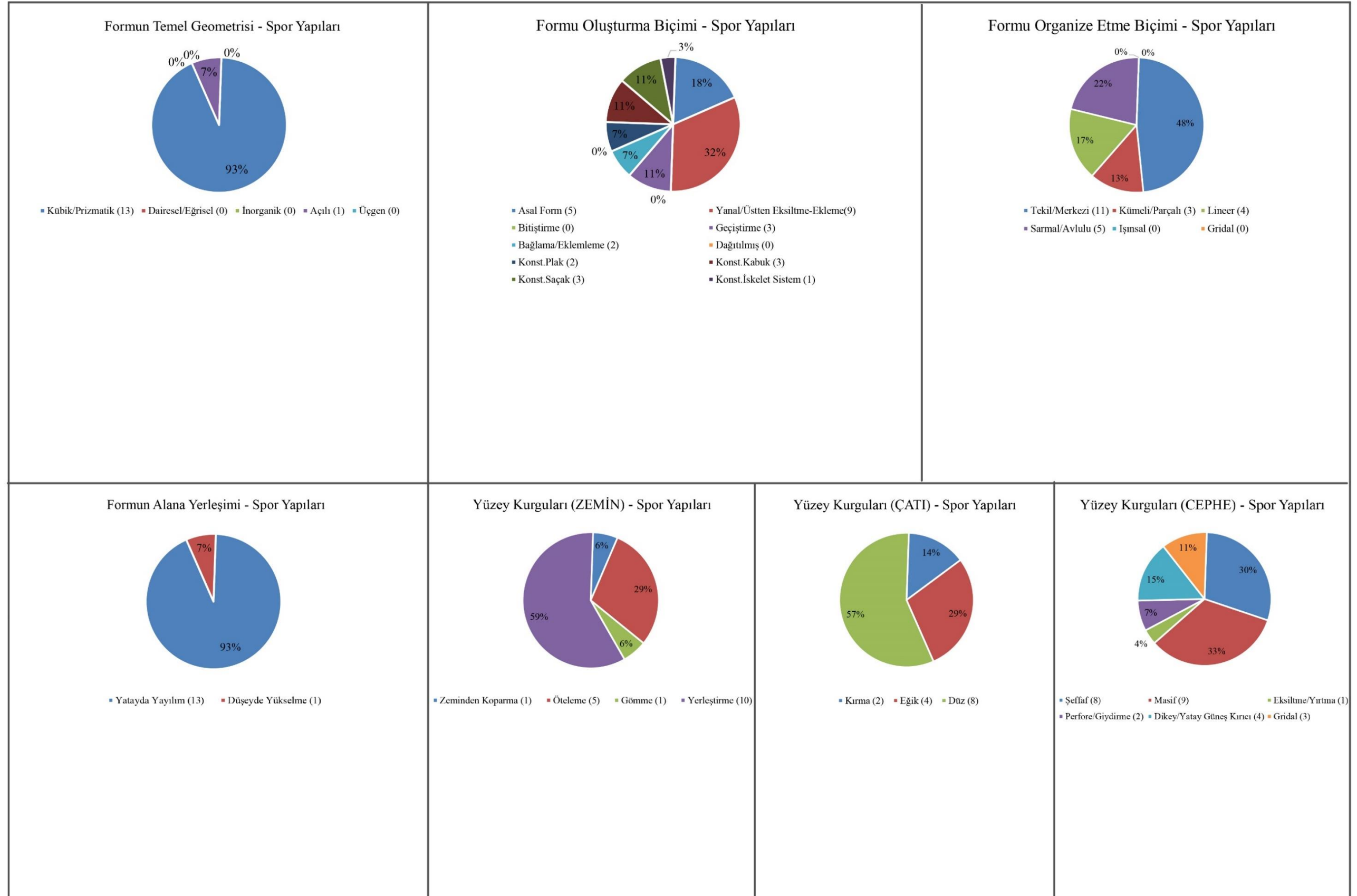
Tablo 4.5 Ticaret/yaşam merkezi yapılarına ilişkin analizler

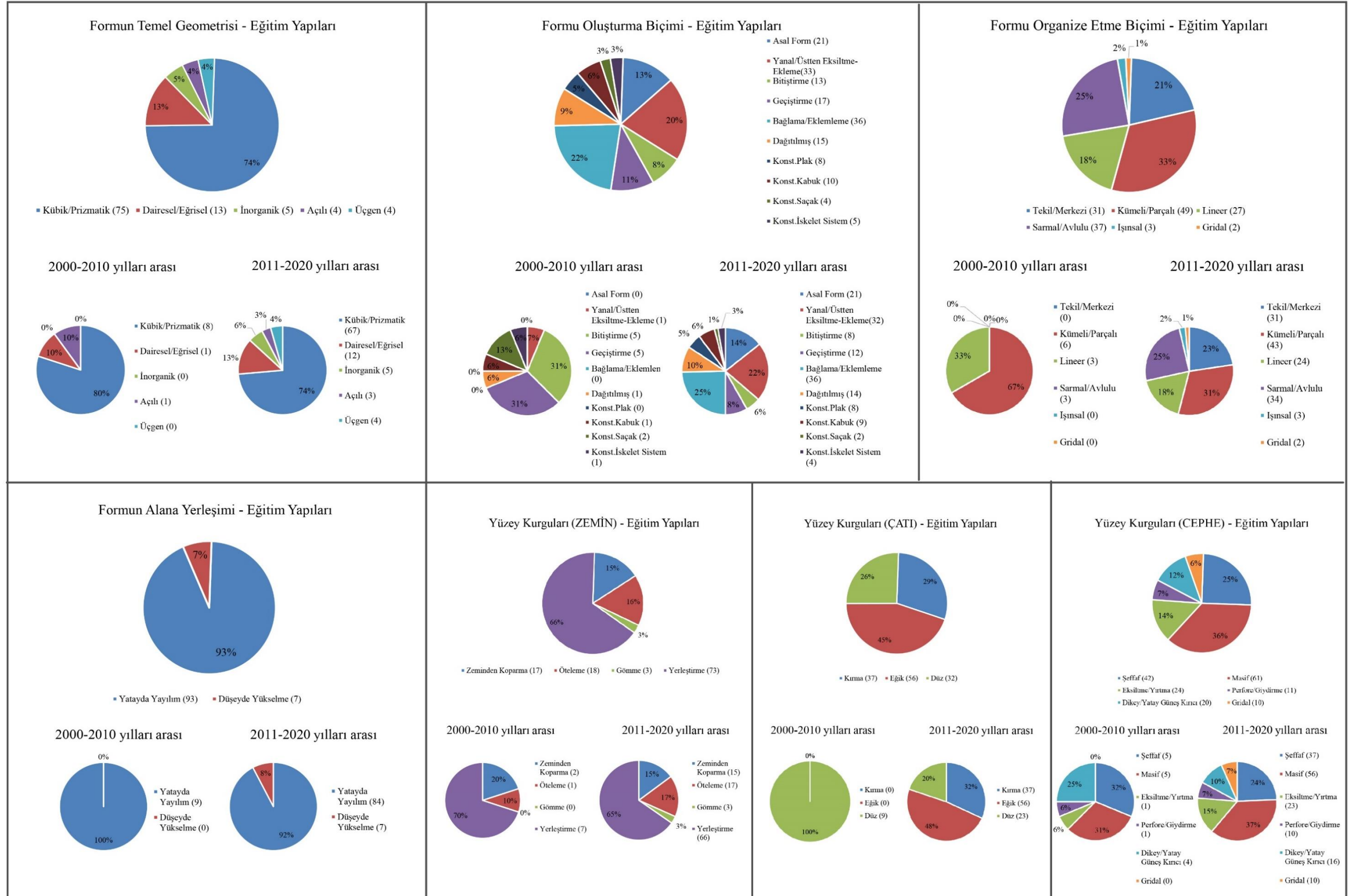
Tablo 4.6 Ulaşım yapılarına ilişkin analizler

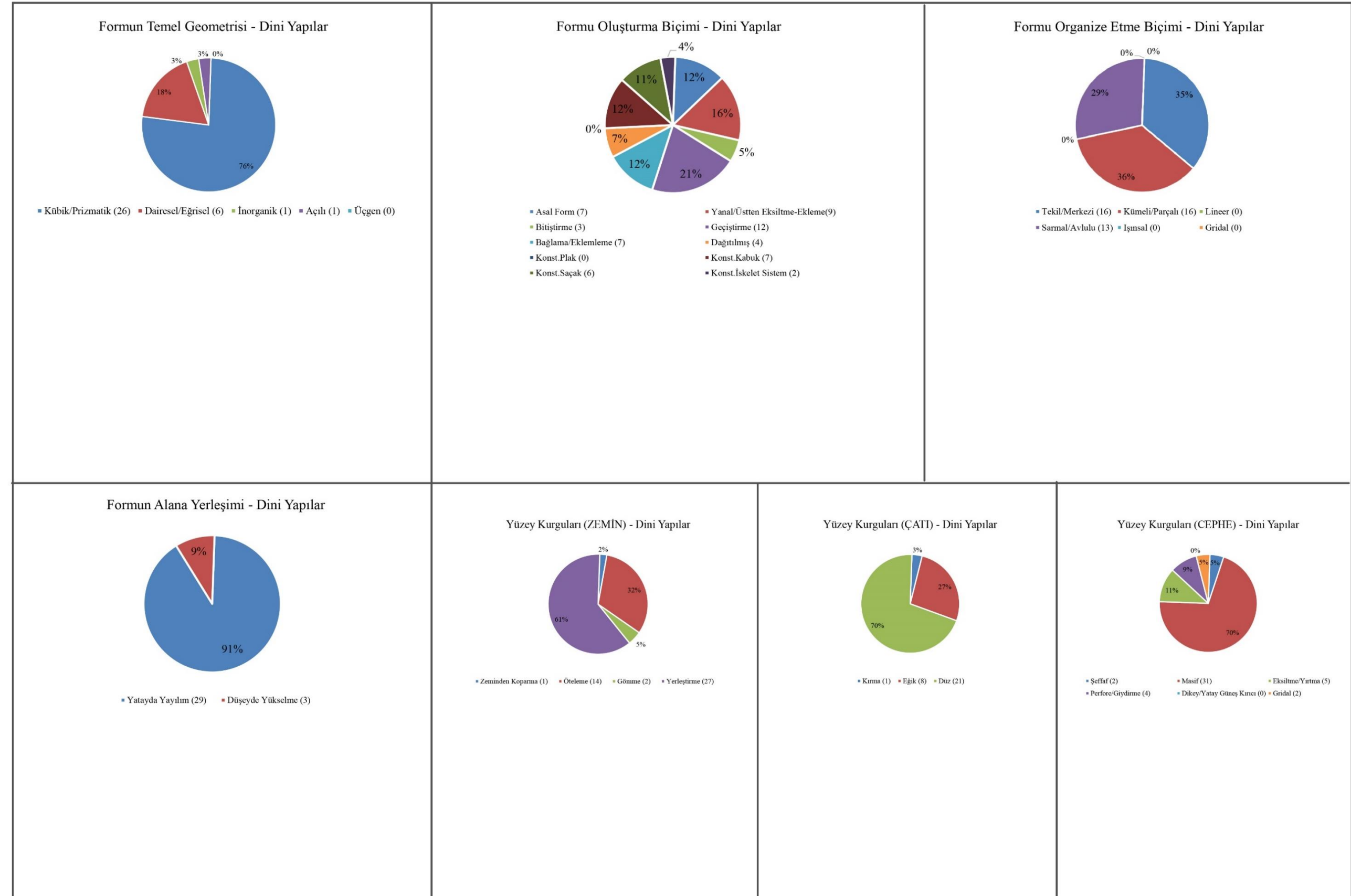
Tablo 4.7 Spor yapılarına ilişkin analizler

Tablo 4.8 Eğitim yapılarına ilişkin analizler

Tablo 4.9 Dini yapılara ilişkin analizler

BÖLÜM BEŞ

SONUÇLAR

İnsanlığın var oluşundan bu yana barınma ihtiyacından doğan bir disiplin olan mimarlık daha iyisini bulmak adına yarışma kavramıyla kendini geliştirici, yenileyici ve çeşitlendirici bir zemin yaratmıştır. Mimarlık yarışmalarının dünya üzerinde milattan öncesine dayanan geçmişinin yanında Türkiye’de çok daha yeni tarihlere dayandığı görülmektedir.

Türk mimarlık tarihindeki değişim ve dönüşümleri, yarışmalar zaman çizelgesinde ve mimarların ortaya koyduğu eserlerde çarpıcı olarak izlemek mümkündür. Söz konusu dönüşümlerin 2000’li yıllara gelene kadar temelde yerel-evrensel ya da bir başka deyişle modern-geleneksel kavram çiftleri üzerinden birbirini takip eden dönemlerde salındığını söylemek mümkündür. Bu tez çalışmasında, 2000’li yıllara gelene kadarki süreçte yarışmalardaki yaygın eğilimler literatür taraması sonucunda okunduktan sonra, 2000 yılı sonrasındaki yaklaşımların detaylı bir formsal analizi yapılmıştır. Bu eğilimlerin, Türk Mimarlık ortamına da yansımaları izlenebilmektedir.

Erken Cumhuriyet dönemi yarışmaları Cumhuriyet ideolojisinin modernist ve yalın çizgisini, anıtsal ve sembolik arayışlarını yansıtırken; 1950’li yıllar enternasyonal stilin etkilerini taşımaktadır. Dolayısıyla uzunca bir süre ülke mimarlığındaki baskın akımlar yarışma projeleri üzerinden gözlemlenebilmektedir. 1960 sonrasında bu anlamda bir çözülmenin varlığından ve artan mimar sayısı ile de birlikte çoğulcu bir ortama doğru geçişten söz edilebilir.

60 sonrası ulusal ve uluslararası ölçekte güçlenen hümanist anlayış doğrultusunda, bağlamla ve çevreyle ilişkinin daha çok önemsendiği, insan ölçeğine uyumlu bir mimari çabanın öne çıktığı görülmektedir. Bu doğrultuda 50’li yılların iri prizmatik kutuları geometrik kurallara uyarak küçük parçalara ayrılmaya başlamış ve çok parçalı bir plan ve kütle tipolojisine doğru geçilmiştir. 1960’lı yılların uygun ölçülerde parçalanarak hafifletilmiş, araziye yayılmış, az katlı kütlelerin 2000’li yılların ikinci diliminde de yeniden önem kazanmaya başladığı görülmektedir.

Sonrasında 2000’li yıllara kadar çoğulcu bir ortamdan bahsedilse de aslında benzer plan tipolojilerinin ve kütle kurgularının tekrarlandığı, tipleşmenin arttığı görülür. Ancak bu dönemde bir yarışma kültürünün oluşmaya başladığı, buna dair mevzuatın geliştiği ve sadece yarışma üzerine uzman ofis sayısının artması önemlidir. Mimarlığın siyasal ideolojilerle olan bağı kopmuş, özel sektör de devreye girerek yarışma açmaya başlamıştır.

2000 sonrasında ise farklı yaklaşımlar ve yeni keşiflere doğru atılmış adımlardan bahsetmek mümkün olsa da, bir süre sonra yarışma ortamının kendi tekrarlarını ve benzerlikleri ürettiğini söylemek de mümkündür. Bu anlamda bu tez çalışması 2000-2020 aralığındaki yirmi yıllık dönemde tekrarlayan formsal eğilimleri tespit etmeye çalışmıştır. Belirli kategoriler üzerinden geliştirilmiş analizler sonucunda varılan genel yargıları aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür:

- 2000 öncesi dönemle kıyaslandığında dikkati çeken en önemli şey, üç boyutlu arayışların ve buna ilişkin görselleştirmelerin yetkinliğindeki artıştır. Üç boyutlu görselleştirme programlarının gelişimi, hızlı üretim, farklı ve çeşitlilik içeren formsal yaklaşımların denenmesini sağlamış ve bu yarışmalara katılımcı sayısını önemli bir şekilde arttırmıştır. Ancak bu durum sadece daha iyi görselleri değil, üç boyutlu düşünme ve hacimsel ilişki arama konularında daha yetkin formsal kurguları beraberinde getirmiştir. Plan kurgusunun birebir düşeye taşındığı ve 3 boyutlu arayışların maketle sınırlı kaldığı önceki dönem yarışmalarına oranla, amfileşme, zemin ötelemeleri, üzerinde yürünen çatılar, gömme gibi hareket arayışlarının arttığı görülmektedir. Bilgisayar destekli hesaplama, iklimlendirme simülasyonları ve enerji korunumu hesaplarının kolaylaşması da cephelerin çeşitlenmesine katkı vermiştir.
- **Formun temel geometrisinde** asal geometrik formlar yarışmalarda her zaman popüler olmuştur. Ancak 1980-2000 arası dönemde, 2000’lerin ilk yıllarına da etkilerini bırakacak şekilde, farklı asal geometrilerin yan yana bitiştirerek ya da geçirtilerilerek kullanılmasına yöneliktir. Daire, üçgen, elips gibi formlarla prizmatik formların birlikte olduğu grafik kompozisyonlar üretilmiştir. Ancak bunun ikinci on yıllık dönemde giderek rafineleşmiş; farklı geometrilerin

birleşimlerinden tek bir asal geometrinin çeşitlemeleri, ekleme çıkarma eksiltme yoluyla aranmıştır. Ancak yine de kübik-prizmatik kurguların giderek daha çok tercih edildiğini söylemek mümkündür. Bu da 2000 yılı sonrası için ülke mimarlığına atfedilen Yeni Modernizm kavramıyla örtüşmektedir.

- İlk on yıllık dönemin formlaral kompozisyonlarının daha iki boyutlu olduğu, ikinci on yıllık dönemde bunun grafik bir etki arayışının ötesinde 3 boyutlu mekan kurmak üzere formlaral kompozisyonun bir araç olarak kullanıldığını görölmektedir.
- 2000 öncesi daha yüksek katlı yapılaşma ve düşey kurgular varken; **formun alana yerleşimi** konusunda 2000’li yıllarda yatayda yayılan formlaral kurguların hakim olması ilgi çekicidir. Gerek ülke gerekse dünya mimarlığında 2000’li yıllar teknolojinin özellikle yüksek yapı yapma olanakları doğrultusunda son derece geliştiğı bir döneme işaret etmektedir. Öte yandan özellikle ülkenin metropol kentlerinde gökdelenlerin çok sayıda arttığı bir dönemdir. Özellikle ilk on yıllık dönemde bunun etkileri görölse de baskın tercihin yatayda yayılım olması, mimarlık camiasının insan ölçeğine ve doğayla kurulan ilişkiye verdiği önemi, çevresel ve sürdürülebilir açıdan bunu vurguladığını göstermektedir. Hatta 2000’lerin ikinci on yıllık döneminde siyasi bir ideoloji olarak da vurgulanan “yatay mimari”nin bu anlamdaki farkındalığın bir sonucu olarak okumak da mümkündür.
- Formu oluştururken farklı **konstrüktif hareketler**den faydalanma alışkanlığının 2000 öncesinden farklılaşan bir durum olduğunu söylemek mümkündür. Örneğin ilk on yıllık dönemde kabuk etkisi adeta keşfedilmiş; belirli yıl aralıklarında ardıl olarak tekrarlanmış, sonrasında birden bire kullanılmayan bir öge haline dönüşmüştür. Kütle ifadesinde baskın “kabuk” kullanımı, özellikle 2008-2010 aralığında yaygın bir eğilim olmuş; kalın döşemeler şeklinde vurgulanan, dönen, kıvrılan, bazı durumlarda zeminle, toporafyayla bütünleşen, bazı durumlarda cephe ifadesini oluşturan çeşitlemeleri üretilmiştir. Saçak kullanımının ise ikinci on yıllık dönemin modası olduğu söylenebilir. Benzer şekilde iskelet sisteminin konstrüktif ifadesi dekonstrüktivizm akımının da etkileriyle ilk on yıllık dönemde daha fazla iken, ikinci on yıllık dönemde çok az kullanılmıştır.

- **Formu organize etme biçimi** açısından bakıldığında ilk on yıllık dönemde lineer kurguların daha baskın olduğu görülmektedir. Bu kütlenin önünde ve arkasında alanlar oluşturan bir kurgu getirmektedir. İkinci on yıllık dönem ise kamusal kavramı üzerinde artan sorgularla paralel olarak avlulaşmanın ve onun getirdiği mekânsal zenginliğin baskın olduğu görülmektedir. Zemin hareketleri, zeminde kütleli boşaltmalar, geniş amfiler, gömülü avlular, yeşil dokunun bu avlularla geçirilmesi de bunu destekler yönde kullanılmış ve dönemin baskın eğilimi kamusal odak ya da odaklar yaratma düşüncesi olmuştur. Tekil / merkezi organizasyonlar içeren yapıların da ağırlıkla bir iç boşluk etrafında organize edildiği düşünülür ve ikisinin toplamına bakılırsa, ‘ortak yaşam fikri’ ve ortak alanların tasarımındaki baskın eğilim daha çarpıcı görülebilir. Bu durum neredeyse tüm yapı tipolojilerinde baskındır ancak eski dönemin resmi idari yapılarının yüzünü dönüştüren bir eğilim olarak daha şeffaf, daha kamusal belediye ve yönetim yapıları bu döneme damgasını vurmuştur denebilir.
- Lineer formlar ödül grubunda varlığını her zaman devam ettirmekle birlikte 2004’ten günümüze parçalı organizasyonların, özellikle saçak ile entegre kullanımının arttığı görülmektedir. Monolitik avlulu yapıların yerine kamusalı artırıcı parçalı avlulu ve kimi zaman bu parçalanmanın getirdiği birden fazla avludan oluşan projeler son dönemde artmış, buna paralel olarak bağlama ve eklemlleme ile formun oluşturulma biçimi de daha sık rastlanır olmuştur.
- Buna ek olarak tekil/merkezi organizasyonlar ile kümeli/parçalı organizasyonlar arasında dönemsel olarak gidip gelen bir eğilim olduğunu söylemek mümkündür. Belirli dönemlerde tekil/merkezi formlar daha çok tercih edilmiş ve ödüllendirilmiş; bunun ardından kümeli/parçalı formlara artan bir eğilim gelmiştir. Kümeli/parçalı organizasyonların yoğun olduğu 2006-2010 aralığında tekil/merkezi formlar daha az iken; 2011-2015 yılında tekil/merkezi formlar artmış, 2016’da yerini tekrar kümeli/parçalı formlara bırakmıştır.
- 1980-2000 arası dönemde daha sıklıkla tercih edilen ışınsal ve dağınık yerleşimler, gridal ızgaralara oturtulmuş planlar ise neredeyse 2000’lerde terk edilmiş gibidir.
- İklimsel veriler doğrultusunda şekillenmesi beklenen **çatı yüzeylerinin**, farklı dönemlerdeki genel eğilimleri izlediği ve imgeye yönelik olduğu söylenebilir.

Düz çatı tercihi önemli ölçüde öndedir. Öte yandan kırma çatının yetkin ve soyut geometrik yorumlamalarını içeren örnekler de bulunmakta ve daha çok ikinci on yıllık dönemde yer almaktadır. Bunlar genellikle kırma çatının kabuk etkisiyle daha soyut geometrilerle elde edildiği arayışlar barındırmaktadır. Eğik ve kırma çatı arayışlarına kendi içinde bakıldığında 2008-2011 aralığında, 2015-2016 aralığında ardıl tekrarlar göze çarpmaktadır.

- **Cephe yüzeylerinde** en çok tercih edilenin baskın bir masif karakter arayışı olması ve bunun ardından şeffaflık kurgusunun gelmesi, temelde mimarların cephede denge arayışlarına bağlıdır. Ancak bunun 2000'li yılların başında daha çok iki boyutlu dolu-boş etkisi ile çözümlenirken; 2020'lere doğru gidildiğinde kütle kurgularıyla ilişkilenen ve hacimleşen doluluklar-boşluklar ile kurulduğu görülmektedir. İkinci on yıllık dönemde şeffaflığın yoğun olduğu cephe dillerine daha az rastlanmaktadır. Bu, dönem mimarlık pratiğinde sıklıkla uygulanan şeffaf cephelerin, temizleme, bakım ve klimatizasyon sorunları doğurması doğrultusunda gelişen bir eleştiri olarak yorumlanabilir. Belirli dönem aralıklarında (2006, 2009-2011, 2015-2016) sıklıkla tercih edilen yatay-dikey güneş kırıcılar ya da gridal kafesvari cephe elemanları buna bir çözüm bulma çabası olmuştur. Aynı işleve sahip binaların farklı iklim ve bölgelerde tasarlınsalar da benzer cepheler içermeleri, cephenin iklimsel verilerden çok formsal tercihlerin bir sonucu olarak ortaya çıktığını göstermektedir. Güneş kırıcı kullanılan cephelerin yataylık ya da düşeylik tercihlerinin, güneş hareketlerinden bağımsız bir şekilde formsal kaygıların tamamlayıcısı, ya da zaman zaman kolayca kaçacak şekilde şeffaflığı dengeleyici elemanlar olarak şekillendiği görülmektedir. Yatay-dikey güneş kırıcı cepheler, 2002'den bu yana en çok tercih edilen cephe karakterleri olmuştur. Perfore ya da giydirme cepheler ise daha çok metal CNC kesim teknolojisinin gelişerek Türk mimarlık ortamında yaygınlaştığı 2010-2015 aralığında sıklıkla kullanılmıştır. Ancak bunların ağırlıkla metal malzemeden üretilmesi ve ısınma-soğuma problemlerine neden olması, kısa süre içinde bu yöndeki eğilimi azaltmıştır.
- Formun temel geometrisinde kübik prizmatik tercihlerin en çok spor yapılarında, belediyelerde ve ticaret/yaşam merkezlerinde tercih edildiği görülmektedir. Farklı geometriler genelde hep belirli oranda deneniş olsa da, ödül gruplarında ilk üç

ödülünden çok mansiyonlar ve satın almalarda kendilerine yer bulmaktadırlar. Formun alana yerleşimi konusunda düşeyde yükselmenin en yoğun olduğu tipoloji belediyeler ve yönetim yapılarıdır. Formu oluşturma biçimine bütünde bakıldığında asal form ve onunla ilişkilenen ekleme-eksiltmelerin en yoğun yönetim yapılarında ve belediyelerde kullanıldığı görülmektedir. Geçistirme en çok dini yapılarda, bağlama-ekleme ise en çok eğitim yapılarında tercih edilmiştir. Dağıtılmış formlar az tercih edilen bir kategori olmakla birlikte en çok ticaret/yaşam merkezlerinde kullanılmıştır. Konstrüktif denemelerde kabuk, en çok dini yapılarda, kültür/sanat ve spor yapılarında denenmiştir. Saçağın ise en yoğun kullanımı ulaşım yapılarında gözlenmektedir. İskelet sistem vurgusu en çok ticaret/yaşam merkezlerinde yoğundur. Plak ise kültür sanat yapılarında daha çok tercih edilmiştir. Formu organize etme biçimine bütünde bakıldığında, tekil/merkezi formların en çok spor ve kültür/sanat yapılarında kullanıldığı, kümeli/parçalı formların en çok ticaret/yaşam merkezlerinde, lineer formların ulaşım yapılarında, belediye ve yönetim yapılarında, sarmal/avlulu formların ise dini yapılarda ve ticaret/yaşam merkezlerinde yoğun olarak kullanıldığı görülmektedir. Çok az tercih edilen gridal ve ışınsal formların ise eğitim merkezlerinde diğer tipolojilere oranla daha çok denendiği görülmektedir. Zemin kurgularına bakıldığında gömme eğiliminin en çok kültür-sanat yapılarında olduğu, zemindeki topografik ötelemelerin ya da amfileşmenin kültür/sanat yapılarında ve spor yapılarında yoğun olduğu görülmektedir. Zemin boşaltmaları ise en çok belediye yapılarında, en az spor yapılarında tercih edilmiştir. Dolayısıyla özellikle gömme ve ötelemelerle düşeyde kamusallığın katmanlaşmasını arttırarak, kullanıcılara farklı deneyimler sunma üzerine giderek artan bir sorgulama göze çarpmaktadır. Bunu belediye yapılarında da özellikle son 10 yıllık dönemde daha yoğun görülmesi, daha kamusal, kentliyle iç içe bir belediye anlayışıyla ilişkilenmektedir. Çatı kurgularında, düz çatı tercihin en çok olduğu grup yönetim yapıları iken, en az eğitim yapılarında kullanılmıştır. Kırmalı çatılar belediye ve yönetim yapılarında neredeyse hiç tercih edilmezken, eğitim yapılarında ve dini yapılarda sıklıkla kullanılmıştır. Eğik çatılar ise yine en çok eğitim yapılarında gözlenmektedir. Cephe kurgularına bakıldığında, şeffaflığın en yoğun ulaşım yapılarında,

masifliğin ise en çok dini yapılarda ve kültür sanat yapılarında tercih edildiği görülmektedir. Güneş kırıcılar en yoğun belediye yapılarında, eksiltme/yırtma kültür/sanat yapıları, yönetim yapıları, eğitim yapıları, ticaret/yaşam merkezlerinde, perfore giydirme en çok dini yapılarda, gridal cepheler ise spor yapılarında kullanılmıştır.

Tüm bu analizler 2000-2020 yılları arasındaki dönemin mimari proje yarışmalarındaki eğilimleri, –onar yıllık iki dönem halinde karşılaştırmalarıyla birlikte- kapsamlı bir döküm dahilinde ortaya koymakta; formsal birleşimler, kütle kurguları, şema organizasyonları, zemin, cephe, çatı yüzeylerindeki tercihler bağlamında ele almaktadır. Bu doğrultuda gerek yapılan çıkarımların, gerekse ödül grubu dökümünün bundan sonra yapılacak farklı çalışmalar için önemli bir veri tabanı sunan bir altlık olduğu düşünülmektedir. Bundan sonra yapılacak çalışmalarda, plan şemaları üzerinden bakış açılarının detaylandırılması ve mekân kurgularının gelişiminin incelenmesi; belirli tipolojiler üzerinden eğilimlerin nasıl dönüştüğünün izlenmesi ya da bu çalışmanın kapsamı dışında kalan geniş içerikli bazı özel tipolojilere ait yarışmaların incelenmesi, yarışmalarla ilişkili literatüre katkı verebilecek başlıklardır.

Bu analizlerin de ortaya koyduğu üzere, mimari proje yarışmaları, Türk ve dünya mimarlık ortamındaki gelişmelerden etkilendikleri kadar, belirli bir süre içinde kendi camiasını oluşturmakta; bu camia içinde belirli periyotlarla kendi modasını ve bunun varyasyonları üreten döngüsel bir yapı kurmaktadır. Hatta bu pratik içinde yer alan yarışmacı tiplerinden bahsedilebilir: sadece eğilimleri takip ederek en çok tercih edilen modeli sunanlar, kendi özgün tavrından taviz vermeyenler ve ayrıkçı/radikal duruşlar deneyenler. Dolayısıyla her ne kadar yarışmalarda tekrar eden eğilimleri tespit etmek ve bunun üzerinden bir özgünlük eleştirisi geliştirmek mümkünse de, “tasarım yapma” eyleminin bir katalogdan seçki yapmak olmadığını unutmamak gerekir. Mimari Proje Yarışmaları, kendi içinde belirli kavramları tetikleyen, her zaman için “tamamen yeni” olmasa da farklı olana dikkat çeken bir mekanizmadır.

KAYNAKLAR

- Akyol Altun, T.D. (2003). *Dünya fuarlarının / Expoların mimari değerlendirmesi: Türk Pavilyonları*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir
- Arkitera yarışmalar veri tabanı*. (b.t). 15 Eylül 2020, [http:// arkitera.com](http://arkitera.com)
- Avcı, R. (2013). Yarışmalar ne için var? *Dosya Dergisi*, (31), 36-38.
- Aygün, M. (2004). Tarihsel dönemde proje yarışmaları. *Mimarlık*, 320, 33.
- Balamir, A. (2003). Mimarlık ve kimlik temrinleri II. *Mimarlık*, 314, 18-23.
- Batur, A. (1983). 1925-50 döneminde Türkiye Mimarlığı. *75 Yılda Değişen Kent ve Mimarlık içinde*, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul, 209-234.
- Bozdoğan, S. (2002). *Modernizm ve ulusun inşası*. İstanbul: İmge Yayınları.
- Cezar, M. (1991). *XIX. yy Beyoğlu'su*, İstanbul: Ak Yayınları.
- Ching, F.D.K. (2004). *Mimarlık biçim, mekan ve düzen*. İstanbul: YEM Yayınları.
- Cilento, K. (2010). *Why open architecture competitions are good for architects, a counter argument*. 15 Haziran 2020, <http://www.archdaily.com/60705/why-open-architecture-competitions-are-good-for-architects-a-counter-argument/>
- Çağlar, N. (2013). Mimarlık yarışmaları iyi şeyler (mi)dir? *Mimarlık*, 2013 (1), 4-8.
- Erten, G. (2013). Özel sektörün büyük ölçekli mimarlık talepleri, Özel ve kamusal yarar arasında mimarlık. *Yarışmalar ve Mimarlık Sempozyumu*, 108-115.

- Haan, H. ve Haagsma, I. (1988). *Architects in competition: International architectural competitions of the last 200 years*. New York: Thames and Hudson
- Hacıalibeyoğlu, F. , Dokgöz D. ve Ersan O., (2013). Yarışma hikayeleri denemeler, deneyimler. *Yarışmalar ve Mimarlık Sempozyumu*, 68-77.
- Haçerlioğlu O. (1970). *Düşünce tarihi*. İstanbul: Remzi Yayınları.
- Hasol. D. (1998). *Ansiklopedik mimarlık sözlüğü*. İstanbul: YEM Yayınları.
- Itten, J. (1987). *Design and form*. Germany: Thames and Hudson.
- Karaaslan, M. (1998). Mimarlık ve eğitim politikaları. *75. yılda Türkiye’de Planlama/Kentleşme/Koruma Politikaları ve Mimarlık*, 118-122.
- Kaya H.İ ve Serim S. (2016). Kentsel mekâna ilişkin bilginin üretiminde aracı/ortam olarak yarışmalar. *Yarışmalar ve Mimarlık Sempozyumu*, 64-71.
- Kolcu, E. (2005). *Türkiye’de 1930-1950 Dönemi’ndeki mimari yarışmalar ve ideoloji*. Yüksek Lisans Tezi, Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
- Kreiner, K. (2010). *Paradoxes of architectural competitions: The competition between efficiency, justice and creativity*. 15 Haziran 2020, http://www.arcom.ac.uk/-docs/proceedings/ar2010-04410450_Kreiner.pdf
- Kuyulu, İ. (1998). İzmir’de Cumhuriyet dönemi mimarisi. *75. Yılında Cumhuriyet ve Sosyal Bilimler Sempozyumu*, 92-100, 15 Mart 2019, <http://dergipark.gov.tr/std/issue/16513/172416>
- Lipstadt, H. (1989). *The experimental tradition: Essays on competitions in architecture*. New York: Princeton Architectural Press.

Macaroğlu, S. (1933). Bugünkü Türk mimarı ve Vazifeleri. *Mimar*, (4), 98.

Meltem, İ.A. (2010). *1930-2010 Yılları arasında bir proje elde etme yöntemi olarak Türkiye'deki mimari tasarım yarışmalarının irdelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.

Norberg-Schulz, C. (1963). *Intentions in architecture*. London: MIT Press.

Onat, E. ve Arda, O. (1955). Anıtkabir. *Arkitekt*, 1955 (280), 51-61, 92-93.

Onat, E. (1995). *Mimarlık, form ve geometri*. İstanbul: Yem Yayınları.

Ötkünç, A. (2013). Mimar Maruf Önal'ın yarışma hikayeleri. *Yarışmalar ve Mimarlık Sempozyumu*, 46-57.

Özbay, H. (1993). Yarışmalar sahip olduğumuz tek sağlıklı kurumdur. *Mimarlık*, 251, 25

Perçin, A. (2018). *Yarışma ile elde edilen belediye hizmet binaları: Kullanıcı ile iletişim ve kamu imajı*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Pfanzelt, A. (2013). Teorik bir tartışma ortamı: Yarışmalar. *Dosya Dergisi*, 31, 34-35.

Sayar, Y. (2004). Türkiye'de mimari proje yarışmaları 1930-2000: Bir değerlendirme. *Mimarlık*, 320, 29-36.

Sönmez, N.O. ve Keskin, K.O. (2017). *Yarışmalara katılacaklar için şema rehberi*. 15 Eylül 2020, <https://www.arkitera.com/gorus/yarismalara-katilacaklar-icin-sema-rehberi/>

- Şahin, S.Z. (2014). Gündelik siyasal ilişkiler bağlamında iktidar meşruiyet kent planlama ve kentsel tasarım yarışmaları ilişkisi. *Yarışmalar ve Mimarlık Sempozyumu*, 1 Eylül 2020, 44-54.
- Şamlıoğlu, T. (2010). *Mimari formda boşluğun keşfi*. Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Tapan, M. (1997). Cumhuriyet dönemi mimarlığı ve sanatı. *Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi* içinde, 365-368, İstanbul: Yem Yayınları.
- Tekeli, İ. (1998). Atatürk Türkiye'sinde kentsel gelişme ve planlaması. *Arredamento Mimarlık*, 107-110.
- Usta, A. (1994). *Anadolu Türk mimarlığında form analizi*. Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Uysal, M. (2010). Kamu binalarını elde etme aracı olarak mimari proje yarışmalarının değişimi: Konya örneği. *Yapı*, 347, 56-62.
- Uzun, T. (2004). *Forum: Yarışmalar üzerine çok yönlü bir tartışma*. 1 Eylül 2020, <http://www.mimarlikdergisi.com/index.cfm?sayfa=mimarlik&DergiSayi=38&RecID=839>
- Vanlı, Ş. (2006). *Mimariden konuşmak, bilinmek istenmeyen 20. yüzyıl Türk Mimarlığına eleştirel bakış, Türk Mimarlığı'nda son yirmi yıl*. İstanbul: Matsa Basımevi.
- V.N. (1933). Mimar yetiştirmek, mimara iş vermekle olur. *Arkitekt* (32), 260.
- Wrong, W. (1972). *Principles of two dimensional design*. New York: Van Nostrand Reinhold.

Yakut, B. (2007). Türkiye’de Yarışma Süreci: Tarihsel Açılım. *Ulusal Mimarlık Yarışmaları Sempozyumu*, 25-33.

Yarışmalar dizini, (b.t). 15 Eylül 2020,
<http://www.mimarlarodasiankara.org/yarismalardizini/>

Zahra, N.R. (2009). 2000-2008 yılları arası ulusal ve bölgesel mimarlık yarışmalarına yönelik bir profil belirleme denemesi. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

EKLER

Ek 1 - 2000-2019 Yılları Arasında Açılan Mimari Proje Yarışmalarının Dökümü

(Yazar tarafından oluşturulmuştur. **Kırmızılar** planlama ya da kentsel tasarım ölçeğinde düzenlenen yarışmaları; **yeşiller** anıt, tasarım ve fikir yarışmalarını, **morlar** davetli yarışmaları, **maviler** tipolojik nedenlerle kapsam dışında bırakılan yarışmaları ifade etmektedir. “*” işareti verisine erişilemeyen yarışmaları belirtmektedir. Geriye kalan siyah renkli 104 adet yarışma, analizler kapsamında incelenen yarışmaları göstermektedir. Dökümantasyonda Arkitera Mimarlık portalı, Arkiv ve Yarışmalar Dizini’nden yararlanılmıştır.)

2000

- Ankara Büyükşehir Belediyesi Belediye Başkanlık Sarayı ile Ticari ve Sosyal Tesisleri
- Milli Reasürans T.A.Ş. Çok Katlı Otomatik Otopark Binası *
- Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifleri Birlikleri Merkez Birliği Binası *

2001

- Ankara Gölbaşı Özel Koruma Bölgesi Bölge Parkı ve Yakın Çevresi Kentsel Tasarım ve Peyzaj Proje Yarışması
- Antalya Sobacılar Çarşısı Yenileme, Geliştirme ve İş Merkezi *
- Bursa Kültür Park ve Çevresinin Planlama ve Tasarımı
- Çevre Bakanlığı Hizmet Binası
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi Hizmet Binası
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kadıköy Meydanı Haydarpaşa – Harem Çevresi Kentsel Tasarımı
- İzmir Liman Bölgesi Kentsel Tasarım Fikir Yarışması

2002

- Antalya Altın Portakal Film Müzesi
- Depreme Uyarlı Yerleşmeler Fikir Proje Yarışması
- İstanbul Teknik Üniversitesi Evi *

- Kuğulu Park ve Yakın Çevresi
- Yalvaç Kent Meydanı Düzenlemesi

2003

- Bodrum Havaalanı *
- Ankara Büyükşehir Belediyesi 50. Yıl Parkı ve Şehitler Anıtı Kompleksi
- Ankara Büyükşehir Belediyesi Osmanlı İmparatorluğu'nun 700.yıl Kuruluş Yıldönümü Anıt Kompleksi ve Parkı
- İstanbul Kozmetik Fabrikası ve Büro Binası *
- İzmir Konak Belediyesi Yeşilyurt Spor Kompleksi
- ODTÜ Kuzey Kıbrıs Kampüsü, Kampüs Yönetim Binası, Kütüphane, Bilgi İşlem Merkezi
- Sinpaş A.Ş. Proje Yarışması *
- Türkiye Noterler Birliği Merkez Binası ve Kültürel Sosyal Tesisler

2004

- Pananos Plajı Kentsel Tasarımı
- UIA 2005 İstanbul Kongre Vadisi Tasarım Yarışması
- Gaziosmanpaşa Belediyesi ve Yakın Çevresi Mimari Proje Yarışması
- Eskişehir Tepebaşı Belediyesi Proje Yarışması

2005

- Konyaaltı Belediyesi Kent Meydanı Kentsel Fikir Proje Yarışması
- Mimarlar Odası 50.Yıl Parkı Proje Yarışması
- Diyarbakır Yenişehir Hizmet Binası Yarışması
- Van Beşyol Meydanı ve Çevresi Kentsel Tasarım Yarışması
- Gebze Tarihi Kent Merkezi Kentsel Tasarım Fikir Proje Yarışması
- Antalya Kent Merkezi Doğu Garajı ve Halk Pazarı Alanı Düzenlemesi Mimari Proje Yarışması
- İstanbul Deniz Müzesi Ulusal Mimari Proje Yarışması
- İstanbul Pendik Belediyesi Hizmet Binası Mimari Proje Yarışması
- T.C. Merkez Bankası Bursa Şubesi ve Lojman Binası Proje Yarışması

- İstanbul İl Genel Meclisi ve İl Özel İdaresi Hizmet Binası Ulusal Mimarlık Yarışması

2006

- Bursa Yıldırım Belediyesi Kaplıkaya Rekreasyon Vadisi Kentsel Tasarım ve Mimari Proje Yarışması
- Karabük Belediyesi Hizmet Binası Ulusal Mimari Proje Yarışması
- Bursa Santral Garaj Kent Meydanı Mimari ve Kentsel Planlama Proje Yarışması
- Beylikdüzü Cumhuriyet Caddesi ve Yakın Çevresi Kentsel Tasarım Yarışması
- Manisa Belediyesi Hizmet Binası, Ticaret Merkezi ve Kentsel Mekan Düzenleme Yarışması
- Kartal ve Küçükçekmece Kentsel Dönüşüm Projeleri
- İzmir Konak Belediyesi Uzundere Rekreasyon Vadisi Proje Yarışması
- Ünye Belediyesi Kent Meydanı Yunus Emre Parkı Kentsel Tasarım Proje Yarışması
- Serik Belediyesi Hizmet Binası ve Kültür Merkezi Bölgesel Mimari Proje Yarışması
- Bursa Kızıyakup Kent Parkı Kentsel Tasarım ve Mimari Proje Yarışması
- Balıkesir Çamlık Kentsel ve Mimari Tasarım Ulusal Proje Yarışması
- Trabzon Eski Tekel Binasını Yeniden Canlandırma Mimari Proje Yarışması
- Kahramanmaraş Belediye Başkanlığı Hizmet Binası Ulusal Mimari Proje Yarışması
- TBMM Kütüphane – Araştırma Merkezi Arşiv Binası ve Genel Sekreterlik Hizmet Binası Yapı Kompleksi ile Ziyaretçi Kabul Binası Mimari Proje Yarışması
- T.C. MSB Savunma Sanayii Müsteşarlığı Yeni Hizmet Binası Ulusal Mimari Proje Yarışması
- Varsak Belediyesi Hizmet Binası Mimari Proje Yarışması

2007

- Dicle Vadisi Peyzaj Planlama Kentsel Tasarım ve Mimari Proje Yarışması
- Maltepe Bölge Parkı Fikir Projesi Yarışması

- Ulucanlar Merkez Kapalı Cezaevi Ulusal Fikir Yarışması
- Antalya Büyükşehir Belediyesi Konyaaltı Doğa ve Kültür Parkı Alanı Mimari ve Çevre Düzenleme Proje Yarışması
- Başakşehir Kent Merkezi 2 Kademeli Ulusal Kentsel Tasarım Yarışması
- Sabiha Gökçen Havalimanı Davetli Proje Yarışması
- Eskişehir Ticaret Odası Hizmet Binası, Fuar – Sergi ve Kongre Merkezi, Sosyal Tesisleri Ulusal Mimari Proje Yarışması
- Hasanoğlan Yüksek Köy Enstitüsü Değerlendirme Projesi Ulusal Fikir Yarışması

2008

- Üçüncü Bin Yılda Yaşayan Osmanlı Köyü Cumalıkızık Fikir Proje Yarışması
- Mülkiyetler Birliği Vakfı Mülkiye Sitesi Merkez Binası Çağrılı Yarışması
- Kahramanmaraş Kültür Parkı Ulusal Mimari Proje Yarışması
- Adana Büyükşehir Belediyesi Ziyapaşa Mahallesi Mimar Sinan Parkı Kesimi Kentsel Tasarım Ulusal Proje Yarışması
- ODTÜ Kuzey Kıbrıs Kampüsü 3. Yurt Kompleksi Davetli Yarışması
- ODTÜ Merkez Araştırma Binası Davetli Mimari Tasarım Yarışması
- Yozgat Belediye Başkanlığı Ticaret, Kültür ve Sanat Merkezi Ulusal Mimari Proje Yarışması
- Fethiye Belediyesi Alışveriş ve Yaşam Merkezi Ulusal Mimari Proje Yarışması
- Danıştay Başkanlığı Hizmet Binası Mimari Proje Yarışması
- Dışişleri Bakanlığı Kongre Merkezi Binası Mimari Proje Yarışması
- İBB şehir Tiyatroları Beyoğlu Sahnesi Mimari Proje Yarışması
- İzmir Büyükşehir Belediyesi Kemeraltı Çarşısı, Üst Örtü ve Kent Mobilyaları Ulusal Fikir Yarışması
- Zorlu Center Mimarlık ve Kentsel Tasarım Yarışması
- Küçükçekmece İlçesi Kent Merkezi Ulusal Kentsel Tasarım Proje Yarışması
- Kayseri İç Kalesinin Korunarak Kültür ve Sanat Ortamına Dönüştürülmesi için 2 Kademeli Ulusal Mimarlık Yarışması
- Bitlis Merkez Hükümet Konağı Mimari Proje Yarışması

2009

- Uludağ Milli Parkı 1. ve 2. Gelişim Bölgeleri Peyzaj Planlama, Kentsel Tasarım ve Mimari Proje Yarışması
- Maltepe – Dragos Sanayi Alanları Davetli Mimari Proje Yarışması
- Sarıkamış Harekatı Anma Alanları Fikir Yarışması
- Urla – Çeşme – Karaburun Yarımadası Ulusal Fikir Yarışması
- Denizli Belediyesi Hizmet Binası ve Çevresi Mimari Proje Yarışması
- UİB Otomotiv Anadolu Teknik Lisesi Mimari Avan Proje Yarışması
- İstanbul Kayabaşı Bölgesi için Konut Tasarımı Mimari Fikir Proje Yarışması
- Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı Kabatepe Tanıtım Merkezi Fikir Projesi Yarışması
- Denizli Hükümet Konağı Mimari Proje ve Yakın Çevresi Kentsel Tasarım Yarışması
- Vehbi Koç Vakfı Gölcük Eğitim ve Kültür Merkezi Davetli Mimari Proje Yarışması
- Kadirli Belediyesi Hizmet Binası ve Kültür Merkezi Ulusal Mimari Proje Yarışması
- Yaya Üst Geçitleri Fikir Projesi Yarışması
- Tarsus SEV İlköğretim Okulu Yeni Kampüsü Davetli Mimari Proje Yarışması

2010

- İstanbul Hilton Garden Inn Haliç Davetli Mimari Proje Yarışması
- Davutpaşa Ana Giriş Kapısı ve Yakın Çevresi Mimari Proje Yarışması
- Edirne Belediyesi Selimiye Camii ve Çevresi Ulusal Kentsel Tasarım Proje Yarışması
- Cami Mimarisi Üzerine Fikir Yarışması
- Gazipaşa Belediyesi Cebeci Tepesinde Simgesel Yapı Mimari Proje Yarışması
- İzmir Büyükşehir Belediyesi Opera Binası Mimari Proje Yarışması
- Zonguldak Lavuar Koruma Alanı ve Çevresi Koruma, Planlama, Kentsel Tasarım ve Peyzaj Düzenleme Proje Yarışması
- Düzce Ticaret ve Sanayi Odası Hizmet Binası Ulusal Mimari Proje Yarışması
- İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Proje Yarışması
- ODTÜ Öğrenci Merkezi Binası ve ODTÜ Meydanı Mimari Proje Yarışması

- Bornova Belediyesi Yeşilova Höyüğü Ziyaretçi Merkezi Mimari Proje Yarışması
- Dışişleri Bakanlığı Yerleşkesi Mimari Proje Yarışması
- Çankaya Belediyesi Başkanlık Hizmet Binası, Sanat Merkezi ve Ulvi Cemal Erkin Konser Salonu Ulusal Mimari Proje Yarışması
- Uşak Ticaret ve Sanayi Odası Hizmet Binası Mimari Proje Yarışması

2011

- Taşköprü Eski Cezaevi Alanının Düzenlenmesi Mimari ve Kentsel Tasarım Fikir Projesi Yarışması
- T.C. Yozgat İl Genel Meclisi – İl Özel İdare Binası ve AVM Ulusal Mimari Proje Yarışması
- Troya Müzesi Serbest Katılımlı, Tek Aşamalı, Ulusal Mimari Proje Yarışması
- Çamlıca Tepesi TV Radyo Kulesi Fikir Projesi Yarışması
- Manisa Belediyesi Hizmet Binası ve Çevresi Ulusal Mimari Proje Yarışması
- Ytong'dan Ulusal Mimari Tasarım Yarışması: “Çatılar ve Sürdürülebilirlik” *
- TMMOB Mimarlar Odası Samsun Şube Hizmet Binası Mimari Tasarım Yarışması
- Şişli Lisesi Ulusal Mimari Proje Yarışması
- Antalya Kepez Belediyesi Kongre ve Sergi Merkezi Ulusal Mimari Proje Yarışması
- İTÜ KKTC Eğitim Araştırma Yerleşkeleri, Gazimağusa Yerleşkesi Davetli Mimari Proje Yarışması
- Afyonkarahisar Cumhuriyet Meydanı ve Çevresi Ulusal Mimarlık ve Kentsel Tasarım Fikir Proje Yarışması
- T.C. Hatay İl Genel Meclisi – İl Özel İdare Hizmet Binası Ulusal Mimari Proje Yarışması
- Adana Çukurova İlçe Belediyesi Hizmet Binası ve Kültür Merkezi Ulusal Mimari Proje Yarışması
- Şişli Halide Edip Adıvar Kültür Merkezi Mimari Proje Yarışması
- Uşak Şehirlerarası Otobüs Terminal Kompleksi Kentsel Tasarım ve Mimari Proje Yarışması

- Bursa Büyükşehir Belediyesi Orhangazi Meydanı ve Çevresi Kentsel Tasarım Proje Yarışması

2012

- Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı Ağadere Hastanesi ve Şehitliği Fikir Projesi Yarışması
- Ödemiş Belediyesi Kent Merkezi ve Yakın Çevresi Ulusal Mimarlık Ve Kentsel Tasarım Fikir Proje Yarışması
- Uşak Belediyesi İsmetpaşa Caddesi ve Çevresi Ulusal Mimarlık Kentsel Tasarım Fikir Proje Yarışması
- İTÜ Ayazağa Yerleşkesi Sınırlı Kentsel Tasarım ve Mimari Proje Yarışması
- Çeşme Merkez Sahili Kamusal Mekânların ve Cephelerin Düzenlenmesi Ulusal Fikir Projesi Yarışması
- Şişli Halide Edip Adivar Külliyesi Ulusal Mimari Proje Yarışması
- Mersin Ticaret ve Sanayi Odası Hizmet Binası ve İş Merkezi Mimari Fikir Yarışması
- İstanbul Çamlıca Camii Mimari Proje Yarışması
- Çanakkale Belediyesi “Yeşil” Yerel Yönetim ve Kültür Merkezi Binası ile Yakın Çevresinin Düzenlenmesi Ulusal Mimari Proje Yarışması
- Mersin Sağlık Platformu (MESAP) Hizmet Binası Mimari Proje Yarışması
- Rauf Denktaş Anıt Mezarı ve Müzesi Uluslararası Proje Yarışması

2013

- Uşak Belediyesi Hizmet Binası Mimari Proje Yarışması
- Annemin İşi Benim Geleceğim: “Borusan Neşe Fabrikası” Mimari Proje Yarışması
- Cumhuriyet Mahallesi Spor Kompleksi ve Rekreasyon Alanı Proje Yarışması
- Avanos’un Yeni Köprüsü ve Çevresi Mimari Proje Yarışması
- Lüleburgaz Belediyesi Şehirlerarası Otobüs Terminali Mimari Proje Yarışması
- Antalya Gazipaşa Belediye Hizmet Binası, Ticaret Merkezi ve Yakın Çevresi Ulusal Mimari Proje Yarışması
- “Tarihten Günümüze Ordulu Şehitlerimiz Anıtı” Proje Yarışması

- Kurbağalıdere Vadisi Fikir Projesi Yarışması
- Kent için Dönüşüm Ulusal Mimarlık Fikir Yarışması
- Afet Sonrası Geçici Barınma Üniteleri Fikir Yarışması
- TMMOB Mimarlar Odası Denizli Şubesi Hizmet Binası Bölgesel Mimari Proje Yarışması
- İzmir Kalkınma Ajansı Hizmet Binası Mimari Proje Yarışması
- Adıyaman Aktif Yaşam Merkezi Mimari Proje Yarışması
- Çanakkale Karasal-Sayısal Yayın Kulesi Uluslararası Ön Seçimli Mimari Proje Yarışması
- Grup Eğitim Kampüsleri Davetli Ulusal Mimari Proje Yarışması
- Kemal Kurdaş Anıt Mezar Yarışması

2014

- Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı Odak Alanları Fikir Projesi Yarışması
- Kayseri Yaya Üst Geçidi Fikir Projesi Yarışması
- Kayseri Ticaret Odası Hizmet Binası Ulusal Mimari Fikir Yarışması
- Gökçeada Lise Kampüsü Mimari Proje Yarışması
- Roboski Müzesi ve Anma Yeri Mimari Tasarım Yarışması
- EXPO 2016 Antalya Expo Kulesi Mimari Proje Yarışması
- Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı Yeni Şehitlik Tasarımları Fikir Projesi Yarışması
- Taşınacak Olan Eskişehir Atatürk Stadyumu Alanında Yeni Fikirler Kentsel Tasarım Fikir Yarışması
- Çanakkale Belediyesi Sosyal Konutlar Mevkii Kentsel Yenileme Ulusal Mimari Proje Yarışması
- 7 İklim 7 Bölge Gelenekten Geleceğe Ulusal Mimari Proje Yarışması *
- Lapseki Hükümet Konağı ve Çevresi Mimari Proje Yarışması
- İzmir Tasarım Koridorları Ulusal Fikir Yarışması
- Adana Ticaret Odası Yeni Hizmet Binası Ulusal Mimari Proje Yarışması
- Konyaaltı Sahili Mimari ve Kıyı Düzenlemesi Fikir Projesi Yarışması
- Anamur Atatepe Sosyal Merkezi ve Çevresi Ulusal Mimari Proje Yarışması
- Düzce Üniversitesi Konuralp Yerleşkesi Gelişim Planı Kentsel Tasarım Yarışması

- “Yeni Erbaa” Çamlık Sosyal Habitatu Ulusal Mimari Proje Yarışması
- **Kayseri İli Sahabiye Mahallesi Kentsel Yenileme Proje Yarışması**

2015

- Denek Hayvanı Laboratuvarı Tasarımı Bağımsız Fikir Yarışması
- Tekirdağ Büyükşehir Belediye Hizmet Binası, Meydan ve Çevresinin Düzenlenmesi Mimari ve Kentsel Tasarım Projesi Yarışması
- Çanakkale Savaşı Araştırma Merkezi Ulusal Mimari Proje Yarışması
- Büyükada Çarşı Camii Mimari Fikir Projesi Yarışması
- Söke Belediyesi İmar Planlamasına Esas Kentsel Yenileme Eksenli Fikir Projesi Yarışması
- Gaziemir Aktepe ve Emrez Mahalleleri Kentsel Dönüşüm Alanı Kentsel Tasarım ve Mimari Fikir Projesi Yarışması
- İstanbul Halk Pazarları Fikir Projesi Yarışması
- Kent Düşleri 9: Atatürk Orman Çiftliği Alanları Değerlendirme Projesi Uluslararası Fikir Yarışması
- Lüleburgaz Belediyesi Lüleburgaz Yıldızları Kadın Akademisi Mimari Proje Yarışması
- İzmir Konak Belediyesi Hizmet Binası ve Yakın Çevresinin Düzenlenmesi Mimari Proje Yarışması
- S.O.S İstanbul Fikir Projesi Yarışması 2015: Haydarpaşa ve Çevresi
- Maltepe Belediyesi Gülsuyu Cemevi ve Kültür Merkezi Ulusal Mimari Proje Yarışması
- Bornova Belediye Binası ve Çevresi Mimari Proje Yarışması
- Antalya Kepez Belediyesi Odak Yapı Mimari ve Çevre Düzenleme Fikir Projesi Yarışması
- **Beylikdüzü Belediyesi Yaşam Vadisi, Köprü ve Bağlantıları Yarışması**
- Beylikdüzü Belediyesi Cemevi, Kültür Merkezi ve Çevresi Ulusal Mimari Proje Yarışması
- Küçükarmutlu Mahallesi Yerinde ve Yerlisiyle İyileştirme Ulusal Mimari Fikir Projesi Yarışması
- Özel Alman Lisesi Ek Yapıları Mimari Proje Yarışması

- Elazığ Belediyesi Gazi Caddesi Kentsel Yenileme ve Cephe Rehabilitasyonu Ulusal Mimari Proje Yarışması
- Bodrum Ticaret Odası Yeni Hizmet Binası Bölgesel Mimari Proje Yarışması
- Tekirdağ Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü (TESKİ) Hizmet Binası Mimari Proje Yarışması
- Lüleburgaz Belediyesi Lüleburgaz Yıldızları Sanat Akademisi Mimari Proje Yarışması
- Tropikal Savan İklimi Bölgesi Temel Eğitim Okulu Uluslararası Mimari Fikir Projesi Yarışması
- Antalya Muratpaşa Belediyesi Çok Amaçlı Gösteri Merkezi Atölye ve Sahnesi (Opera ve Tiyatro İşliğı) Mimari Fikir Proje Yarışması
- Börklüce Mustafa Heykeli ve Alanı Tasarım Yarışması
- Pamukkale Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi ve Yakın Çevresi Mimari Proje Yarışması

2016

- Van İpekyolu Belediye Merkezi Mimari Proje Yarışması
- Lüleburgaz Yıldızları Yüzme Akademisi Mimari Proje Yarışması
- Sivas Kızılırmak Köprüsü Ulusal Mimari Proje Yarışması
- Sivas Kızılırmak ve Çevresi Fikir Projesi Yarışması
- Çaycuma Belediyesi Çaycuma Spor Merkezi Mimari Proje Yarışması
- Beylikdüzü Belediyesi Yaşam Vadisi Uluslararası Fikir Projesi Yarışması
- Caferağa Spor ve Kültür Merkezi Mimari Proje Yarışması
- Bornova Çocuk Dünyası Mimari Proje Yarışması
- İnegöl Belediyesi Hizmet Binası Mimari Proje Yarışması
- Şehitkamil Belediyesi Sanat Merkezi Ulusal Mimari Fikir Projesi Yarışması
- Kırşehir Gezegeni ve Kültürparkı Mimari Proje Yarışması
- Adana – Seyhan Sucuzade Mahallesi Kentsel Dönüşüm Alanında Kent Meydanı ve Çevresi Kentsel Tasarım ve Mimari Proje Yarışması
- Çaycuma Belediyesi Çaycuma Bilim Merkezi Mimari Proje Yarışması
- Balıkesir Büyükşehir Belediyesi Hizmet Binası Mimari Proje Yarışması
- Efeler Belediyesi Hizmet Binası Mimari Proje Yarışması
- İzmir Selçuk Belediyesi Kültür ve Gençlik Merkezi Mimari Proje Yarışması

- İzmir Büyükşehir Belediyesi Ulaşım Entegrasyon Merkezi ve Yakın Çevresinin Düzenlenmesi Ulusal Mimari Proje Yarışması
- Bornova Evka 3 Sosyal Merkez ve Aktarma İstasyonu Mimari Proje Yarışması

2017

- 19 Mayıs İzleği Kentsel Tasarım Yarışması
- Bursa Osmangazi Belediyesi Çekirge Meydanı Mimari, Kentsel Tasarım ve Peyzaj Tasarımı Proje Yarışması
- Bandırma Onyedil Eylül Üniversitesi Merkez Yerleşkesi Kentsel Tasarım Yarışması
- Şehit Polis Fethi Sekin Ulusal Anıt Heykel Yarışması
- Elazığ Belediyesi Kent Meydanı Kentsel Tasarım ve Mimari Proje Yarışması
- İzmir Karabağlar Belediyesi Kamusal Açık Mekan ve Kent Meydanı Kentsel Tasarım Proje Yarışması
- Ahlat Gençlik Kampı Mimari Proje Yarışması
- Süleymanpaşa Belediye Hizmet Binası Ulusal Mimari Proje Yarışması
- 7 İklim 7 Bölge – Mahalle Ulusal Mimari ve Kentsel Tasarım Fikir Yarışması
- Gelibolu Tarihi Alanı – Yeni Şehitlik Tasarımları Fikir Projesi Yarışması
- Merzifon Belediyesi İş ve Yaşam Merkezi Mimari Proje Yarışması
- Lüleburgaz Belediyesi Tosbağa Dere Rekreasyon Alanı Fikir Projesi Yarışması
- Uzundere Cemevi Sosyokültürel Merkez Ulusal Mimari Fikir Projesi Yarışması
- Antalya Kepez “Dokuma Alanı Fikir Projesi Yarışması”

2018

- Akıllı Şehir Fikir ve Proje Yarışması
- Çanakkale Belediyesi Çarşı, Yaşam Merkezi ve Otopark ile Yakın Çevresi Ulusal Mimari Proje Yarışması
- Mersin Büyükşehir Belediyesi Tefik Sırrı Gür Stadyumu ile Çamlıbel Limanı arası kıyı ve rekreasyon düzenlemesi Fikir Projesi Yarışması
- Orhan Dinç Mezarı Ulusal Fikir Yarışması
- Odakule Pasajı Ulusal Tasarım Yarışması
- Kamu Binaları Tasarımı Fikir Yarışması

- Lüleburgaz Belediyesi Kore Savaşı Anma Alanı ve Ziyaretçi Merkezi Mimari Proje Yarışması
- Kentsel Belleğin İzleri Üzerinden Akhisar Eski Belediye Meydanı ve Çevresi Ulusal Mimarlık ve Kentsel Tasarım Fikir Yarışması
- Cami Tasarımı Fikir Yarışması

2019

- İztuzu Kumsalı Deniz Kaplumbağaları Bakım İstasyonu ve Günöbirlik Alan Ekolojik Tasarımı Fikir Yarışması
- Kubilay Kùltür Merkezi İlave Kafeterya Tasarımı ve Çevre Düzenlemesi Mimari Proje Yarışması
- İTÜ İşletme Fakùltesi Mimari Proje Yarışması

2020

- Doğaltaş Proje ve Tasarım Yarışması
- Sakarya 2071 Vizyonu Kentsel Gelişme Planı Uluslararası Fikir Yarışması
- İzmir Ticaret Odası Binası Yenileme Fikir Projesi Yarışması
- Kentsel ve Ekolojik Omurga Olarak Meles Çayı Ulusal Kentsel Tasarım Fikir Projesi Yarışması
- İstanbul Senin, Haliç Kıyıları Tasarım Yarışması
- İzmit Belediyesi Fethiye Caddesi Yeniden Düzenleme Yarışması
- Elbistan Belediyesi Kent Meydanı ve Yakın Çevresi, Pınarbaşı Rekreasyon Alanı Kentsel Tasarım Fikir Yarışması
- Erenköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi Bizimköy Mimari Proje Yarışması
- Torbalı Belediyesi Belediye Hizmet Binası, Pazaryeri ve Otopark ile Yakın Çevresi Ulusal Mimari Proje Yarışması
- İzmir Büyükşehir Belediyesi Ana Transfer Merkezi Mimari Proje Yarışması
- Taksim Kentsel Tasarım Yarışması
- Uşak Belediyesi, Yayalaştırılan Sokaklar Mimarlık Kentsel Tasarım Fikir Proje Yarışması

- Bakırköy Cumhuriyet ( zg rl k) Meydanı ve Yakın  evresi Kentsel Tasarım Proje Yarışması
- Merkezefendi Belediyesi Meserret Sokak Yaşam Kültürü Ulusal Mimari Fikir Projesi Yarışması
- Hayvanat Bahçesi Giriş Kapısı Fikir Projesi Yarışması
- Yarından Sonra C-19 Sonrası Mekan ve Nesne Ulusal Fikir Yarışması
- Kadıköy Meydanı Kentsel Tasarım Yarışması
- Kayseri Talas Mevlana Mahallesi Meydanı Ulusal Fikir Yarışması
- GASKİ Genel Müdürlüğü    me Tasarımı Fikir Projesi Yarışması
- Kayseri Melikgazi Buluşma Noktası Ulusal Fikir Yarışması

Ek 2 - 2000-2020 Yılları Arasındaki Mimari Proje Yarışmalarının Görsel Analizi

			Formun Temel Geometrisi					Formun Alana Yerleşimi		Formu Oluşturma Biçimi										Formu Organize Etme Biçimi					Zemin				Yükey Kurgulan				Baskın cephe karakteri										
			kübi/ prizma tik	dairesel/ eğri isel	inorganik	aplı	öğün	yatayda yayılım	dikeyde yükselme	asal form	yanal/ üst ten ekilme	bitişime	geçişime	bağlama ekleme	dağılımı	plak	kabuk	saçak	isaleet sistem	tekil/ merkezi	kümel/ parçalı	lineer	sarmal /avlu u	yüksel	gridal	zeminde n kopartma	öteleme	gömmeye	yerleştirme	kırma	eğik	düz	seffaf	masif	ekilme/ yırtma	performans/ ydime	güneş kurtarıcı/ yalıtım	gridal					
Yarışmanın Adı	Yılı	Ödül Kategorisi																																									
İzmir Büyükşehir Belediyesi Ana Transfer Merkezi Mimari Proje Yarışması	2020	1.Ödül	1					1										1	1	1	1	1			1	1	1					1	1										
İzmir Büyükşehir Belediyesi Ana Transfer Merkezi Mimari Proje Yarışması	2020	2.Ödül	1						1										1	1	1	1	1			1	1											1					
İzmir Büyükşehir Belediyesi Ana Transfer Merkezi Mimari Proje Yarışması	2020	3.Ödül	1					1					1			1			1	1	1	1	1			1	1											1					
İzmir Büyükşehir Belediyesi Ana Transfer Merkezi Mimari Proje Yarışması	2020	1.Mansiyon	1					1	1				1					1	1	1	1	1				1													1				
İzmir Büyükşehir Belediyesi Ana Transfer Merkezi Mimari Proje Yarışması	2020	2.Mansiyon					1	1										1	1	1	1	1				1	1												1				
İzmir Büyükşehir Belediyesi Ana Transfer Merkezi Mimari Proje Yarışması	2020	3.Mansiyon	1					1					1					1	1	1	1	1						1												1			
İzmir Büyükşehir Belediyesi Ana Transfer Merkezi Mimari Proje Yarışması	2020	4.Mansiyon	1					1										1	1	1	1	1							1												1		
İzmir Büyükşehir Belediyesi Ana Transfer Merkezi Mimari Proje Yarışması	2020	5.Mansiyon					1					1																		1													
Torbalı Belediyesi Belediye Hizmet Binası, Pazaryeri ve Otopark ile Yakın Çevresi Ulusal Mimari Proje Yarışması	2020	1.Ödül	1					1						1	1	1		1	1	1	1	1				1													1				
Torbalı Belediyesi Belediye Hizmet Binası, Pazaryeri ve Otopark ile Yakın Çevresi Ulusal Mimari Proje Yarışması	2020	2.Ödül	1					1						1	1		1												1											1			
Torbalı Belediyesi Belediye Hizmet Binası, Pazaryeri ve Otopark ile Yakın Çevresi Ulusal Mimari Proje Yarışması	2020	3.Ödül	1	1				1					1	1	1			1	1	1	1	1						1												1			
Torbalı Belediyesi Belediye Hizmet Binası, Pazaryeri ve Otopark ile Yakın Çevresi Ulusal Mimari Proje Yarışması	2020	1.Mansiyon	1					1										1	1	1	1	1						1													1		
Torbalı Belediyesi Belediye Hizmet Binası, Pazaryeri ve Otopark ile Yakın Çevresi Ulusal Mimari Proje Yarışması	2020	2.Mansiyon	1					1					1	1	1				1	1	1	1						1													1		
Torbalı Belediyesi Belediye Hizmet Binası, Pazaryeri ve Otopark ile Yakın Çevresi Ulusal Mimari Proje Yarışması	2020	3.Mansiyon	1					1					1	1	1				1	1	1	1						1													1		
Erenköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi Bölümleri Mimari Proje Yarışması	2020	1.Ödül	1					1						1					1	1	1	1						1					1	1							1		
Erenköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi Bölümleri Mimari Proje Yarışması	2020	2.Ödül	1					1						1	1				1	1	1	1						1						1	1						1		
Erenköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi Bölümleri Mimari Proje Yarışması	2020	3.Ödül	1					1		1				1	1				1	1	1	1						1													1		
Erenköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi Bölümleri Mimari Proje Yarışması	2020	1.Mansiyon	1					1						1	1				1	1	1	1						1													1		
Erenköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi Bölümleri Mimari Proje Yarışması	2020	2.Mansiyon	1					1		1				1	1				1	1	1	1						1													1		
Erenköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi Bölümleri Mimari Proje Yarışması	2020	3.Mansiyon	1					1					1	1	1				1	1	1	1						1													1		
Erenköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi Bölümleri Mimari Proje Yarışması	2020	4.Mansiyon	1					1										1	1	1	1	1						1														1	
Erenköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi Bölümleri Mimari Proje Yarışması	2020	5.Mansiyon	1					1					1	1	1				1	1	1	1						1														1	
Erenköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi Bölümleri Mimari Proje Yarışması	2020	Satın Alma (A.Ş ve ekibi)		1				1					1	1	1		1		1	1	1	1					1														1		
Erenköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi Bölümleri Mimari Proje Yarışması	2020	Satın Alma (S.A ve ekibi)	1					1				1	1	1	1				1	1	1	1					1														1		
Erenköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi Bölümleri Mimari Proje Yarışması	2020	Satın Alma (K.M ve ekibi)	1					1				1	1	1	1				1	1	1	1					1														1		
ITU İşletme Fakültesi Mimari Proje Yarışması	2019	1.Ödül	1	1				1	1	1		1							1	1	1	1				1							1	1	1	1	1					1	
ITU İşletme Fakültesi Mimari Proje Yarışması	2019	2.Ödül	1					1				1							1	1	1	1				1															1		
ITU İşletme Fakültesi Mimari Proje Yarışması	2019	3.Ödül	1					1											1	1	1	1				1															1		
ITU İşletme Fakültesi Mimari Proje Yarışması	2019	1.Mansiyon	1					1				1							1	1	1	1						1													1		
ITU İşletme Fakültesi Mimari Proje Yarışması	2019	2.Mansiyon	1					1											1	1	1	1				1															1		
ITU İşletme Fakültesi Mimari Proje Yarışması	2019	3.Mansiyon	1					1				1							1	1	1	1				1															1		
ITU İşletme Fakültesi Mimari Proje Yarışması	2019	4.Mansiyon	1					1					1						1	1	1	1				1	1														1		
ITU İşletme Fakültesi Mimari Proje Yarışması	2019	5.Mansiyon	1					1				1							1	1	1	1					1														1		
ITU İşletme Fakültesi Mimari Proje Yarışması	2019	2.Satın alma	1					1	1			1						1	1	1	1	1					1														1		
ITU İşletme Fakültesi Mimari Proje Yarışması	2019	4.Satın alma	1					1		1									1	1	1	1					1														1		
Ülçeburgaz Belediyesi Kore Savası Anıta ve Ziyaretçi Merkezi Mimari Proje Yarışması	2018	1.Ödül		1				1								1		1	1	1	1								1													1	
Ülçeburgaz Belediyesi Kore Savası Anıta ve Ziyaretçi Merkezi Mimari Proje Yarışması	2018	2.Ödül					1									1		1</																									

[illegible]

[illegible]

117

[illegible]

119

TOPLAM	802	73	23	62	53	720	92	259	335	119	200	172	84	63	119	118	61	326	332	170	234	9	9	128	182	34	530	35	114	625	332	427	169	79	219	84
2000-2010 arası	225	37	11	46	20	285	50	82	128	88	109	39	17	12	69	50	33	97	134	76	44	3	5	63	65	5	191	8	39	259	151	142	62	19	98	31
2010-2020 arası	377	36	12	16	33	435	42	177	207	31	91	133	67	51	50	68	28	229	198	94	190	6	4	65	117	29	339	27	75	366	181	285	107	60	121	53

PROJE SAYISI 764